

BOSNA I HERCEGOVINA

Brčko distrikt BiH

SKUPŠTINA

BRČKO DISTRIKTA BiH

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

Брчко дистрикт БиХ

СКУПШТИНА

БРЧКО ДИСТРИКТА БиХ

*Младена Маглова 2, 76100 Брчко дистрикт БиХ, телефон и факс:
049/215-516*

Младена Маглова 2, 76100 Брчко дистрикт БиХ, тел. и факс: 049/215-516

Na temelju članka 22 Statuta Brčko distrikta Bosne i Hercegovine – pročišćeni tekst (Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 2/10), Skupština Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, na I. nastavku 31. redovite sjednice održanom 20. lipnja 2018. godine, usvaja

ZAKON O PARNIČNOM POSTUPKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE

DIO PRVI OPĆE ODREDBE

POGLAVLJE I. OSNOVNA NAČELA

Članak 1 (Predmet i primjena ovog zakona)

Ovim zakonom se propisuju pravila postupka na temelju kojih Osnovni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) i Apelacijski sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Apelacijski sud) raspravljaju i odlučuju u građanskopravnim sporovima, ako posebnim zakonom nije drugačije propisano.

Članak 2 (Pristup sudu i primjena materijalnog prava)

- (1) U parničnom postupku sud odlučuje u granicama zahtjeva koji su stavljeni u postupku.
- (2) Sud ne može odbiti da odlučuje o zahtjevu za koji je nadležan.
- (3) Sud u postupku primjenjuje materijalno pravo po vlastitoj ocjeni i nije vezan za navode stranaka u pogledu primjene materijalnog prava.

Članak 3

(Dispozicija stranaka)

(1) Stranke mogu slobodno raspolagati zahtjevima koje su stavile u tijeku postupka.

(2) Sud neće uvažiti raspolaganja stranaka koja su u suprotnosti s prisilnim propisima.

Članak 4

(Karakter rasprave pred sudom)

Sud odlučuje o tužbenom zahtjevu, po pravilu, na temelju usmenog, neposrednog i javnog raspravljanja.

Članak 5

(Načelo kontradiktornosti)

(1) Svaka stranka ima pravo da se izjasni o prijedlozima i zahtjevima protivne stranke.

(2) Iznimno, kad je to ovim zakonom propisano, sud je ovlašten da odluči o zahtjevu o kome protivnoj stranci nije dana mogućnost da se izjasni.

Članak 6

(Jezik i pismo)

U vođenju parničnog postupka u ravnopravnoj uporabi su hrvatski, bosanski, i srpski jezik, te latinično i ćirilično pismo za sve službene svrhe.

Članak 7

(Raspravno načelo)

(1) Stranke su dužne iznijeti sve činjenice na kojima zasnivaju svoje zahtjeve i izvesti dokaze kojima se utvrđuju te činjenice.

(2) Sud razmatra i utvrđuje samo činjenice koje su stranke iznijele i određuje izvođenje samo onih dokaza koje su stranke predložile, ako zakonom nije drugačije propisano.

(3) Sud je ovlašten utvrditi i činjenice koje stranke nisu iznijele i naložiti izvođenje dokaza koje stranke nisu predložile, ako iz rezultata rasprave i dokazivanja proizlazi da stranke idu za tim da raspolažu zahtjevima kojima ne mogu raspolagati (članak 3 stavak 2).

Članak 8 **(Ocjena dokaza)**

(1) Koje činjenice uzima kao dokazane odlučuje sud na temelju slobodne ocjene dokaza.

(2) Sud savjesno i brižljivo cijeni svaki dokaz posebno i sve dokaze zajedno.

Članak 9 **(Načelo savjesnosti)**

Stranke su dužne pred sudom govoriti istinu i savjesno koristiti prava koja su im priznata ovim zakonom.

Članak 10 **(Suđenje u razumnom roku, načelo ekonomičnosti i zabrane zlouporabe procesnih prava)**

(1) Stranka ima pravo da sud odluči o njezinim zahtjevima i prijedlozima u razumnom roku.

(2) Sud je dužan postupak provesti bez odugovlačenja i sa što manje troškova i onemogućiti svaku zlouporabu prava koja strankama pripadaju u postupku.

Članak 11 **(Načelo učinkovitosti postupka)**

(1) Prvostupanjski postupak se, po pravilu, sastoji od dva ročišta i to jednog pripremnog ročišta i jednog ročišta za glavnu raspravu.

(2) U složenijim parnicama i u rješavanju imovinskih sporova Osnovni sud može odrediti da pripremno ročište može trajati više dana, ali najdulje 30 dana, od dana otvaranja pripremnog ročišta.

Članak 12

(Prethodno pitanje)

(1) Kad odluka suda ovisi od rješavanja prethodnog pitanja koje se odnosi na to postoji li neko pravo ili pravni odnos, a o tom pitanju još nije donio odluku sud ili drugo nadležno tijelo (prethodno pitanje), sud može sam riješiti to pitanje, ako posebnim propisima nije drugačije određeno.

(2) Odluka suda o prethodnom pitanju ima pravni učinak samo u parnici u kojoj je to pitanje riješeno.

(3) U parničnom postupku sud je, u pogledu postojanja kaznenog djela i kaznene odgovornosti učinitelja, vezan za pravomoćnu presudu kaznenog suda kojom se optuženi oglašava krivim.

Članak 13 (Sastav suda)

(1) U prvostupanjskom postupku i postupku po prijedlogu za ponavljanje postupka sudi sudac pojedinac.

(2) U drugostupanjskom postupku i u postupku odlučivanja po reviziji sudi vijeće od trojice sudaca.

Članak 14 (Način poduzimanja procesnih radnji)

Stranke poduzimaju parnične radnje pismeno izvan ročišta ili usmeno na ročištu, ako za pojedine radnje nije zakonom određen poseban oblik u kojem se mogu poduzeti.

POGLAVLJE II.

NADLEŽNOST SUDA

Odjeljak A. Zajedničke odredbe

Članak 15 (Ocjena nadležnosti suda)

(1) Osnovni sud po prijemu tužbe ocjenjuje je li nadležan.

(2) Prilikom ocjenjivanja nadležnosti, Osnovni sud uzima u obzir navode u tužbi i činjenice koje su sudu poznate.

(3) Ako se tijekom postupka promijene okolnosti na kojima je zasnovana njegova nadležnost, Osnovni sud ostaje i dalje nadležan i ako bi zbog tih promjena bio nadležan drugi sud.

Članak 16 (Apsolutna nenadležnost)

(1) Sud do pravomoćnosti odluke, po službenoj dužnosti, pazi spada li rješavanje spora u sudsku nadležnost.

(2) Kada sud u tijeku postupka, do pravomoćnosti odluke, utvrdi da za rješavanje spora nije nadležan sud, nego neko drugo tijelo vlasti, oglašava se nenadležnim, ukida radnje provedene u postupku i odbacuje tužbu.

(3) Kada sud u tijeku postupka utvrdi da za rješavanje spora nije nadležan sud u Bosni i Hercegovini, po službenoj dužnosti oglašava se nenadležnim, ukida provedene radnje u postupku i odbacuje tužbu.

Članak 17 (Obustavljanje parničnog postupka)

(1) Do donošenja odluke o glavnoj stvari Osnovni sud rješenjem obustavlja parnični postupak ako utvrdi da bi postupak trebalo provesti po pravilima izvanparničnog postupka.

(2) Postupak se po pravomoćnosti rješenja nastavlja po pravilima izvanparničnog postupka.

(3) Radnje koje je proveo Osnovni sud u parničnom postupku, kao što su: očevid, vještačenje, saslušavanje svjedoka i drugo i odluke koje je donio, nisu bez važnosti zato što su poduzete u parničnom postupku.

Članak 18 (Ocjena mjesne nenadležnosti)

(1) Osnovni sud se može povodom prigovora tuženog oglasiti mjesno nenadležnim ako je prigovor podnesen najkasnije u odgovoru na tužbu.

(2) Osnovni sud se može po službenoj dužnosti oglasiti mjesno nenadležnim samo kad postoji isključiva mjesna nadležnost nekog drugog suda, ali najkasnije do podnošenja odgovora na tužbu.

Članak 19 (Negativni sukob nadležnosti)

(1) Ako Osnovni sud kome je predmet ustupljen kao nadležnom smatra da je nadležan sud koji mu je predmet ustupio ili neki drugi sud, dostavlja, u roku od tri dana, predmet sudu koji treba riješiti ovaj sukob nadležnosti, izuzev ako nađe da mu je predmet ustupljen zbog očite pogreške, a trebalo je da bude ustupljen nekom drugom sudu, u kom slučaju predmet ustupa drugom sudu i o tome obavješćuje sud koji mu je predmet ustupio.

(2) Kad je povodom žalbe protiv odluke prvostupanjskog suda kojom se oglasio mjesno nenadležnim odluku donio sud nadležan za rješavanje sukoba nadležnosti, za tu

odluku vezan je u pogledu nadležnosti i sud kome je predmet ustupljen, ako je taj sud, koji je odluku donio, nadležan za rješavanje sukoba nadležnosti između tih sudova.

Odjeljak B. Nadležnost sudova u sporovima s međunarodnim elementom

Članak 20

(Nadležnost u sporu s međunarodnim elementom)

(1) U pogledu nadležnosti sudova u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Distrikt) u postupcima u kojima je stranka stranac koji uživa pravo imuniteta u Bosni i Hercegovini, strana država ili međunarodna organizacija, vrijede pravila međunarodnog prava.

(2) U slučaju sumnje o postojanju i obujmu prava imuniteta objašnjenje daje Pravosudno povjerenstvo u suradnji s Ministarstvom vanjskih poslova Bosne i Hercegovine.

Članak 21

(Nadležnost Osnovnog suda u sporu s međunarodnim elementom)

(1) Osnovni sud nadležan je za suđenje kad je njegova nadležnost u sporu s međunarodnim elementom izričito propisana zakonom Bosne i Hercegovine ili zakonom Distrikta ili međunarodnim ugovorom.

(2) Ako u zakonu ili u međunarodnom ugovoru nema izričite odredbe o nadležnosti Osnovnog suda za određenu vrstu sporova, Osnovni sud nadležan je za suđenje u toj vrsti sporova i kad njegova nadležnost proizlazi iz odredaba ovog zakona o mjesnoj nadležnosti.

Odjeljak C. Stvarna nadležnost

Članak 22

(Stvarna nadležnost i posljedice stvarne nenadležnosti)

(1) U parničnom postupku Osnovni sud ima opću stvarnu nadležnost.

(2) Sud do pravomoćnosti odluke, po službenoj dužnosti, pazi na svoju stvarnu nadležnost.

(3) Kad sud u tijeku postupka utvrdi da za rješavanje spora nije nadležan sud u Distriktu, već drugi sud u Bosni i Hercegovini, rješenjem se oglašava nenadležnim i nakon pravomoćnosti rješenja kojim se oglasio nenadležnim, sud bez odlaganja, a najkasnije u roku od 3 dana, ustupa predmet nadležnom sudu.

Odjeljak D. Mjesna nadležnost

Članak 23 (Opća mjesna nadležnost)

Osnovni sud je nadležan za suđenje:

- a) ako tuženi ima prebivalište ili boravište na području Distrikta,
- b) u sporovima protiv pravne osobe ako se sjedište pravne osobe nalazi na području Distrikta,
- c) u sporovima protiv stanovnika Distrikta, koji stalno živi u inozemstvu, gdje je upućen na službu ili na rad od tijela Distrikta ili pravne osobe, ako je njegovo posljednje prebivalište bilo na području Distrikta.

Članak 24 (Izberiva mjesna nadležnost u sporu za naknadu štete)

(1) Za suđenje u sporu o izvanugovornoj odgovornosti za štetu, pored suda opće mjesne nadležnosti, nadležan je i sud na čijem je području štetna radnja izvršena ili sud na čijem je području štetna posljedica nastupila.

(2) Ako je šteta nastala zbog smrti ili teške tjelesne ozljede, nadležan je pored suda iz stavka 1 ovog članka i sud na čijem području tužitelj ima prebivalište, odnosno boravište.

(3) Odredbe stavaka 1 i 2 ovog članka primjenjuju se i u sporovima protiv društva za osiguranje radi naknade štete trećoj osobi na temelju propisa o neposrednoj odgovornosti društva za osiguranje, a odredba stavka 1 ovog članka i u sporovima o regresnom zahtjevu po osnovi naknade štete protiv regresnog dužnika.

Članak 25 (Izberiva mjesna nadležnost u sporu radi zaštite prava na temelju jamstva proizvođača)

Za suđenje u sporu za zaštitu prava na temelju pismenog jamstva protiv proizvođača koji je dao jamstvo nadležan je, izuzev suda opće mjesne nadležnosti za tuženog, i sud opće mjesne nadležnosti za prodavatelja koji je prilikom prodaje stvari uručio kupcu pismeno jamstvo proizvođača.

Članak 26 (Izberiva mjesna nadležnost u sporu radi zaštite prava potrošača)

Za suđenje u sporu za zaštitu prava potrošača, pored suda opće mjesne nadležnosti, nadležan je i sud na čijem području potrošač ima prebivalište, odnosno boravište.

Članak 27

(Izberiva mjesna nadležnost u sporu za zakonsko uzdržavanje)

Za suđenje u sporu za zakonsko uzdržavanje, ako je tužitelj osoba koja traži uzdržavanje, nadležan je pored suda opće mjesne nadležnosti i sud na čijem području tužitelj ima prebivalište, odnosno boravište.

Članak 28

(Izberiva mjesna nadležnost u bračnom sporu)

Za suđenje u sporu radi utvrđivanja postojanja ili nepostojanja braka, poništenja braka ili razvoda braka (bračni sporovi), nadležan je pored suda opće mjesne nadležnosti i sud na čijem području su bračni partneri imali posljednje zajedničko prebivalište.

Članak 29

(Izberiva mjesna nadležnost u sporu radi utvrđivanja ili osporavanja očinstva ili materinstva)

U sporu radi utvrđivanja ili osporavanja očinstva ili materinstva, ako je tužitelj dijete, nadležan je pored suda opće mjesne nadležnosti i sud na čijem području tužitelj ima prebivalište, odnosno boravište.

Članak 30

(Izberiva mjesta nadležnost po mjestu u kome se nalazi poslovna jedinica pravne osobe)

Za suđenje u sporu protiv pravne osobe koja ima poslovnu jedinicu izvan svog sjedišta, ako spor proizlazi iz pravnog odnosa te jedinice, pored suda opće mjesne nadležnosti, nadležan je i sud na čijem području se nalazi poslovna jedinica.

Članak 31

(Izberiva mjesna nadležnost u sporu iz nasljednopravnih odnosa)

Dok ostavinski postupak nije pravomoćno završen, za suđenje u sporu iz nasljednopravnog odnosa, kao i u sporu o tražbini vjerovnika prema ostavitelju, pored suda opće mjesne nadležnosti mjesno je nadležan i sud na čijem području se provodi ostavinski postupak.

Članak 32

(Izberiva mjesna nadležnost po mjestu plaćanja)

Za suđenje u sporu imatelja mjenice ili čeka protiv potpisnika nadležan je, pored suda opće mjesne nadležnosti, i sud mjesta plaćanja.

Članak 33
(Izberiva mjesna nadležnost u sporu radi smetanja posjeda na pokretnoj stvari)

Za spor zbog smetanja posjeda na pokretnoj stvar nadležan je, pored suda opće mjesne nadležnosti, i sud na čijem se području dogodilo smetanje.

Članak 34
(Isključiva mjesna nadležnost u sporu o nekretnini)

(1) Za suđenje u sporu o pravu vlasništva i o drugim stvarnim pravima na nekretnini, u sporu zbog smetanja posjeda na nekretnini, kao i u sporu iz zakupnog ili najamnog odnosa na nekretnini ili iz ugovora o korištenju stana ili poslovne prostorije, isključivo je nadležan sud na čijem se području nalazi nekretnina.

(2) Ako nekretnina leži na području više sudova, nadležan je svaki od tih sudova.

Članak 35
(Isključiva mjesna nadležnost u sporu o zrakoplovu i brodu)

Za suđenje u sporu o pravu vlasništva i o drugim stvarnim pravima na zrakoplovu, pomorskom brodu i brodu unutarne plovidbe, kao i u sporu iz zakupnog odnosa na zrakoplovu i brodu, nadležan je Osnovni sud ako vodi upisnik u koji je zrakoplov, odnosno brod upisan.

Članak 36
(Isključiva mjesna nadležnost u sporu radi smetanja posjeda na zrakoplovu i brodu)

Za suđenje u sporu zbog smetanja posjeda na brodu, odnosno zrakoplovu iz članka 35 ovog zakona nadležan je Osnovni sud ako vodi upisnik u koji je brod, odnosno zrakoplov upisan i ako se na njegovom području dogodilo smetanje.

Članak 37
(Isključiva mjesna nadležnost u sporu u ovršnom i stečajnom postupku)

Za suđenje u sporu koji nastane u tijeku i povodom sudskog ili administrativnog ovršnog postupka, odnosno u tijeku i povodom stečajnog postupka, mjesno je isključivo nadležan sud na čijem se području nalazi sud koji provodi ovršni, odnosno stečajni postupak, odnosno sud na čijem se području provodi administrativna ovrha.

Članak 38 (Supsidijarna nadležnost za suparničare)

Ako je jednom tužbom tuženo više osoba u svojstvu materijalnih suparničara (članak 167 stavak 1 točka a), a za njih ne postoji mjesna nadležnost istog suda, nadležan je sud koji je mjesno nadležan za jednog od tuženih.

Članak 39 (Sporazum o mjesnoj nadležnosti)

(1) Ako zakonom nije propisana isključiva mjesna nadležnost nekog suda, stranke se mogu sporazumjeti da im u prvom stupnju sudi Osnovni sud koji nije mjesno nadležan, pod uvjetom da je stvarno nadležan.

(2) Ako je zakonom propisano da su za suđenje u određenom sporu mjesno nadležna dva ili više sudova u Bosni i Hercegovini, stranke se mogu sporazumjeti da im u prvom stupnju sudi Osnovni sud kao stvarno nadležan sud.

(3) Ovaj sporazum vrijedi samo ako je pismeno sastavljen, ako su ga potpisale sve stranke i ako se tiče određenog spora ili više sporova koji proistječu iz određenog pravnog odnosa.

(4) Ispravu o sporazumu tužitelj mora priložiti uz tužbu.

(5) Ako tužba nije podnesena sudu na koji upućuje sporazum o mjesnoj nadležnosti tuženi može zahtijevati da se predmet ustupi tom sudu.

(6) Zahtjev iz prethodnog stavka tuženi može podnijeti najkasnije u odgovoru na tužbu, uz prilaganje isprave o sporazumu.

POGLAVLJE III.

STRANKE I NJIHOVI ZAKONSKI ZASTUPNICI

Članak 40 (Stranka u postupku)

(1) Stranka u postupku može biti svaka fizička i pravna osoba.

(2) Posebnim propisima može se propisati tko izuzev fizičkih i pravnih osoba može biti stranka u postupku.

(3) Osnovni sud može, iznimno, s pravnim učinkom u određenoj parnici, priznati svojstvo stranke i onom obliku udruživanja koji nema stranačku sposobnost u smislu odredaba stavaka 1 i 2 ovog članka, ako utvrdi da, s obzirom na predmet spora, u biti

ispunjava bitne uvjete za stjecanje stranačke sposobnosti, a osobito ako raspolaže imovinom na kojoj se može provesti ovrha.

(4) Protiv rješenja iz stavka 3 ovog članka, kojim se priznaje svojstvo stranke u parnici, nije dopuštena posebna žalba.

Članak 41 (Parnična sposobnost)

(1) Stranka koja je potpuno poslovno sposobna može sama obavljati radnje u postupku (parnična sposobnost).

(2) Punoljetna osoba kojoj je djelomično ograničena poslovna sposobnost parnično je sposobna u granicama svoje poslovne sposobnosti.

(3) Maloljetnik koji nije stekao potpunu poslovnu sposobnost parnično je sposoban u granicama u kojima mu se priznaje poslovna sposobnost.

Članak 42 (Zakonski zastupnik)

(1) Stranku koja nema parničnu sposobnost zastupa njezin zakonski zastupnik.

(2) Zakonski zastupnik određuje se zakonom ili aktom nadležnog tijela Distrikta donesenim na temelju zakona.

(3) Sud do pravomoćnosti odluke, po službenoj dužnosti, pazi može li osoba, koja se pojavljuje kao stranka, biti stranka u postupku i je li parnično sposobna, zastupa li parnično nesposobnu stranku njezin zakonski zastupnik i ima li zakonski zastupnik posebne ovlasti kada su one potrebne.

Članak 43 (Ovlasti zakonskog zastupnika)

(1) Zakonski zastupnik može u ime stranke, poduzimati sve radnje u postupku, ali ako je za podnošenje ili povlačenje tužbe, za priznanje odnosno za odricanje od tužbenog zahtjeva, za zaključenje nagodbe ili za poduzimanje drugih radnji u postupku u posebnim propisima određeno da zastupnik mora imati posebne ovlasti, on može te radnje poduzimati samo ako ima takve ovlasti.

(2) Osoba koja se pojavljuje kao zakonski zastupnik dužna je na zahtjev suda dokazati da je zakonski zastupnik.

(3) Kad je za poduzimanje određenih radnji u postupku potrebna posebna ovlast, zakonski zastupnik je dužan dokazati da ima takvu ovlast.

(4) Kad sud ustanovi da zakonski zastupnik osobe pod skrbništvom ne pokazuje potrebnu pozornost u zastupanju, obavješćuje o tome tijelo skrbništva.

(5) Ako bi zbog propuštanja zakonskog zastupnika mogla nastati šteta za osobu pod skrbništvom, sud zastaje s postupkom i predlaže da se odredi drugi zakonski zastupnik.

Članak 44

(Postupanje u slučaju postojanja nedostataka koji se tiču stranačke i parnične sposobnosti, te zastupanja)

(1) Kad sud utvrdi da osoba koja se pojavljuje kao stranka ne može biti stranka u postupku, a taj se nedostatak može otkloniti, poziva tužitelja da izvrši potrebne ispravke u tužbi ili poduzima druge mjere da bi se postupak mogao nastaviti sa osobom koja može biti stranka u postupku.

(2) Isto tako, kad sud utvrdi da stranka nema zakonskog zastupnika ili da zakonski zastupnik nema posebne ovlasti kad su one potrebne, zatražit će da nadležno tijelo skrbništva postavi skrbnika parnično nesposobnoj osobi, odnosno poziva zakonskog zastupnika da pribavi posebne ovlasti ili poduzima druge mjere koje su potrebne da bi parnično nesposobna stranka bila pravilno zastupana.

(3) Sud određuje stranci rok za otklanjanje nedostataka iz stavaka 1 i 2 ovog članka, a dok se ne otklone ti nedostaci, mogu se u postupku poduzimati samo one radnje zbog čijeg bi odlaganja mogle nastati štetne posljedice za stranku.

(4) Ako se nedostaci iz stavaka 1 i 2 ovog članka ne mogu otkloniti ili ako određeni rok bezuspješno protekne, sud rješenjem ukida radnje provedene u postupku ako su zahvaćene tim nedostacima i odbacuje tužbu ako su nedostaci takve prirode da sprečavaju daljnje vođenje parnice.

(5) Protiv rješenja kojim se naređuju mjere za otklanjanje nedostataka nije dopuštena žalba.

Članak 45

(Postavljanje privremenog zastupnika)

(1) Ako se u tijeku postupka pred Osnovnim sudom pokaže da bi redoviti postupak oko postavljanja zakonskog zastupnika tuženom trajao dugo, tako da bi zbog toga mogle nastati štetne posljedice za jednu ili obje stranke, sud tuženom postavlja privremenog zastupnika.

(2) Pod uvjetom iz stavka 1 ovog članka Osnovni sud postavlja tuženom privremenog zastupnika osobito u slučajevima:

- a) ako tuženi nije parnično sposoban, a nema zakonskog zastupnika,
- b) ako postoje suprotni interesi tuženog i njegovog zakonskog zastupnika,
- c) ako obje stranke imaju istog zakonskog zastupnika,
- d) ako je boravište tuženog nepoznato, a tuženi nema opunomoćenika,
- e) ako se tuženi ili njegov zakonski zastupnik, koji nemaju opunomoćenika u Distriktu, nalaze u inozemstvu, a dostavljanje se nije moglo izvršiti.

(3) O postavljanju privremenog zastupnika Osnovni sud bez odlaganja obavješćuje tijelo skrbništva, kao i stranke kada je to moguće.

(4) Ako se tijekom postupka nakon podnošenja tužbe i u odnosu na tužitelja ostvare razlozi zbog kojih je prema odredbama stavaka 1 i 2 ovog članka tuženom moguće postaviti privremenog zastupnika, Osnovni sud privremenog zastupnika postavlja i tužitelju.

Članak 46

(Prava i obveze privremenog zastupnika)

(1) Privremeni zastupnik u postupku za koji je postavljen ima sva prava i dužnosti zakonskog zastupnika.

(2) Ta prava i dužnosti privremeni zastupnik obavlja sve dok se parnična stranka ili njezin opunomoćenik ne pojavi pred sudom, odnosno dok tijelo skrbništva ne obavijesti sud da je postavio skrbnika.

Članak 47

(Objavljivanje oglasa)

(1) Ako je privremeni zastupnik postavljen nekoj od parničnih stranaka iz razloga navedenih u članku 45 stavku 2 točki d) i točki e) ovog zakona, Osnovni sud u roku od osam dana izdaje oglas koji se objavljuje u Službenom glasniku Bosne i Hercegovine, u Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine i na oglasnoj ploči suda.

(2) Oglas iz stavka 1 ovog članka sadrži: naziv suda koji je postavio privremenog zastupnika, zakonsku osnovu, ime i prezime parnične stranke kojoj se postavlja zastupnik, predmet spora, ime i prezime zastupnika i njegovo zanimanje i boravište, kao i upozorenje da će zastupnik zastupati parničnu stranku u postupku sve dok se parnična stranka ili njezin opunomoćenik ne pojavi pred sudom, odnosno dok tijelo skrbništva ne obavijesti sud da je postavio skrbnika.

Članak 48

(Ocjena parnične sposobnosti)

Parnična sposobnost u Distriktu procjenjuje se po zakonima Distrikta.

POGLAVLJE IV.

OPUNOMOĆENICI

Članak 49

(Način poduzimanja radnji u postupku)

(1) Stranka može poduzimati radnje u postupku osobno ili preko opunomoćenika.

(2) Stranka koju zastupa opunomoćenik može uvijek doći pred sud i davati izjave pored svog opunomoćenika, ali suprotnu stranu, svjedoke i vještake može ispitivati samo preko opunomoćenika, ako je on nazočan na glavnoj raspravi.

Članak 50 **(Opunomoćenik u postupku)**

(1) Opunomoćenik može biti odvjetnik, odvjetničko društvo, ili odvjetnik Ureda za pravnu pomoć kao i, za pravnu osobu zaposleni kod te pravne osobe, a za fizičku osobu braćni, odnosno izvanbraćni partner stranke ili srodnik stranke po krvi po pravoj liniji do bilo kojeg stupnja, u pobočnoj liniji do četvrtog stupnja zaključno ili srodnik po tazbini zaključno do drugog stupnja.

(2) Ako u parnici o imovinskopravnom zahtjevu vrijednost predmeta spora prelazi iznos od 50.000,00 KM, opunomoćenik pravne osobe može biti samo osoba koja ima položen pravosudni ispit.

(3) Ako sud utvrdi da opunomoćenik koji je odvjetnik ne obavlja svoju dužnost sukladno zakonu o advokaturi, sud o tome obavješćuje nadležnu odvjetničku komoru i, ako je to moguće, stranku koju odvjetnik zastupa.

Članak 51 **(Učinak radnji opunomoćenika)**

Radnje u postupku koje opunomoćenik poduzima u granicama punomoći, imaju isti pravni učinak kao da ih je poduzela sama stranka.

Članak 52 **(Posljedice opoziva radnje opunomoćenika)**

(1) Stranka može izmijeniti ili opozvati izjavu svog opunomoćenika na ročištu na kome je ta izjava dana.

(2) Ako je opunomoćenik priznao neku činjenicu na ročištu na kojem stranka nije bila nazočna ili je neku činjenicu priznao u podnesku, a stranka to priznanje kasnije izmijeni ili opozove, sud cijeni obje izjave prema članku 248 stavku 2 ovog zakona.

Članak 53 **(Obujam punomoći)**

Stranka može ovlastiti opunomoćenika da poduzima samo određene radnje ili da poduzima sve radnje u postupku.

Članak 54 **(Obujam punomoći odvjetnika)**

Ako je stranka izdala odvjetniku punomoć za vođenje parnice, a nije pobliže odredila ovlasti u punomoći, odvjetnik je na temelju takve punomoći, ovlašten:

- a) obavljati sve radnje u postupku, a posebno da podnese tužbu, povuče tužbu, da odgovor na tužbu, prizna tužbeni zahtjev ili se odrekne tužbenog zahtjeva, zaključi nagodbu, podnese pravni lijek i odrekne se ili odustane od njega te zahtijeva izdavanje mjere osiguranja,
- b) stavljati prijedlog za ovrhu ili osiguranje i poduzimati potrebne radnje u postupku povodom takvog zahtjeva,
- c) od suprotne stranke primiti dosuđene troškove,
- d) pismeno ovlastiti drugog odvjetnika na poduzimanje samo pojedinih radnji u postupku, izuzev zastupanja na glavnoj raspravi.

Članak 55 (Zamjena odvjetnika)

Odvjetnika kome je stranka izdala punomoć može, uz izričitu ovlast stranke, zamijeniti drugi odvjetnik, a pred Osnovnim sudom stručni suradnik i odvjetnički vježbenik koji su kod njega zaposleni.

Članak 56 (Obujam punomoći opunomoćenika koji nije odvjetnik)

Ako stranka u punomoći nije pobliže odredila ovlasti opunomoćenika, opunomoćenik koji nije odvjetnik može, na temelju takve punomoći, obavljati sve radnje u postupku, ali mu je uvijek potrebna izričita ovlast za povlačenje tužbe, za priznanje ili za odricanje od tužbenog zahtjeva, za zaključenje sudske nagodbe, za odricanje ili odustajanje od pravnog lijeka i prenošenje punomoći na drugu osobu te za podnošenje izvanrednih pravnih lijekova.

Članak 57 (Izdavanje punomoći)

- (1) Stranka izdaje punomoć pismeno ili usmeno na raspravni zapisnik.
- (2) Stranka koja nije pismena ili nije u stanju potpisati se stavlja na pismenu punomoć umjesto potpisa otisak kažiprsta, a ako se u tom slučaju, punomoć izdaje osobi koja nije odvjetnik, potrebna je nazočnost dvojice svjedoka koji se potpisuju na punomoć.
- (3) Ako posumnja u istinitost pismene punomoći, sud može rješenjem odrediti da se podnese ovjerena punomoć.
- (4) Protiv rješenja iz stavka 3 ovog članka nije dopuštena žalba.

Članak 58 (Legitimiranje opunomoćenika i posljedice nepostojanja ovlasti za zastupanje)

- (1) Opunomoćenik je dužan pri prvoj radnji u postupku podnijeti punomoć.
- (2) Sud može dopustiti da radnje u postupku za stranku privremeno obavi osoba koja nije podnijela punomoć, ali istodobno naređuje toj osobi da naknadno u određenom roku podnese punomoć ili odobrenje stranke za izvršenje parničnih radnji.

(3) Dok ne protekne rok za podnošenje punomoći, sud odgađa donošenje odluke, a ako taj rok bezuspješno protekne, sud nastavlja postupak i ne uzima u obzir radnje koje je obavila osoba bez punomoći.

(4) Sud je dužan, do pravomoćnosti odluke, paziti je li osoba koja se pojavljuje kao opunomoćenik ovlaštena za zastupanje.

(5) Ako sud utvrdi da osoba koja se pojavljuje kao opunomoćenik nije ovlaštena za zastupanje, ukida parnične radnje koje je ta osoba poduzela, ako te radnje nije stranka naknadno odobrila.

Članak 59 **(Opoziv i otkaz punomoći)**

(1) Stranka može punomoć opozvati u svako vrijeme, a opunomoćenik je može u svako vrijeme otkazati.

(2) Opozivanje, odnosno otkaz punomoći mora se priopćiti sudu pred kojim se vodi postupak pismeno ili usmeno na raspravni zapisnik.

(3) Opozivanje, odnosno otkaz punomoći vrijedi za suprotnu stranku od trenutka kad joj je priopćen.

(4) Poslije otkaza punomoći, opunomoćenik je dužan još 30 dana vršiti radnje za osobu koja mu je izdala punomoć, ako je potrebno da od nje otkloni kakvu štetu koja bi u to vrijeme mogla nastati.

Članak 60 **(Prestanak punomoći)**

(1) Punomoć prestaje smrću fizičke osobe, proglašenjem za umrlu ili gubitkom poslovne sposobnosti, odnosno smrću njezinog zakonskog zastupnika, proglašenjem za umrlog, gubitkom poslovne sposobnosti ili razrješenjem dužnosti.

(2) Ako je opunomoćeniku fizičke osobe dana ovlast da može poduzimati sve radnje u postupku, a stranka, odnosno njezin zakonski zastupnik umre ili postane poslovno nesposoban ili ako zakonski zastupnik bude razriješen dužnosti, opunomoćenik je ovlašten poduzimati radnje u postupku koje ne trpe odgađanje.

Članak 61 **(Prestanak punomoći pravne osobe)**

(1) Prestankom pravne osobe prestaje i punomoć koju je ona izdala.

(2) U slučaju stečaja ili likvidacije, punomoć koju je izdao stečajni, odnosno likvidacijski dužnik, prestaje kad prema važećim propisima nastupe pravne posljedice otvaranja stečajnog postupka, odnosno likvidacije.

(3) Iznimno od odredaba stavaka 1 i 2 ovog članka, opunomoćenik je dužan da još trideset dana vrši radnje u postupku ako je potrebno da od stranke otkloni štetu.

POGLAVLJE V.

JEZIK U POSTUPKU

Članak 62 (Jezik u postupku)

Pozivi, odluke i druga sudska pismena upućuju se stranci i drugim sudionicima u postupku na jednom od jezika iz članka 6 ovog zakona.

Članak 63 (Uporaba jezika u postupku)

Stranka i drugi sudionik u postupku pri sudjelovanju u postupku upotrebljava jedan od jezika iz članka 6 ovog zakona.

Članak 64 (Prevođenje radnji u postupku)

(1) Stranka i umještač koji ne poznaju nijedan od jezika iz članka 6 ovog zakona, osiguravaju o svom trošku usmeno i pismeno prevođenje procesnih radnji koje poduzimaju, kao i druga usmena i pismena prevođenja za svoje potrebe.

(2) Stranka i umještač dužni su osigurati i prevođenje koje se odnosi na izvođenje dokaza koje su predložili.

(3) Prevođenje vrše tumači.

POGLAVLJE VI.

VRIJEDNOST SPORA

Članak 65 (Vrijednost spora)

(1) Tužitelj je dužan u tužbi označiti vrijednost predmeta spora.

(2) Kao vrijednost predmeta spora uzima se u obzir samo vrijednost glavnog zahtjeva.

(3) Kamate, ugovorna kazna i ostala sporedna traženja ne uzimaju se u obzir pri određivanju vrijednosti spora ako ne čine glavni zahtjev.

Članak 66 (Vrijednost spora kod budućih davanja)

Ako se zahtjev odnosi na buduća davanja koja se opetuju, vrijednost predmeta spora računa se po njihovom zbroju, ali najviše do iznosa koji odgovara zbroju davanja za vrijeme od pet godina.

Članak 67

(Vrijednost spora kod više zahtjeva)

(1) Ako jedna tužba protiv istog tuženog obuhvaća više zahtjeva koji se zasnivaju na istoj činjeničnoj i pravnoj osnovi, vrijednost se određuje po zbroju vrijednosti svih zahtjeva.

(2) Ako zahtjevi u tužbi proizlaze iz raznih osnova, ili su istaknuti protiv više tuženih, vrijednost se određuje prema vrijednosti svakog pojedinog zahtjeva.

Članak 68

(Vrijednost spora kod najamnog ili zakupnog odnosa)

Kad se spor vodi o postojanju najamnog ili zakupnog odnosa, ili iz odnosa korištenja stana, odnosno poslovne prostorije, vrijednost se računa prema jednogodišnjoj najamnini, odnosno zakupnini, izuzev ako je riječ o najamnomo ili zakupnom odnosu zaključenom na kraće vrijeme.

Članak 69

(Vrijednost spora kod osiguranja)

Ako se tužbom zahtijeva samo davanje osiguranja za izvjesnu tražbinu ili ustanovljenje založnog prava, vrijednost predmeta spora određuje se prema iznosu tražbine koju treba osigurati, ali ako predmet zaloga ima manju vrijednost od tražbine koju treba osigurati, kao vrijednost predmeta spora uzima se vrijednost predmeta zaloga.

Članak 70

(Određivanje vrijednosti spora)

(1) Ako se tužbeni zahtjev ne odnosi na novčani iznos, ali tužitelj u tužbi navede da pristaje da umjesto ispunjenja tog zahtjeva primi određeni novčani iznos, kao vrijednost predmeta spora uzima se taj iznos.

(2) U drugim slučajevima, kad se tužbeni zahtjev ne odnosi na novčani iznos, mjerodavna je vrijednost predmeta spora koju je tužitelj naznačio u tužbi.

(3) Ako je u slučaju iz stavka 2 ovog članka tužitelj suviše visoko ili suviše nisko naznačio vrijednost predmeta spora, sud najkasnije na pripremnom ročištu, a ako pripremno ročište nije održano, onda na glavnoj raspravi, prije početka rasprave o glavnoj stvari, brzo i na pogodan način provjerava točnost naznačene vrijednosti, te rješenjem određuje vrijednost predmeta spora.

(4) Protiv rješenja iz stavka 3 ovog članka, nije dopuštena posebna žalba.

Članak 71

(Utvrđivanje vrijednosti spora)

Ako novčani iznos nije izražen u konvertibilnim markama, već u drugoj valuti, vrijednost predmeta spora se utvrđuje u konvertibilnim markama, po srednjem tečaju odnosne valute, koji je utvrdila Centralna banka Bosne i Hercegovine u vrijeme podnošenja tužbe.

POGLAVLJE VII.

PODNESCI

Članak 72

(Način dostave i sadržaj podneska)

(1) Tužba, odgovor na tužbu, protutužba, odgovor na protutužbu, pravni lijekovi i druge izjave, prijedlozi i priopćenja, koji se daju izvan rasprave, podnose se pismeno (podnesci).

(2) Uvjet pismene forme ispunjava i podnesak upućen brzojavom, telefaksom ili elektroničkom poštom, ovakav podnesak se smatra potpisanim, ako je u njima označen pošiljatelj.

(3) Podnesak mora biti razumljiv i mora sadržavati sve ono što je potrebno da bi se u svezi s njim moglo postupiti, a osobito treba sadržavati: označenje suda, prezime, očevo ime i ime fizičke osobe, odnosno naziv pravne osobe, prebivalište ili boravište, odnosno sjedište stranaka, njihovih zakonskih zastupnika i opunomoćenika, ako ih imaju, predmet spora, sadržaj izjave i potpis podnositelja.

(4) Ako izjava sadrži kakav zahtjev, stranka mora u podnesku navesti činjenice i dokaze na kojima zasniva svoj zahtjev.

(5) Podnesak koji se dostavlja elektroničkom poštom mora biti ovjeren kvalificiranim elektroničkim potpisom.

(6) Podnesak s priložima koji se dostavlja suprotnoj stranci predaje se sudu u dostatnom broju primjeraka za sud i suprotnu stranku.

Članak 73

(Postupanje s ispravama koje se prilažu uz podnesak)

(1) Isprave koje se prilažu uz podnesak podnose se u izvorniku, prijepisu ili preslici.

(2) Ako stranka priloži ispravu u izvorniku, sud takvu ispravu zadržava, a suprotnoj stranci dopušta da ju razgleda.

(3) Kad prestane potreba da se isprava iz stavka 2 ovog članka drži u spisu predmeta, vraća se podnositelju na njegov zahtjev, ali sud može tražiti od podnositelja da u spis priloži prijepis ili presliku isprave.

(4) Ako je isprava priložena u prijepisu ili preslici, sud na zahtjev suprotne stranke, poziva podnositelja da podnese sudu ispravu u izvorniku, a suprotnoj stranci dopušta da ju pregleda i određuje rok u kojem se isprava ima predati, odnosno pregledati.

(5) Protiv tih rješenja nije dopuštena žalba.

Članak 74

(Postupanje s nerazumljivim i nepotpunim podneskom)

(1) Ako je podnesak nerazumljiv ili ne sadrži sve što je potrebno da bi se po njemu moglo postupiti, sud podnositelju vraća podnesak, radi ispravka ili dopune uz navode što treba ispraviti ili dopuniti i određuje rok za ispravak ili dopunu podneska, koji ne može biti dulji od osam dana.

(2) Ako podnesak vezan za rok bude ispravljen, odnosno dopunjen i predan sudu u roku određenom za dopunu ili ispravak, smatra se da je podnesen sudu onog dana kad je prvi put bio podnesen.

(3) Smatra se da je podnesak povučen ako ne bude vraćen sudu u određenom roku, a ako bude vraćen bez ispravka, odnosno dopune, odbacuje se.

(4) Ako podnesak ili prilozi nisu podneseni u dostatnom broju primjeraka, sud poziva podnositelja da ih u određenom roku podnese, a ako podnositelj ne postupi po tom nalogu, sud podnesak odbacuje.

POGLAVLJE VIII.

ROKOVI I ROČIŠTA

Odjeljak A. Rokovi

Članak 75

(Određivanje i produljenje roka)

(1) Ako rok nije određen zakonom, određuje ga sud s obzirom na okolnosti slučaja.

(2) Rok koji sud odredi iznimno se može produljiti na prijedlog zainteresirane osobe ako za to postoje opravdani razlozi.

(3) Prijedlog za produljenje roka mora se podnijeti prije protoka roka čije se produljenje traži.

(4) Protiv rješenja o produljenju roka nije dopuštena žalba.

Članak 76

(Računanje roka)

(1) Rokovi se računaju na dane, mjeseci i godine.

(2) Ako je rok određen na dane, u rok se ne uračunava dan kada je izvršeno dostavljanje ili priopćenje, odnosno dan u koji pada događaj od kad treba računati trajanje roka, već se za početak roka uzima prvi idući dan.

(3) Rokovi određeni na mjesec, odnosno na godinu završavaju se protekom onog dana posljednjeg mjeseca, odnosno godine koji po svom broju odgovara danu kad je rok otpočeo, a ako nema tog dana u posljednjem mjesecu, rok se završava posljednjeg dana tog mjeseca.

(4) Ako posljednji dan roka pada na državni praznik ili u nedjelju ili u neki drugi dan kad sud ne radi, rok istječe protekom prvog idućeg radnog dana.

Članak 77 (Način računanja roka)

(1) Kad je podnesak vezan za rok, smatra se da je podnesen u roku ako je prije nego što rok istekne predan nadležnom sudu.

(2) Ako je podnesak upućen preko pošte preporučenom pošiljkom ili telegrafskim putem, dan predaje pošti smatra se kao dan predaje sudu kome je upućen, a ako je podnesak upućen telefaksom, danom predaje smatra se dan prijama telefaksa u sud.

(3) Ako je podnesak upućen elektroničkom poštom, kao vrijeme predaje sudu smatra se vrijeme koje je naznačeno na verifikaciji kvalificiranog elektroničkog potpisa.

(4) Ako je podnesak upućen telegrafski, a ne sadrži sve što je potrebno da bi se po njemu moglo postupiti, smatra se da je dan u roku ako uredan podnesak naknadno bude predan sudu ili bude upućen sudu preporučenom pošiljkom u roku od tri dana od dana predaje brzoputa pošti.

(5) Za osobe koje se nalaze u vojnoj službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine, dan predaje podneska vojnoj jedinici, odnosno vojnim ustanovama smatra se kao dan predaje sudu.

(6) Odredba stavka 5 ovog članka odnosi se i na ostale osobe koje se nalaze u službi u vojnim jedinicama, odnosno vojnim ustanovama ili stožerima Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, u mjestima u kojima ne postoji redovita pošta.

(7) Za osobe lišene slobode dan predaje podneska upravi zatvora, odnosno ustanove za izvršenje kaznenih i prekršajnih sankcija smatra se kao dan predaje sudu.

(8) Ako je podnesak koji je vezan za rok predan ili upućen nenadležnom sudu prije isteka roka, a stigne nadležnom sudu poslije isteka roka, smatra se da je na vrijeme podnesen.

(9) Odredbe stavaka od 1 do 7 ovog članka primjenjuju se i na rok u kome se po posebnim propisima mora podići tužba, kao i na rok zastarjelosti tražbine ili nekog drugog prava.

Odjeljak B. Ročišta

Članak 78 (Određivanje i održavanje ročišta)

(1) Ročište određuje sud kad je to zakonom propisano.

(2) Sud na ročište poziva stranke i ostale osobe čiju nazočnost smatra potrebnom.

(3) U pozivu sud naznačuje mjesto, prostoriju i vrijeme održavanja ročišta te navodi stranke i predmet spora.

(4) Sud u pozivu osobito upozorava stranke i ostale sudionike u postupku na zakonske posljedice izostanka s ročišta.

(5) Ročište se, po pravilu, održava u sudskoj zgradi.

(6) Sud može odlučiti da se ročište održi izvan sudske zgrade kad nađe da je to nužno ili da će se na taj način uštedjeti u vremenu ili u troškovima postupka.

(7) Protiv rješenja iz stavka 6 ovog članka nije dopuštena žalba.

Odjeljak C. Povrat u prijašnje stanje

Članak 79

(Uvjeti za povrat u prijašnje stanje)

(1) Ako stranka propusti ročište ili rok za poduzimanje neke radnje u postupku i zbog toga izgubi pravo na poduzimanje te radnje, sud toj stranci na njezin prijedlog dopušta da naknadno izvrši tu radnju (povrat u prijašnje stanje) ako ocijeni da je do propuštanja došlo zbog opravdanih razloga koji se nisu mogli predvidjeti, niti izbjeći.

(2) Kad se dopusti povrat u prijašnje stanje, parnica se vraća u ono stanje u kome se nalazila prije propuštanja i ukidaju se sve odluke koje je sud zbog propuštanja donio.

Članak 80

(Rokovi za podnošenje prijedloga za povrat u prijašnje stanje)

(1) Prijedlog za povrat u prijašnje stanje podnosi se sudu kod koga je trebalo izvršiti propuštenu radnju.

(2) Prijedlog se podnosi u roku od osam dana, računajući od dana kad je prestao razlog koji je prouzrokovao propuštanje, a ako je stranka tek kasnije saznala za propuštanje, od dana kad je za to saznala.

(3) Poslije protoka 60 dana od dana propuštanja ne može se tražiti povrat u prijašnje stanje.

(4) Ako se povrat u prijašnje stanje predlaže zbog propuštanja roka, predlagač je dužan istodobno s podnošenjem prijedloga izvršiti i propuštenu radnju.

Članak 81

(Nedopuštenost povrata u prijašnje stanje)

(1) Ne može se zahtijevati povrat u prijašnje stanje ako je propušten rok za stavljanje prijedloga da se dopusti povrat u prijašnje stanje, ili ako je propušteno ročište određeno povodom prijedloga za povrat u prijašnje stanje.

(2) Povrat u prijašnje stanje nije dopušten ako se propuštanje stranke može pripisati povredi postupka zbog koje se može izjaviti pravni lijek.

Članak 82
(Rok za odlučivanje suda)

Sud odmah odlučuje o prijedlogu za povrat u prijašnje stanje i nastavlja postupak.

Članak 83
(Odluka suda povodom prijedloga za povrat u prijašnje stanje)

(1) Nepravodobne ili nedopuštene prijedloge za povrat u prijašnje stanje sud odbacuje rješenjem.

(2) Po prijedlogu za povrat u prijašnje stanje sud zakazuje ročište, osim ako su činjenice na kojima se prijedlog zasniva općepoznate.

(3) Ako stranka koja je podnijela prijedlog za povrat u prijašnje stanje ne dođe na ročište zakazano povodom prijedloga, a uredno je obaviještena, smatra se da je prijedlog povučen.

Članak 84
(Žalba na rješenje o povratu u prijašnje stanje)

(1) Protiv rješenja kojim se usvaja prijedlog za povrat u prijašnje stanje nije dopuštena žalba, izuzev ako je usvojen nepravodoban ili nedopušten prijedlog.

(2) Protiv rješenja kojim se odbija prijedlog za povrat u prijašnje stanje žalba je dopuštena.

POGLAVLJE IX.
ZAPISNICI

Članak 85
(Snimanje ročišta)

Pripremno ročište i glavna rasprava snimaju se tonski.

Članak 86
(Sadržaj snimka)

Snimak mora sadržavati: naziv i sastav suda, mjesto gdje se obavlja radnja, dan i sat kad se obavlja radnja, naznaku predmeta spora i imena nazočnih stranaka, odnosno trećih osoba i njihovih zakonskih zastupnika, odnosno opunomoćenika, je li glavna rasprava javna ili je javnost isključena, izjave stranaka, njihove prijedloge, dokaze koje su predložile,

dokaze koji su izvedeni, iskaze svjedoka i vještaka te odluke suda donesene na ročištu, odnosno, nakon zaključenja glavne rasprave.

Članak 87 (Reproduciranje snimka)

Na zahtjev saslušane osobe snimak se odmah reproducira.

Članak 88 (Prijepis snimka)

- (1) Sudac može odrediti da se tonski snimak u cjelini ili djelomično prepíše.
- (2) Sudac pregleda i ovjerava prijepis i priključuje ga spisu.

Članak 89 (Čuvanje tonskog zapisa)

Tonski zapis se čuva u odgovarajućoj memoriji suda.

Članak 90 (Zapisnik o vijećanju i glasovanju)

- (1) O vijećanju i glasovanju u postupku pred Apelacijskim sudom sastavlja se poseban zapisnik.
- (2) Zapisnik o vijećanju i glasovanju sadrži tijek glasovanja i odluku koja je donesena.
- (3) Odvojena mišljenja priključuju se zapisniku o vijećanju i glasovanju ako nisu unesena u sam zapisnik.
- (4) Zapisnik potpisuju svi članovi vijeća i zapisničar.
- (5) Zapisnik o vijećanju i glasovanju zatvara se u poseban ovitak.
- (6) Zapisnik o vijećanju i glasovanju može razgledati samo vijeće Apelacijskog suda kad rješava o izvanrednim pravnim lijekovima i u tom slučaju zapisnik se ponovno zatvara u poseban ovitak i na ovitku se naznačuje da je zapisnik razgledan.
- (7) Bilješku o glasovanju potpisuju svi članovi vijeća.

POGLAVLJE X.

DOSTAVA PISMENA

Odjeljak A . Način dostave pismena

Članak 91 (Način dostave)

(1) Pismena se dostavljaju, u pravilu, poštom, a mogu se dostavljati i preko ovlaštene pravne osobe registrirane za obavljanje poslova dostavljanja ili preko ovlaštene službene osobe suda ili neposredno u sudu.

(2) Osoba koja vrši dostavljanje dužna je na zahtjev osobe kojoj se dostavljanje vrši dokazati svojstvo osobe ovlaštene za dostavljanje.

(3) Osobe koje dostavljač zatekne na mjestu na kojem treba izvršiti dostavljanje dužne su na njegov zahtjev pružiti podatke o svom identitetu, u suprotnom neće izvršiti dostavljanje.

(4) Sudska policija Distrikta dužna je na zahtjev suda pomoći prilikom obavljanja poslova dostavljanja.

Članak 92 (Dostavljanje tijelima Distrikta, pravnoj osobi i Ombudsmanu)

(1) Dostavljanje tijelima Distrikta i pravnim osobama obavlja se predajom pismena osobi ovlaštenoj za primanje pismena ili djelatniku koji se zatekne u uredu, odnosno poslovnoj prostoriji.

(2) Dostavljanje pravnoj osobi može se izvršiti i preko njezine poslovne jedinice, ako spor proizlazi iz pravnog odnosa te jedinice.

(3) Kad pismeno treba dostaviti Ombudsmanu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ombudsman), dostavljanje se obavlja predajom pismena njegovoj pisarnici, odnosno službi za primanje pismena, a danom dostave smatra se dan predaje pismena pisarnici, odnosno ovlaštenoj službi.

(4) Dostavljanje prema odredbama stavaka 1 i 2 ovog članka obavlja se i kad su stranke, navedene u tom stavku, za svog opunomoćenika odredile osobu koja je njihov djelatnik.

Članak 93 (Dostavljanje preko zapovjedništva, odnosno starješine)

Djelatnicima policije, djelatnicima kopnenog, riječnog i zračnog prometa poziv se dostavlja preko njihovog zapovjedništva, odnosno neposrednog starješine, a prema potrebi, mogu im se na taj način dostavljati i ostala pismena.

Članak 94 (Dostavljanje u inozemstvu ili strancima s pravom imuniteta)

(1) Kad dostavljanje treba izvršiti osobama ili ustanovama u inozemstvu ili strancima koji uživaju pravo imuniteta, dostavljanje se vrši diplomatskim putem, ako u međunarodnom ugovoru ili u ovom zakonu nije što drugo određeno.

(2) Ako se dostavljanje pismena ima izvršiti državljanima Bosne i Hercegovine u inozemstvu, to se može učiniti preko nadležnog konzularnog, odnosno diplomatskog predstavništva Bosne i Hercegovine u toj državi, odnosno preko tijela uprave nadležnog za inozemne poslove Bosne i Hercegovine, ako međunarodnim ugovorom nije drugačije određeno.

Članak 95 **(Dostavljanje pravnoj osobi sa sjedištem u inozemstvu)**

Dostavljanje pravnoj osobi koja ima sjedište u inozemstvu, može se obaviti i preko njezinog zastupništva, odnosno predstavništva u Bosni i Hercegovini ili Distriktu.

Članak 96 **(Dostavljanje osobama lišenim slobode)**

Osobama lišenim slobode dostavljanje se vrši preko uprave zatvora, odnosno uprave ustanove za izvršenje kaznenih i prekršajnih sankcija.

Članak 97 **(Dostavljanje preko zakonskog zastupnika, odnosno opunomoćenika)**

(1) Kad stranka ima zakonskog zastupnika, odnosno opunomoćenika, dostavljanje se vrši zakonskom zastupniku, odnosno opunomoćeniku, ako u ovom zakonu nije što drugo propisano.

(2) Ako stranka ima više zakonskih zastupnika, odnosno opunomoćenika, dovoljno je dostavljanje izvršiti jednom od njih.

Članak 98 **(Dostavljanje odvjetniku)**

Dostavljanje odvjetniku kao opunomoćeniku može se izvršiti i predajom pismena osobi koja je zaposlena u njegovom odvjetničkom uredu.

Članak 99 **(Vrijeme i mjesto dostave)**

(1) Dostavljanje se obavlja radnim danom i to danju, u stanu ili na radnom mjestu osobe kojoj se dostavljanje ima izvršiti ili u Osnovnom sudu kada se ta osoba tamo zatekne.

(2) Dostavljanje se može izvršiti i u drugo vrijeme i na drugom mjestu, po pristanku osobe kojoj se dostavljanje treba izvršiti ili na temelju posebne odluke suda koju je dostavljač dužan na zahtjev pokazati.

(3) Odredba da se dostavljanje obavlja samo radnim danom ne vrijedi za dostavljanje poštom.

Članak 100

(Dužnost prijama i pristanak za prijam)

(1) Ako se osoba kojoj se pismeno ima dostaviti ne zatekne u svom stanu, dostavljanje se vrši predajom pismena nekome od njezinih punodobnih članova kućanstva, koji je dužan primiti pismeno, a ako se oni ne zateknu u stanu, pismeno se predaje susjedu, ako on na to pristane.

(2) Ako se dostavljanje obavlja na radnom mjestu osobe kojoj se pismeno treba dostaviti, a ta se osoba tu ne zatekne, dostavljanje se može obaviti osobi koja na istom mjestu radi, ako ona pristane primiti pismeno.

(3) Predaja pismena drugoj osobi nije dopuštena ako ona sudjeluje u parnici kao protivnik osobi kojoj se dostavljanje ima obaviti.

Članak 101

(Osobna dostava)

(1) Tužba, izvanredni pravni lijek, presuda i rješenje protiv kojih je dopuštena posebna žalba dostavlja se osobno stranci, odnosno njezinom zakonskom zastupniku, odnosno opunomoćeniku.

(2) Ostala pismena dostavljaju se osobno kada je to ovim zakonom izričito propisano ili kada sud smatra da je zbog priloženih isprava u izvorniku ili iz kojeg drugog razloga potrebna veća opreznost.

(3) Ako se osoba kojoj se pismeno mora osobno dostaviti ne zatekne tamo gdje se dostavljanje mora obaviti, dostavljač će se obavijestiti kad bi i na kom mjestu mogao tu osobu zateći i ostaviti joj kod jedne od osoba navedenih u članku 100 stavcima 1 i 2 ovog zakona pismenu obavijest da radi primanja pismena bude u određeni dan i sat u svom stanu, odnosno na svome radnom mjestu, a ako i nakon toga dostavljač ne zatekne osobu kojoj se pismeno ima dostaviti, postupa prema članku 100 ovog zakona i time se smatra da je dostavljanje izvršeno.

(4) Ako pismena iz stavaka 1 i 2 ovog članka treba dostaviti tijelima Distrikta i pravnim osobama, dostavljanje se obavlja prema članku 92 ovoga zakona.

Članak 102

(Postupanje kada je osoba nenazočna)

Ako se utvrdi da je osoba kojoj se pismeno treba dostaviti nenazočna i da joj osobe navedene u članku 100 stavcima 1 i 2 ovog zakona ne mogu pismeno na vrijeme predati, pismeno se vraća sudu uz naznaku gdje se nenazočna nalazi.

Odjeljak B. Odbijanje prijama pismena

Članak 103 (Odbijanje prijama pismena)

(1) Kad osoba kojoj je pismeno upućeno, odnosno punoljetni član njezinog kućanstva, odnosno ovlaštena osoba ili djelatnik tijela Distrikta ili pravne osobe odbije primiti pismeno, dostavljač pismeno ostavlja u prostoriji gdje se dostavljanje vrši ili ga pribija (lijepi) na vrata te prostorije.

(2) Na dostavnici bilježi dan, sat i razlog odbijanja prijama, kao i mjesto gdje je pismeno ostavljeno i time se smatra da je dostavljanje izvršeno.

Odjeljak C. Promjena adrese

Članak 104 (Promjena adrese)

(1) Ako stranka ili njezin zakonski zastupnik u tijeku postupka ili prije isteka roka od šest mjeseci nakon pravomoćnog završetka postupka promijene adresu na koju se dostava obavlja, dužni su o tome odmah obavijestiti sud.

(2) Ako protiv pravomoćne odluke, unutar roka iz stavka 1 ovog članka, bude izjavljena revizija, taj rok produžava se sve dok ne istekne šest mjeseci od dostave stranci odluke povodom revizije kojom se revizija odbacuje ili odbija ili pobijana odluka preinačava.

(3) Ako je protiv pravomoćne odluke, unutar roka iz stavka 1 ovog članka, podnesen prijedlog za ponavljanje postupka, taj rok produžava se do isteka roka od šest mjeseci nakon pravomoćnosti prvostupanjske odluke u tom postupku protiv koje nije izjavljena žalba, odnosno do isteka roka od šest mjeseci od dostave stranci odluke o žalbi kojom se postupak za ponavljanje postupka pravomoćno završava.

(4) Ako povodom izvanrednog pravnog lijeka pravomoćna odluka bude ukinuta i predmet vraćen na ponovno suđenje, smatra se da rok iz stavka 1 ovog članka nije ni počeo teći.

(5) Ako stranka ili njezin zastupnik ne obavijeste odmah sud o promjeni adrese, sud određuje da se daljnje dostave u parnici obavljaju objavljivanjem pismena na oglasnoj ploči suda, sve dok stranka ili njezin zastupnik ne obavijeste sud o svojoj novoj adresi.

(6) Dostava iz stavka 5 ovog članka smatra se obavljenom nakon proteka 15 dana od dana objavljivanja pismena na oglasnoj ploči suda.

(7) Kad opunomoćenik za primanje pismena do isteka rokova iz stavaka od 1 do 3 ovog članka promijeni svoju adresu, a o tome ne obavijesti sud, sud stranci na njezin trošak imenuje opunomoćenika za primanje pismena preko koga obavlja sve dostave, dok ne primi obavijest stranke o postavljanju novog opunomoćenika.

Odjeljak D. Opunomoćenik za primanje pismena

Članak 105
(Postavljenje opunomoćenika za prijam pismena)

(1) Stranku ili njezinog zakonskog zastupnika koji se nalaze u inozemstvu, a nemaju opunomoćenika u Distriktu, sud poziva da u primjerenom roku postave opunomoćenika za primanje pismena u Distriktu.

(2) Ako stranka ili njezin zakonski zastupnik ne postave takvog opunomoćenika, sud stranci na njezin trošak postavlja privremenog zastupnika ovlaštenog za primanje pismena i o tome obavješćuje stranku, odnosno njezinog zakonskog zastupnika.

Članak 106
(Zajednički opunomoćenik za primanje pismena)

(1) Ako više osoba zajednički tuže, a nemaju zajedničkog zakonskog zastupnika odnosno opunomoćenika, sud ih može pozvati da u određenom roku imenuju zajedničkog opunomoćenika za primanje pismena, a istodobno ih obavješćuje kojeg od njih smatra zajedničkim opunomoćenikom za primanje pismena ako oni sami ne imenuju takvog opunomoćenika.

(2) Odredba stavka 1 ovog članka primjenjuje se i kad je više osoba tuženo kao jedinstveni suparničari.

Odjeljak E. Utvrđivanje adrese

Članak 107
(Utvrđivanje adrese)

Ako stranka ne može sama saznati adresu osobe kojoj pismeno treba dostaviti, sud nastoji od nadležnog tijela Distrikta ili na drugi način dobiti potrebne podatke.

Odjeljak F. Dostavnica

Članak 108
(Potvrda o obavljenom dostavljanju)

(1) Potvrdu o obavljenom dostavljanju (dostavnicu) potpisuju primatelj i dostavljač, a primatelj na dostavnici slovima sam upisuje dan prijama.

(2) Ako je primatelj nepismen ili nije u stanju potpisati se, dostavljač ispisuje njegovo ime i prezime i slovima dan prijama te stavlja napomenu zašto primatelj nije stavio svoj potpis.

(3) Ako primatelj odbije potpisati dostavnicu, dostavljač to zabilježi na dostavnici i ispisuje slovima dan predaje i time se smatra da je dostavljanje izvršeno.

(4) Ako je dostavljanje izvršeno prema članku 101 stavku 3 ovog zakona, dostavljač to naznačuje na dostavnici, kao i dan i sat kada je dostava pokušana i mjesto gdje je ostavljena pismena obavijest.

(5) Kad je prema odredbama ovog zakona pismeno predano drugoj osobi, a ne onoj kojoj se pismeno trebalo dostaviti, na dostavnici dostavljač naznačuje odnos te dvije osobe.

(6) Ako je na dostavnici netočno ili nečitljivo naznačen nadnevak dostave ili je dostavnica nestala, dostava se može dokazivati i na drugi način.

POGLAVLJE XI.

PREGLEDANJE I PREPISIVANJE SPISA

Članak 109 (Pregledanje i prepisivanje spisa)

(1) Stranke imaju pravo pregledati i prepisivati spise parnice u kojoj sudjeluju.

(2) Ostalim osobama koje imaju opravdan interes može se dopustiti pregledanje i prepisivanje pojedinih spisa.

(3) Kad je postupak u tijeku, dozvolu za pregledanje i prepisivanje spisa daje sudac koji vodi postupak, a kad je postupak završen, dozvolu daje predsjednik suda, odnosno djelatnik u sudu kojeg odredi predsjednik suda.

POGLAVLJE XII.

ISKLJUČENJE I IZUZEĆE

Članak 110 (Razlozi za isključenje i izuzeće)

(1) Sudac ne može vršiti sudačku dužnost (isključenje):

a) ako je sam stranka, zakonski zastupnik ili opunomoćenik stranke, ako je sa strankom u odnosu suovlaštenika, suobveznika ili regresnog dužnika, ili ako je u istom predmetu saslušan kao svjedok ili vještak,

b) ako mu je stranka ili zakonski zastupnik ili opunomoćenik stranke srodnik po krvi u pravoj liniji, a u pobočnoj liniji do četvrtog stupnja, ili mu je bračni, odnosno izvanbračni partner srodnik po tazbini do drugog stupnja, bez obzira jesu li brak, odnosno izvanbračna zajednica prestali ili ne,

c) ako je skrbnik, posvojitelj ili posvojenik stranke, njezinog zakonskog zastupnika ili opunomoćenika ili ako između njega i stranke, njezinog zakonskog zastupnika ili opunomoćenika stranke postoji zajedničko kućanstvo,

- d) ako između suca i stranke teče neka druga parnica,
- e) ako je u istom predmetu sudjelovao u postupku medijacije, ili u zaključenju sudske nagodbe koje se pobijaju u parnici, ili je donio odluku koja se pobija, ili je zastupao stranku kao odvjetnik,
- f) ako je u stečajnom postupku sudjelovao u donošenju odluke povodom koje je došlo do spora.

(2) Sudac može biti izuzet ako postoje okolnosti koje dovode u sumnju njegovu nepristranost (izuzeće), kao što je bliski odnos s nekom od stranaka ili postoje bilo koji drugi razlozi koji mogu dovesti u pitanje njegovu nepristranost.

Članak 111 (Zahtjev za isključenje i izuzeće)

(1) Stranka podnosi zahtjev za isključenje, odnosno izuzeće suca čim sazna da postoji koji od razloga za isključenje, odnosno izuzeće, a najkasnije do završetka rasprave, a ako nije bilo rasprave, do donošenja odluke.

(2) Stranka može u pravnom lijeku ili odgovoru na pravni lijek, poimence navesti suca koji ne bi mogao sudjelovati u donošenju odluke zbog razloga iz članka 110 ovog zakona.

(3) U zahtjevu se mora navesti zakonski razlog zbog kojeg se traži isključenje i izuzeće, okolnosti iz kojih proizlazi da je prijedlog pravodobno podnesen i činjenice na kojima se zasniva postojanje razloga za isključenje ili izuzeće.

(4) Stranka može tražiti isključenje ili izuzeće samo poimence određenog suca koji u predmetu postupa.

Članak 112 (Odbacivanje zahtjeva za isključenje ili izuzeće)

(1) Nepravodoban, nepotpun i nedopušten zahtjev za isključenje ili izuzeće, odbacuje sudac ili vijeće pred kojim se postupak vodi.

(2) Nije dopušten zahtjev za isključenje ili izuzeće:

- a) kojim se uopćeno traži isključenje ili izuzeće svih sudaca sudova u Distriktu ili svih sudaca koji bi mogli sudjelovati u nekom postupku,
- b) o kome je već odlučeno,
- c) u kome nije obrazložen zakonski razlog zbog kojeg se isključenje ili izuzeće traži,
- d) ako stranka zahtijeva isključenje, odnosno izuzeće suca koji ne postupa u tom predmetu,
- e) ako stranka zahtijeva isključenje, odnosno izuzeće predsjednika suda, izuzev kada postupa u tom predmetu.

(3) Ako je zahtjev iz stavka 1 ovog članka podnesen na ročištu, sudac ga odbacuje i nastavlja ročište.

(4) Protiv rješenja iz stavka 1 ovog članka nije dopuštena posebna žalba.

Članak 113

(Odlučivanje o zahtjevu za isključenje ili izuzeće)

- (1) O zahtjevu za isključenje ili izuzeće suca odlučuje predsjednik suda.
- (2) Ako stranka traži isključenje ili izuzeće predsjednika Osnovnog suda, odluku o isključenju ili izuzeću donosi predsjednik Apelacijskog suda.
- (3) O zahtjevu za isključenje ili izuzeće predsjednika Apelacijskog suda, odlučuje opća sjednica Apelacijskog suda.
- (4) Prije donošenja rješenja o isključenju ili izuzeću, od suca čije se isključenje ili izuzeće traži pribavlja se izjava, a po potrebi obavljaju se i druge izviđajne radnje.
- (5) Protiv rješenja kojim se usvaja zahtjev za isključenje ili izuzeće nije dopuštena žalba, a protiv rješenja kojim se zahtjev odbija nije dopuštena posebna žalba.

Članak 114

(Postupanje suca u slučaju postojanja razloga za isključenje odnosno izuzeće)

- (1) Kad sudac sazna da postoji neki od razloga za isključenje iz članka 110 stavka 1 ovog zakona, ili čim sazna da je podnesen zahtjev za njegovo isključenje, dužan je prekinuti svaki rad na tom predmetu i o razlozima za isključenje odmah obavijestiti stranke i predsjednika suda, koji odlučuje o isključenju.
- (2) Do donošenja rješenja o zahtjevu za isključenje sudac poduzima samo one radnje za koje postoji opasnost od odlaganja.
- (3) Kada sudac sazna da je podnesen zahtjev za njegovo izuzeće, ili čim sazna da postoji neki od razloga za njegovo izuzeće iz članka 110 stavka 2 ovog zakona, dužan je odmah o tome obavijestiti predsjednika suda, a postupak nastavlja bez odlaganja do donošenja odluke o izuzeću.
- (4) Ako se radi o izuzeću predsjednika suda, on određuje sebi zamjenika iz reda sudaca tog suda.

Članak 115

(Posljedice isključenja i izuzeća)

- (1) Ako zahtjev za isključenje bude usvojen, sud ukida sve radnje koje je poduzeo isključeni sudac.
- (2) Ako zahtjev za izuzeće bude usvojen, sud ukida radnje koje su bile poduzete poslije podnošenja zahtjeva, izuzev ako se stranke ne suglase da se poduzete radnje ne ukidaju.
- (3) U slučaju podnošenja zahtjeva za isključenje ili izuzeće u tijeku rasprave pred Apelacijskim sudom, primjenjuju se odredbe stavaka 1 i 2 ovog članka.

Članak 116

(Isključenje, odnosno izuzeće zapisničara)

(1) Odredbe ovog zakona o isključenju, odnosno izuzeću sudaca primjenjuju se na odgovarajući način i na zapisničare.

(2) O isključenju, odnosno izuzeću zapisničara odlučuje postupajući sudac, odnosno vijeće Apelacijskog suda.

POGLAVLJE XIII.

TROŠKOVI POSTUPKA

Odjeljak A. Parnični troškovi

Članak 117 (Parnični troškovi)

(1) Parnične troškove sačinjavaju izdatci učinjeni u tijeku ili povodom postupka.

(2) Parnični troškovi obuhvaćaju i nagradu za rad odvjetnika i drugih osoba kojima zakon priznaje pravo na nagradu.

Članak 118 (Prethodno podmirivanje troškova)

Svaka stranka prethodno sama snosi troškove koje je prouzrokovala svojim radnjama.

Članak 119 (Predujam za izvođenje dokaza)

(1) Kad stranka predloži izvođenje dokaza, dužna je po nalogu suda unaprijed položiti iznos potreban za podmirenje troškova koji će nastati povodom izvođenja dokaza.

(2) Kad izvođenje dokaza predlože obje stranke, sud određuje da iznos potreban za podmirenje troškova polože obje stranke na jednake dijelove.

(3) Sud odustaje od izvođenja dokaza ako iznos potreban za podmirenje troškova ne bude položen u roku koji sud odredi.

(4) Iznimno od odredbe stavka 3 ovog članka, ako sud po službenoj dužnosti odredi izvođenje dokaza radi utvrđivanja činjenica u svezi s primjenom odredbe članka 3 stavka 2 ovog zakona, a stranke ne polože određeni iznos, predujam troškova za izvođenje dokaza isplaćuje se iz sredstava suda.

Članak 120

(Naknada troškova prema uspjehu u parnici)

(1) Stranka koja u cjelini izgubi parnicu dužna je suprotnoj stranci naknaditi troškove.

(2) Ako stranka djelomično uspije u parnici, sud može s obzirom na postignuti uspjeh, odrediti da svaka stranka podmiruje svoje troškove ili da jedna stranka naknadi drugoj razmjernan dio troškova.

(3) Sud može odlučiti da jedna stranka naknadi sve troškove koje je druga stranka imala, ako suprotna stranka nije uspjela samo u razmjerno neznatnom dijelu svog zahtjeva, a zbog toga dijela nisu nastali posebni troškovi.

(4) Prema rezultatu dokazivanja sud odlučuje hoće li troškove iz odredbe članka 119 stavka 4 ovog zakona snositi jedna ili obje stranke ili će ti troškovi pasti na teret troškova suda.

Članak 121

(Odmjeravanje troškova)

(1) Pri odlučivanju koji će se troškovi nadoknaditi stranci sud uzima u obzir samo one troškove koji su bili potrebni radi vođenja parnice, a o tome koji su troškovi bili potrebni, kao i o visini troškova, sud odlučuje cijeneći brižljivo sve okolnosti.

(2) Ako je propisana tarifa za nagrade odvjetnika ili za druge troškove, ovi troškovi odmjeravaju se po toj tarifi.

Članak 122

(Načelo krivnje i slučaja)

Stranka je dužna neovisno od ishoda parnice naknaditi protivnoj stranci troškove koje je prouzrokovala svojom krivnjom ili slučajem koji se njoj dogodio.

Članak 123

(Naknada u slučaju nepostojanja povoda za spor)

Ako nije bilo povoda za podnošenje tužbe, zbog toga što je tuženi već priznao svoju obvezu i bio je spreman ispuniti, ili zbog drugih razloga, tužitelj je obvezan naknaditi tuženom parnične troškove.

Članak 124

(Naknada troškova u slučaju povlačenja tužbe i odustanka od pravnog lijeka)

(1) Tužitelj koji povuče tužbu dužan je protivnoj stranci naknaditi parnične troškove, izuzev ako je povlačenje tužbe uslijedilo poslije ispunjenja zahtjeva od tuženog.

(2) Stranka koja odustane od pravnog lijeka dužna je protivnoj stranci naknaditi troškove nastale povodom pravnog lijeka.

Članak 125

(Troškovi kod sudske nagodbe)

(1) Svaka stranka snosi svoje troškove ako je parnica završena sudskom nagodbom, a u nagodbi nije drugačije ugovoreno.

(2) Troškovi sudske nagodbe koja je pokušana, ali nije uspjela ulaze u parnične troškove.

Članak 126

(Troškovi u izlučnoj parnici)

Ako u izlučnoj parnici bude usvojen tužbeni zahtjev za izlučenje stvari, a sud utvrdi da je tuženi kao vjerovnik u ovršnom postupku imao opravdanih razloga da smatra da ne postoje prava trećih osoba na tim stvarima, određuje da svaka stranka snosi svoje troškove.

Članak 127

(Troškovi suparničara)

(1) Suparničari snose troškove na jednake dijelove.

(2) Ako postoji znatna razlika u pogledu njihovog udjela u predmetu spora, sud prema razmjeri tog udjela određuje koliki dio troškova je obvezan naknaditi svaki od suparničara.

(3) Suparničari koji su solidarno odgovorni u glavnoj stvari, odgovaraju solidarno i za troškove dosuđene protivnoj strani.

(4) Za troškove prouzrokovane posebnim parničnim radnjama pojedinih suparničara ostali suparničari ne odgovaraju.

Članak 128

(Troškovi Ombudsmana)

Ako Ombudsman sudjeluje u postupku kao stranka ima pravo na naknadu troškova po odredbama ovog zakona, ali ne i pravo na nagradu.

Članak 129

(Troškovi Pravobraniteljstva)

Odredbe o troškovima primjenjuju se i na stranke koje zastupa Pravobraniteljstvo Distrikta i u tom slučaju troškovi postupka obuhvaćaju i iznos koji bi se stranci priznao na ime nagrade odvjetniku.

Članak 130

(Zahtjev za naknadu i odluka suda)

(1) O naknadi troškova odlučuje sud na određeni zahtjev stranke bez raspravljanja.

(2) Stranka je dužna da u zahtjevu opredijeljeno navede troškove za koje traži naknadu.

(3) Zahtjev za naknadu troškova stranka je dužna podnijeti najkasnije do završetka raspravljanja koje prethodi odlučivanju o troškovima, a ako se radi o donošenju odluke bez prethodnog raspravljanja, stranka je dužna da zahtjev za naknadu troškova podnese u prijedlogu o kome sud treba da odluči.

(4) O zahtjevu za naknadu troškova sud odlučuje u presudi ili rješenju kojim se završava postupak pred tim sudom.

(5) U tijeku postupka sud posebnim rješenjem odlučuje o naknadi troškova samo kad pravo na naknadu troškova ne ovisi od odluke o glavnoj stvari.

(6) U slučaju iz odredbe članka 124 ovog zakona, ako povlačenje tužbe ili odustanak od pravnog lijeka nije izvršen na raspravi, zahtjev za naknadu troškova može se podnijeti u roku od 15 dana po prijemu obavijesti o odustanku, odnosno povlačenju tužbe.

Članak 131 (Troškovi u povodu pravnog lijeka)

(1) Kad sud odbaci ili odbije pravni lijek, odlučuje i o troškovima nastalim u postupku povodom tog pravnog lijeka.

(2) Kad sud preinači odluku protiv koje je podnesen pravni lijek ili ukine tu odluku i odbaci tužbu, odlučuje o troškovima cijelog postupka.

(3) Kad se ukine odluka protiv koje je podnesen pravni lijek i predmet vrati na ponovno suđenje, o troškovima postupka povodom pravnog lijeka odlučuje se u konačnoj odluci.

(4) Sud može postupiti po odredbi stavka 3 ovog članka i kad odluku protiv koje je podnesen pravni lijek samo djelomično ukine.

Članak 132 (Pobijanje odluke o troškovima)

Odluka o troškovima sadržana u presudi može se pobijati samo žalbom protiv rješenja ako se istodobno ne pobija i odluka o glavnoj stvari.

Odjeljak B. Troškovi u postupku za osiguranje dokaza

Članak 133 (Troškovi kod osiguranja dokaza)

(1) Troškove postupka za osiguranje dokaza snosi stranka koja je podnijela prijedlog za osiguranje dokaza.

(2) Stranka je dužna naknaditi i troškove protivnoj stranci, odnosno postavljenom privremenom zastupniku.

(3) Ove troškove stranka može naknadno ostvarivati kao dio parničnih troškova, prema uspjehu u parnici.

Odjeljak C. Oslobađanje od plaćanja troškova postupka

Članak 134

(Uvjeti za oslobađanje i obujam oslobađanja)

(1) Osnovni sud oslobađa plaćanja troškova postupka stranku koja prema svom općem imovnom stanju nije u mogućnosti snositi te troškove bez štete za nužno uzdržavanje svoje i svoje obitelji.

(2) Oslobađanje od plaćanja troškova postupka obuhvaća oslobađanje od plaćanja pristojbi i oslobađanje od polaganja predujma za troškove svjedoka, vještaka, očevida, prevođenja i sudskih oglasa.

(3) Osnovni sud može osloboditi stranku od plaćanja svih troškova ili jednog dijela troškova postupka.

Članak 135

(Ocjena okolnosti za oslobađanje)

Prilikom donošenja odluke o oslobađanju od plaćanja troškova postupka Osnovni sud brižljivo cijeni sve okolnosti, a osobito uzima u obzir vrijednost predmeta spora, broj osoba koje stranka uzdržava i prihode koje imaju stranka i članovi njezine obitelji.

Članak 136

(Odlučivanje o prijedlogu za oslobađanje)

(1) Odluku o oslobađanju od plaćanja troškova postupka donosi Osnovni sud na prijedlog stranke.

(2) Stranka je dužna uz prijedlog podnijeti dokaze o imovnom stanju.

(3) Kada je to potrebno, Osnovni sud može po službenoj dužnosti pribaviti potrebne podatke i obavijesti o imovnom stanju stranke koja traži oslobađanje, a može o tome saslušati i protivnu stranku.

(4) Protiv rješenja Osnovnog suda kojim se usvaja prijedlog stranke za oslobađanje plaćanja troškova postupka nije dopuštena žalba.

Članak 137

(Isplata predujma)

Predujam za troškove od čijeg je plaćanja stranka oslobođena, isplaćuje se iz sredstava suda.

Članak 138

(Ukidanje i posljedice ukidanja rješenja o oslobađanju)

- (1) Rješenje o oslobađanju od plaćanja troškova postupka Osnovni sud može u tijeku postupka ukinuti ako utvrdi da je stranka u stanju snositi troškove postupka.
- (2) U slučaju iz stavka 1 ovog članka sud odlučuje hoće li stranka potpuno ili djelomično naknaditi i one troškove i pristojbe od kojih je ranije bila oslobođena.
- (3) Ponajprije se imaju naknaditi iznosi isplaćeni iz sredstava suda.

Članak 139

(Konačno snošenje troškova)

- (1) Pristojbe i troškovi isplaćeni iz sredstava suda, čine dio parničnih troškova.
- (2) O naknadi tih troškova od protivnika stranke koja je oslobođena od plaćanja troškova postupka Osnovni sud odlučuje po odredbama o naknadi troškova.
- (3) Pristojbe i troškove isplaćene iz sredstava suda naplaćuje po službenoj dužnosti Osnovni sud od stranke koja je dužna naknaditi ove troškove.
- (4) Ako je protivnik stranke koja je oslobođena od plaćanja troškova postupka odlukom Osnovnog suda obvezan naknaditi parnične troškove, a utvrdi se da on nije u stanju te troškove platiti, sud može naknadno odrediti da troškove iz stavka 1 ovog članka plati u cjelini ili djelomično stranka koja je oslobođena od plaćanja troškova postupka iz onoga što joj je dosuđeno, a time se ne dira u pravo te stranke da za ono što je platila traži naknadu od protivnika.

POGLAVLJE XIV. NEPOŠTOVANJE SUDA

Članak 140

(Nepoštovanje suda)

Sud u tijeku postupka kažnjava novčanom kaznom do 5 000,00 KM stranku, zakonskog zastupnika, opunomoćenika ili umješaća koji su svojim parničnim radnjama teže zlorabili prava priznana ovim zakonom.

Članak 141

(Kazna za vrijeđanje suda, stranke ili drugog sudionika u postupku)

- (1) Novčanom kaznom do 5 000,00 KM sud kažnjava osobu koja u podnesku vrijeđa sud, stranku ili drugog sudionika u postupku.
- (2) Ako osoba koja sudjeluje u postupku ili osoba koja je kao slušatelj nazočna raspravi vrijeđa sud ili druge sudionike u postupku, ometa rad ili se ne pokorava naredbama suda za održavanje reda, sud ju opominje, a ako opomena bude bezuspješna,

sud opomenutu osobu udaljava iz sudnice ili kažnjava novčanom kaznom do 5 000,00 KM, a može ju i udaljiti i kazniti novčanom kaznom.

(3) Ako stranka bude udaljena iz sudnice, ročište se održava i bez njezine nazočnosti.

(4) Ako iz sudnice bude udaljen opunomoćenik, sud na zahtjev stranke odgađa ročište, a ako stranka nije nazočna na ročištu, sud uvijek odgađa ročište i obavješćuje stranku da je njezin opunomoćenik udaljen s ročišta zbog narušavanja reda.

(5) Kad sud kazni novčanom kaznom ili udalji iz sudnice odvjetnika, stručnog suradnika ili odvjetničkog vježbenika kao opunomoćenika, obavješćuje o tome odvjetničku komoru.

Članak 142

(Kažnjavanje opunomoćenika za prijam pismena)

(1) Sud novčanom kaznom do 5 000,00 KM kažnjava opunomoćenika za primanje pismena koji suprotno članku 104 stavku 7 ovog zakona ne obavijesti sud o promjeni adrese.

(2) Sud na zahtjev stranke naređuje opunomoćeniku za primanje pismena da naknadi troškove koje je prouzrokovao neopravdanim nedostavljanjem obavijesti o promjeni adrese.

Članak 143

(Kažnjavanje osobe koja odbije primiti ili ometa dostavljanje pismena)

(1) Sud kažnjava novčanom kaznom do 5 000,00 KM osobu koja neosnovano odbije primiti pismo, te osobu koja na neki drugi način ometa dostavljanje pismena, svjesno onemogućavajući ili otežavajući primjenu odredaba ovog zakona o dostavljanju.

(2) Sud na zahtjev stranke naređuje osobi iz odredbe stavka 1 ovog članka da naknadi troškove koje je svojim ponašanjem opisanim u odredbi stavka 1 ovog članka prouzročila.

Članak 144

(Kažnjavanje svjedoka)

(1) Ako svjedok koji je uredno pozvan ne dođe, a izostanak ne opravda, ili se bez odobrenja ili opravdanog razloga, udalji s mjesta gdje treba biti saslušan, sud naređuje da se prisilno dovede i naknadi troškove dovođenja i kažnjava ga novčanom kaznom do 5 000,00 KM.

(2) Ako svjedok dođe i nakon što je upozoren na posljedice uskrati svjedočenje ili odgovor na pojedino pitanje, a sud ocijeni da su razlozi uskraćivanja neopravdani, kažnjava ga novčanom kaznom do 5 000,00 KM.

(3) Sud na zahtjev stranke naređuje svjedoku da naknadi troškove koje je prouzročio svojim neopravdanim izostankom, odnosno neopravdanim odbijanjem da svjedoči.

(4) Ako svjedok naknadno opravda svoj izostanak, sud opoziva svoje rješenje o kazni, a može svjedoka sasvim ili djelomično osloboditi od naknade troškova.

(5) Sud može opozvati svoje rješenje o kazni i kad svjedok naknadno pristane svjedočiti.

Članak 145 **(Kažnjavanje vještaka i tumača)**

(1) Sud novčanom kaznom do 5 000,00 KM kažnjava vještaka koji ne dostavi nalaz i mišljenje u ostavljenom roku ili ako ne dođe na ročište iako je uredno pozvan, a izostanak ne opravda.

(2) Sud novčanom kaznom iz odredbe stavka 1 ovog članka kažnjava vještaka koji bez opravdanog razloga odbije vještačiti.

(3) Sud na zahtjev stranke naređuje vještaku da naknadi troškove koje je prouzrokovao svojim neopravdanim nedostavljanjem nalaza i mišljenja, neopravdanim izostankom, odnosno neopravdanim odbijanjem da vještači.

(4) Rješenje o kazni sud može opozvati pod uvjetima iz članka 144 stavaka 4 i 5 ovog zakona.

(5) Odredbe ovog članka primjereno se primjenjuju i na tumače.

Članak 146 **(Ovršnost rješenja o kažnjavanju)**

(1) Žalba protiv rješenja iz članka 140, članka 141, članka 142 stavka 1, članka 144 stavka 1 i članka 145 stavka 1 ovog zakona ne odlaže ovršenje rješenja.

(2) Žalba protiv rješenja iz članka 144 stavka 2 i članka 145 stavka 2 ne zadržava ovršenje rješenja, izuzev ako se u toj žalbi pobija i odluka suda kojom nisu usvojeni razlozi svjedoka za uskraćivanje svjedočenja ili odgovora na pojedino pitanje, odnosno razlozi vještaka za uskraćivanje vještačenja.

POGLAVLJE XV. **PRAVNA POMOĆ**

Članak 147

(Pravna pomoć sudovima u Bosni i Hercegovini)

(1) Osnovni sud dužan je u parničnom postupku pružati pravnu pomoć svim sudovima u Bosni i Hercegovini.

(2) Ako Osnovni sud nije nadležan da izvrši radnju za koju je zamoljen, ustupa molbu nadležnom sudu, odnosno drugom tijelu vlasti i o tome obavješćuje sud od koga je primio molbu, a ako mu nadležni sud, odnosno tijelo vlasti nije poznato, vraća molbu sudu koji je podnio molbu.

Članak 148

(Pravna pomoć inozemnim sudovima)

(1) Osnovni sud ukazuje pravnu pomoć inozemnim sudovima u slučajevima predviđenim međunarodnim ugovorom, kao i kad postoji uzajamnost u ukazivanju pravne pomoći.

(2) U slučaju sumnje o postojanju uzajamnosti, objašnjenje daje Pravosudno povjerenstvo, odnosno Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine.

(3) Osnovni sud uskraćuje pravnu pomoć inozemnom sudu ako se traži izvršenje radnje koja je suprotna javnom poretku Bosne i Hercegovine, odnosno Distrikta.

(4) Odredba članka 147 stavka 2 ovog zakona vrijedi i za postupanje s molbom inozemnog suda.

Članak 149

(Način pružanja pravne pomoći)

(1) Osnovni sud ukazuje pravnu pomoć inozemnim sudovima na način predviđen u zakonu Distrikta.

(2) Radnja koja je predmet molbe inozemnog suda može se izvršiti i na način koji zahtijeva inozemni sud, ako takav postupak nije suprotan javnom poretku Bosne i Hercegovine, odnosno Distrikta.

Članak 150

(Sadržaj molbe za pravnu pomoć)

Ako međunarodnim ugovorom nije što drugo određeno, Osnovni sud uzima u postupak molbe za pravnu pomoć inozemnih sudova samo ako su molba i prilozi sastavljeni na jeziku koji je u službenoj uporabi u Distriktu, ili ako je priložen ovjereni prijevod na tom jeziku.

Članak 151
(Dostavljanje molbe inozemnim sudovima i sadržaj molbe)

(1) Ako međunarodnim ugovorom nije što drugo određeno, molbe sudova iz Distrikta za pravnu pomoć dostavljaju se inozemnim sudovima diplomatskim putem preko tijela uprave nadležnog za inozemne poslove Bosne i Hercegovine.

(2) Molbe i prilozi moraju biti sastavljeni na jeziku koji je u službenoj uporabi u Distriktu ili uz njih mora biti priložen njihov ovjereni prijevod na tom jeziku.

DIO DRUGI

TIJEK PARNIČNOG POSTUPKA

POGLAVLJE XVI.

POSTUPAK PRED OSNOVNIM SUDOM

Odjeljak A. Tužba

Članak 152
(Sadržaj tužbe)

- (1) Parnični postupak pokreće se tužbom.
- (2) Tužba mora sadržavati:
 - a) određen zahtjev u pogledu glavne stvari i sporednih tražbina (tužbeni zahtjev),
 - b) činjenice na kojima tužitelj zasniva tužbeni zahtjev,
 - c) dokaze kojima se utvrđuju te činjenice,
 - d) naznačenje vrijednosti spora i
 - e) druge podatke koje, sukladno članku 72 ovog zakona mora imati svaki podnesak.
- (3) Ako je tužitelj u tužbi naveo pravnu osnovu, sud nije vezan za nju.

Članak 153

(Tužba za utvrđenje)

(1) Tužitelj može u tužbi tražiti da sud samo utvrdi postojanje, odnosno nepostojanje nekog prava ili pravnog odnosa, povredu prava osobnosti, ili istinitost, odnosno neistinitost neke isprave.

(2) Takva tužba se može podnijeti kad je to posebnim propisima propisano ili kad tužitelj ima pravni interes da sud utvrdi postojanje, odnosno nepostojanje nekog prava ili pravnog odnosa, povredu prava osobnosti ili istinitost, odnosno neistinitost neke isprave prije dospjelosti zahtjeva za činidbu iz tog odnosa.

(3) Tužba za utvrđenje može se podnijeti radi utvrđivanja postojanja, odnosno nepostojanja činjenice, ako je to propisano posebnim zakonom ili drugim propisom.

(4) Tužba za utvrđenje povrede prava osobnosti može se podnijeti bez obzira je li postavljen zahtjev za naknadu štete ili drugi zahtjev, sukladno posebnom zakonu.

(5) Ako odluka o sporu ovisi od toga postoji li ili ne postoji neki pravni odnos koji je tijekom parnice postao sporan, tužitelj može pored postojećeg zahtjeva istaknuti i tužbeni zahtjev da sud utvrdi da takav odnos postoji, odnosno da ne postoji, ako je sud nadležan za takav zahtjev.

(6) Isticanje zahtjeva prema odredbi stavka 5 ovog članka ne smatra se preinačenjem tužbe.

Članak 154 (Isticanje više zahtjeva u jednoj tužbi)

(1) U jednoj tužbi tužitelj može istaknuti više zahtjeva protiv istog tuženog kad su svi zahtjevi povezani istom činjeničnom i pravnom osnovom.

(2) Ako zahtjevi nisu povezani istom činjeničnom i pravnom osnovom, oni se mogu istaknuti u jednoj tužbi protiv istog tuženog samo kad je Osnovni sud stvarno nadležan za svaki od tih zahtjeva i kada je za sve zahtjeve određena ista vrsta postupka, a sud ocijeni da isticanje takvih tužbenih zahtjeva u jednoj tužbi doprinosi ekonomičnosti postupka.

(3) Ako sud, u slučaju iz stavka 2 ovog članka, ocijeni da isticanje više tužbenih zahtjeva u jednoj tužbi ne doprinosi ekonomičnosti postupka, najkasnije na pripremnom ročištu donosi rješenje o razdvajanju postupka.

(4) Tužitelj može u jednoj tužbi istaknuti dva ili više tužbenih zahtjeva koji su u međusobnoj svezi i tražiti da sud usvoji sljedeći od tih zahtjeva, ako nađe da onaj koji je u tužbi istaknut ispred njega nije osnovan.

(5) Zahtjevi se mogu, prema stavku 4 ovog članka, istaknuti u jednoj tužbi samo ako je sud stvarno nadležan za svaki od istaknutih zahtjeva i ako je za sve zahtjeve određena ista vrsta postupka.

Članak 155 (Preinačenje tužbe)

(1) Preinačenje tužbe je promjena istovjetnosti zahtjeva, povećanje postojećeg ili isticanja drugog zahtjeva uz postojeći.

(2) Ako tužitelj preinačava tužbu zbog okolnosti koje su nastale nakon podnošenja tužbe, tako da iz iste činjenične osnove zahtijeva drugi predmet ili novčani iznos, tuženi se takvom preinačenju ne može protiviti.

(3) Tužba nije preinačena ako je tužitelj promijenio pravnu osnovu tužbenog zahtjeva, ako je smanjio tužbeni zahtjev ili ako je promijenio, dopunio ili ispravio pojedine navode.

Članak 156 (Uvjeti za preinačenje tužbe)

(1) Tužitelj može preinačiti tužbu najkasnije do zaključenja pripremnog ročišta ili do početka glavne rasprave, ako pripremno ročište nije održano.

(2) Nakon održavanja pripremnog ročišta, a najkasnije do zaključenja glavne rasprave, Osnovni sud može dopustiti preinačenje tužbe samo ako ocijeni da preinačenje nije usmjereno na odugovlačenje postupka i ako tuženi pristane na preinačenje.

(3) Smatra se da postoji pristanak tuženog na preinačenje tužbe ako se on upusti u raspravljanje o glavnoj stvari po preinačenoj tužbi, a nije se prije toga protivio preinačenju.

(4) Sud, u slučaju iz stavka 2 ovog članka, dopušta preinačenje tužbe i kada se tuženi protivi preinačenju, ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

- a) tužitelj bez svoje krivnje nije mogao tužbu preinačiti ranije,
- b) tuženi je u mogućnosti da raspravlja o preinačenoj tužbi bez odlaganja glavne rasprave.

(5) Protiv rješenja kojim se usvaja ili odbija preinačenje tužbe nije dopuštena posebna žalba.

Članak 157 (Subjektivno preinačenje)

(1) Tužitelj može, do zaključenja glavne rasprave, tužbu preinačiti tako da umjesto prvobitno tuženog tuži drugu osobu.

(2) Za preinačenje tužbe prema stavku 1 ovog članka potreban je pristanak osobe koja treba stupiti u parnicu umjesto prvobitnog tuženog, a ako se prvobitno tuženi već upustio u raspravljanje o glavnoj stvari, potreban je i njegov pristanak.

(3) Osoba koja stupa u parnicu umjesto tuženog mora primiti parnicu u onom stanju u kome se ona nalazi u trenutku kad u nju stupa.

Članak 158 (Povlačenje tužbe)

(1) Tužitelj može povući tužbu bez pristanka tuženog prije nego što tužba bude dostavljena tuženom.

(2) Tužba se može povući i nakon dostavljanja tuženom, sve do zaključenja glavne rasprave, ako tuženi na to pristane.

(3) Ako se tuženi u roku od osam dana od dana obavješćivanja o povlačenju tužbe ne izjasni o tome, smatra se da je pristao na povlačenje.

(4) Tužba se, uz izričit pristanak tuženog, može povući i nakon zaključenja glavne rasprave, do pravomoćnosti odluke kojom se postupak pred Osnovnim sudom završava, a u tom slučaju tuženi svoj zahtjev za naknadu troškova postupka mora postaviti najkasnije u svojoj suglasnosti za povlačenje tužbe.

(5) Ako u slučaju iz stavka 4 ovog članka dođe do povlačenja tužbe prije nego što je Osnovni sud donio odluku, odnosno prije nego što je ona u povodu žalbe dostavljena Apelacijskom sudu, Osnovni sud rješenjem utvrđuje da je tužba povučena, odnosno rješenjem utvrđuje da je tužba povučena i da je presuda bez pravnog učinka i istim rješenjem Osnovni sud odlučuje i o zahtjevu tuženog za naknadu troškova postupka.

(6) Ako dođe do povlačenja tužbe pred Osnovnim sudom nakon donošenja prvostupanjske odluke, dok je postupak u povodu žalbe u tijeku pred Apelacijskim sudom, Osnovni sud odmah obavješćuje Apelacijski sud da je tužba povučena.

(7) Ako do povlačenja tužbe dođe nakon što je predmet dostavljen Apelacijskom sudu, Apelacijski sud, ako prije toga nije odlučio u povodu žalbe, rješenjem utvrđuje da je presuda bez pravnog učinka i da je tužba povučena i istim rješenjem odlučuje i o zahtjevu tuženog za naknadu troškova postupka.

(8) Podnesak kojim se u slučaju iz stavka 4 ovog članka povlači tužba podnosi se Osnovnom sudu koji može, ako ocijeni da je to potrebno, održati ročište sa strankama radi provjere jesu li ispunjeni uvjeti za povlačenje tužbe.

(9) Tužitelj može svoju tužbu povući i na raspravi pred Apelacijskim sudom.

(10) Povučena tužba smatra se kao da nije ni bila podnesena i može se ponovno podnijeti.

Članak 159 (Postojanje parnice)

(1) Parnica počinje teći dostavljanjem tužbe tuženom.

(2) U pogledu zahtjeva koji je stranka postavila tijekom postupka, parnica počinje teći od trenutka kad je o tom zahtjevu obaviještena protivna stranka.

(3) Dok parnica teče, ne može se u pogledu istog zahtjeva pokrenuti nova parnica među istim strankama, a ako takva parnica bude pokrenuta, sud tužbu odbacuje.

(4) Ako među istim strankama već teče druga parnica o istom zahtjevu pred sudom u Bosni i Hercegovini, stranke su dužne o tome obavijestiti sud.

(5) Sud tijekom cijelog postupka po službenoj dužnosti pazi da li već teče druga parnica o istom zahtjevu među istim strankama pred sudom u Bosni i Hercegovini.

Članak 160 **(Otudjenje stvari ili prava o kojem teče parnica)**

(1) Ako koja od stranaka otuđi stvar ili pravo o kojem teče parnica, to ne sprečava da se parnica među istim strankama dovrši.

(2) Osoba koja je pribavila stvar ili pravo o kojem teče parnica može stupiti u parnicu umjesto tužitelja, odnosno tuženog, samo ako na to pristanu obje stranke.

Članak 161 **(Rješavanje spornog pravnog pitanja)**

Ako u postupku pred Osnovnim sudom u većem broju predmeta postoji potreba da se zauzme stajalište o spornom pravnom pitanju koje je od značaja za odlučivanje o predmetu postupka pred Osnovnim sudom, Osnovni sud po službenoj dužnosti ili na prijedlog stranke, zahtjevom pokreće postupak pred Apelacijskim sudom radi rješavanja spornog pravnog pitanja i zastaje s postupkom dok se ne završi postupak pred Apelacijskim sudom.

Članak 162 **(Zahtjev za rješavanje spornog pravnog pitanja)**

(1) Zahtjev iz članka 161 ovog zakona treba sadržavati kratak prikaz utvrđenog stanja stvari u konkretnoj pravnoj stvari, navode stranaka o spornom pravnom pitanju i razloge zbog kojih se Osnovni sud obraća sa zahtjevom za rješavanje spornog pravnog pitanja, a uz zahtjev prilaže i vlastito tumačenje spornog pravnog pitanja.

(2) Zahtjev iz stavka 1 ovog članka ne dostavlja se strankama na izjašnjavanje.

(3) Ako stranka predloži pokretanje postupka za rješavanje spornog pravnog pitanja, a protivna stranka nije bila u mogućnosti izjasniti se o prijedlogu, sud dostavlja prijedlog protivnoj stranci na izjašnjenje u roku od osam dana od dana dostavljanja prijedloga.

(4) Osnovni sud je dužan uz zahtjev za rješavanje spornog pravnog pitanja dostaviti predmet Apelacijskom sudu.

Članak 163 **(Odbacivanje zahtjeva)**

(1) Apelacijski sud odbacuje nepotpun ili nedopušten zahtjev za rješavanje spornog pravnog pitanja.

(2) Zahtjev iz stavka 1 ovog članka je nedopušten, ako je o takvom zahtjevu Apelacijski sud već donio odluku.

Članak 164 (Postupanje Apelacijskog suda)

(1) Apelacijski sud rješava sporno pravno pitanje po pravilima postupka za usvajanje pravnih stajališta.

(2) Apelacijski sud odbit će riješiti sporno pravno pitanje ako ono nije od značaja za odlučivanje u većem broju predmeta u postupku pred Osnovnim sudom.

(3) Apelacijski sud dužan je riješiti sporno pravno pitanje u roku od 60 dana od dana prijama zahtjeva.

Članak 165 (Odluka povodom zahtjeva)

(1) U odluci povodom zahtjeva za rješavanje spornog pravnog pitanja, Apelacijski sud iznosi razloge kojima obrazlaže zauzeto pravno shvaćanje.

(2) Odluka iz stavka 1 ovog članka dostavlja se Osnovnom sudu i objavljuje na internetskoj stranici Apelacijskog suda ili na drugi pogodan način.

Članak 166 (Učinak odluke o spornom pravnom pitanju)

Ako je Apelacijski sud riješio sporno pravno pitanje, stranke u postupku u kome se postavlja isto sporno pravno pitanje, nemaju pravo tražiti njegovo rješavanje u parnici koja je u tijeku.

POGLAVLJE XVII.

SUPARNIČARI

Članak 167 (Suparničarstvo)

(1) Više osoba mogu jednom tužbom tužiti, odnosno biti tuženi (suparničari):

- a) ako su u pogledu predmeta spora u pravnoj zajednici ili ako njihova prava, odnosno obveze proistječu iz iste činjenične i pravne osnove (materijalni suparničari),
- b) ako su predmet spora zahtjevi, odnosno obveze iste vrste koje se zasnivaju na bitno istovrsnoj činjeničnoj i pravnoj osnovi, te ako postoji stvarna i mjesna nadležnost suda za svaki zahtjev i za svakog tuženog (formalni suparničari),
- c) ako je to drugim zakonom propisano.

(2) Do zaključenja pripremnog ročišta, može pod uvjetima iz stavka 1 ovog članka, uz tužitelja pristupiti novi tužitelj, ili tužba može biti proširena na novog tuženog s njegovim pristankom.

(3) Nakon što se tuženi upustio u raspravljanje o glavnoj stvari, bez njegovog pristanka ne može uz tužitelja pristupiti novi tužitelj.

(4) Osoba koja pristupa tužbi, odnosno na koju se tužba proširuje, mora primiti parnicu u onom stanju u kojem se ona nalazi kada ona u nju stupa.

Članak 168 **(Zakonsko suparničarstvo)**

Osoba koja u cjelini ili djelomično traži stvar ili pravo o kojem između drugih osoba već teče parnica, može pred sudom pred kojim ta parnica teče tužiti obje stranke jednom tužbom, sve dok se postupak pravomoćno ne završi.

Članak 169 **(Pravni položaj i učinak radnji suparničara)**

Svaki suparničar je u parnici samostalna stranka i njegove radnje ili propuštanja ne koriste niti štete drugim suparničarima.

Članak 170 **(Jedinstveni suparničari)**

Ako se po zakonu ili zbog prirode pravnog odnosa spor može riješiti samo na jednak način prema svim suparničarima (jedinstveni suparničari) smatraju se oni kao jedna parnična stranka, tako da ako pojedini suparničari propuste koju parničnu radnju učinak parničnih radnji koje su poduzeli drugi suparničari proteže se i na one koji te radnje nisu poduzeli.

Članak 171 **(Pravni položaj jedinstvenih suparničara)**

Ako rokovi za izvršenje određene parnične radnje za pojedine jedinstvene suparničare istječu u razno vrijeme, tu parničnu radnju može svaki suparničar poduzeti sve dok i za jednog od njih još teče rok za poduzimanje te radnje.

Članak 172 (Ovlasti suparničara)

Svaki suparničar ima pravo podnositi prijedloge koji se tiču tjeka parnice.

POGLAVLJE XVIII.

SUDJELOVANJE TREĆIH OSOBA U PARNICI

Članak 173 (Umješać u parnici)

(1) Osoba koja ima pravni interes da u parnici koja teče među drugim osobama jedna od stranaka uspije, može se pridružiti toj stranci.

(2) Umješać može stupiti u parnicu u tijeku cijelog postupka sve do pravomoćnosti odluke o tužbenom zahtjevu, te u tijeku postupka nastavljenog izjavljivanjem izvanrednog pravnog lijeka.

(3) Izjavu o stupanju u parnicu umješać može dati na ročištu ili pismenim podneskom.

(4) Podnesak umješaća dostavlja se objema parničnim strankama, a ako je izjava umješaća dana na ročištu, prijepis tog dijela zapisnika dostavlja se samo onoj stranci koja je s ročišta izostala.

Članak 174 (Dopuštenost sudjelovanja umješaća)

(1) Svaka stranka može osporiti umješaću pravo da sudjeluje u postupku i predložiti da se umješać odbije.

(2) Do pravomoćnosti rješenja kojim se odbija sudjelovanje umješaća, umješać može sudjelovati u postupku i njegove parnične radnje ne mogu se isključiti.

(3) Protiv odluke Osnovnog suda kojom se usvaja sudjelovanje umješaća nije dopuštena posebna žalba.

Članak 175 (Ovlasti umješaća)

(1) Umještač mora primiti parnicu u onom stanju u kakvom se nalazi u trenutku kad se umiješa u parnicu i u daljnjem tijeku parnice on je ovlašten stavljati prijedloge i poduzimati sve ostale parnične radnje u rokovima u kojima bi te radnje mogla poduzimati stranka kojoj se pridružio.

(2) Ako je umještač stupio u parnicu do pravomoćnosti odluke o tužbenom zahtjevu, ovlašten je podnijeti i izvanredni pravni lijek.

(3) Ako umještač podnese pravni lijek, primjerak njegovog podneska dostavlja se i stranci kojoj se pridružio.

(4) Pravni lijek je dopušten ukoliko mu se stranka izričito ne usprotivi.

(5) Parnične radnje umještača imaju za stranku kojoj se pridružio pravni učinak ako nisu u suprotnosti s radnjama stranke.

(6) Nakon pristanka svih parničnih stranaka, umještač može stupiti u parnicu kao stranka umjesto stranke kojoj se pridružio.

Članak 176

(Intervencijski učinak presude)

(1) U parnici između stranke i umještača koji joj se pridružio, umještač ne može osporavati utvrđeno činjenično stanje, kao i pravne kvalifikacije sadržane u obrazloženju pravomoćne presude (intervencijski učinak presude).

(2) Iznimno od stavka 1 ovog članka, stranka koja je bila umještač ima pravo istaknuti prigovor da je stranka iz ranije parnice kojoj se pridružio kao umještač, pogrešno vodila prethodnu parnicu ili da je sud propustio dostaviti joj pozive, podneske ili odluke.

(3) Osnovni sud može usvojiti prigovor iz stavka 2 ovog članka samo ako stranka iz stavka 1 ovog članka, koja je bila umještač dokaže da:

a) u vrijeme stupanja u prethodnu parnicu nije pravodobno bila obaviještena o parnici koja je prethodno vođena i time bila spriječena poduzimati radnje koje bi dovele do povoljnijeg ishoda te parnice,

b) stranka iz parnice kojoj se pridružio kao umještač, namjerno ili iz grube nepozornosti, propustila je poduzimati parnične radnje koje bi dovele do povoljnijeg ishoda prethodne parnice, a za mogućnost njihovog poduzimanja, ranije umještač nije znao ili nije mogao znati,

c) stranka iz prethodne parnice svojim parničnim radnjama spriječila je da nastupi učinak radnji njezinog umještača.

(4) Ako stranka iz stavka 1 ovog članka koja je bila umještač, uspije s prigovorom iz stavka 2 ovog članka, Osnovni sud će dopustiti da stranke ponovno raspravljaju o činjeničnim i pravnim pitanjima o kojima je raspravljano u prethodnoj parnici.

Članak 177

(Obavješćivanje treće osobe o parnici)

(1) Ako tužitelj ili tuženi trebaju obavijestiti treću osobu o započetoj parnici, da bi se time zasnovalo određeno građanskopravno djelovanje, oni mogu, sve dok se parnica pravomoćno ne dovrši, to učiniti podneskom putem Osnovnog suda, u kojem će navesti razlog obavješćivanja i u kakvom se stanju nalazi parnica.

(2) Stranka koja je treću osobu obavijestila o parnici ne može zbog toga tražiti prekid započete parnice, produljenje rokova, odgodu ili odlaganje ročišta.

(3) Odredbe članka 176 ovog zakona na odgovarajući način se primjenjuju i na treću osobu koja je obaviještena o započetoj parnici.

POGLAVLJE XIX.

PREKID, ZASTOJ I OBUSTAVA POSTUPKA

Članak 178

(Prekid postupka po sili zakona)

Postupak se prekida:

- a) kad stranka umre ili izgubi parničnu sposobnost,
- b) kad zakonski zastupnik stranke umre ili prestane njegova ovlast za zastupanje,
- c) kad stranka koja je pravna osoba prestane postojati, odnosno kad nadležno tijelo pravomoćno odluči o zabrani rada,
- d) kad nastupe pravne posljedice otvaranja likvidacijskog ili stečajnog postupka,
- e) kad zbog rata ili drugih uzroka prestane rad u sudu,
- f) kad je to drugim zakonom propisano.

Članak 179

(Određivanje prekida postupka)

(1) Izuzev slučajeva posebno propisanih u ovom zakonu, prekid postupka Osnovni sud će odrediti:

- a) ako je odlučio da sam ne rješava o prethodnom pitanju,
- b) ako se stranka nalazi na području koje je zbog izvanrednih događaja kao što su poplave i slično, odsječeno od suda.

(2) Osnovni sud može odrediti prekid postupka ako se odluka o tužbenom zahtjevu ne može donijeti prije nego što bude donesena odluka u kaznenom postupku.

Članak 180 **(Posljedice prekida postupka)**

(1) Za vrijeme trajanja prekida postupka prestaju teći svi rokovi određeni za obavljanje parničnih radnji.

(2) Za vrijeme trajanja prekida postupka sud ne može poduzimati nikakve radnje u postupku.

(3) Parnične radnje koje je jedna stranka poduzela dok traje prekid postupka nemaju prema drugoj stranci nikakav pravni učinak, a njihov učinak počinje tek pošto postupak bude nastavljen.

Članak 181 **(Nastavljanje prekinutog postupka)**

(1) Postupak koji je prekinut iz razloga navedenih u članku 178 točkama od a) do d) ovog zakona nastavlja se kad nasljednik ili skrbnik ostavštine, novi zakonski zastupnik, stečajni upravnik ili likvidacijski upravnik, ili pravni sljednici pravne osobe preuzmu postupak ili kad ih sud na prijedlog protivne stranke pozove da to učine.

(2) Ako je Osnovni sud prekinuo postupak iz razloga navedenih u članku 179 stavku 1 točki a) i stavku 2 ovog zakona, postupak se nastavlja kad se pravomoćno završi postupak pred sudom ili drugim nadležnim tijelom ili kad sud ustanovi da više ne postoje razlozi da se čeka na njegov završetak.

(3) U svim ostalim slučajevima prekinuti postupak nastavlja se na prijedlog stranke čim prestanu razlozi prekida.

(4) Rokovi koji su zbog prekida postupka prestali teći počinju za zainteresiranu stranku teći u cjelini iznova od dana kad joj sud dostavi rješenje o nastavljanju postupka.

(5) Stranci koja nije stavila prijedlog za nastavljanje postupka, rješenje o nastavljanju postupka dostavlja se prema odredbama članka 101 ovog zakona.

Članak 182 **(Učinak i dopuštenost žalbe na odluku o prekidu postupka)**

(1) Žalba protiv rješenja kojim se utvrđuje (članak 178) ili određuje (članak 179) prekid postupka ne zadržava ovršenje rješenja.

(2) Ako je Osnovni sud na ročištu odbio prijedlog za prekid postupka i odlučio da se postupak odmah nastavi, protiv tog rješenja nije dopuštena posebna žalba.

Članak 183 **(Zastoj postupka)**

- (1) Sud zastaje s postupkom kada je to propisano zakonom.
- (2) Rješenjem o zastoju postupka, sud određuje vrijeme trajanja zastoja.
- (3) Protiv rješenja o zastoju postupka nije dopuštena posebna žalba.
- (4) Sud nastavlja postupak po službenoj dužnosti, čim prestanu razlozi koji su izazvali zastoj postupka.
- (5) Kada sud zastane s postupkom, može poduzimati samo one radnje za koje postoji opasnost od odgađanja.
- (6) Zastoj postupka ne utječe na rokove za poduzimanje parničnih radnji.

Članak 184 **(Obustava postupka)**

- (1) Postupak se obustavlja kada umre ili prestane postojati stranka u postupku o pravima koja ne prelaze na njezine nasljednike, odnosno pravne sljednike.
- (2) U slučajevima iz stavka 1 ovog članka, Osnovni sud rješenje o obustavi postupka dostavlja protivnoj stranci, te nasljednicima, odnosno pravnim sljednicima stranke nakon što oni budu utvrđeni.
- (3) Sud nasljednicima umrle stranke, na prijedlog protivne stranke ili po službenoj dužnosti, postavlja privremenog zastupnika kojem dostavlja rješenje o obustavi postupka, ako ocijeni da bi ostavinski postupak mogao dulje trajati.
- (4) Rješenje o obustavi postupka doneseno iz razloga što je pravna osoba prestala postojati dostavlja se protivnoj stranci i njezinom pravnom sljedniku nakon što on bude utvrđen, a ako pravna osoba nema pravnog sljednika, sud, na prijedlog protivne stranke ili po službenoj dužnosti, rješenje o obustavi postupka dostavlja Pravobraniteljstvu Distrikta.
- (5) Rješenjem o obustavi postupka sud odlučuje da svaka stranka snosi svoje troškove u postupku koji je prethodio donošenju rješenja o obustavi.
- (6) Na postupak o obustavi, na odgovarajući način, primjenjuju se odredbe ovog zakona o prekidu postupka.

POGLAVLJE XX. PRIPREMANJE GLAVNE RASPRAVE

Odjeljak A. Opće odredbe

Članak 185 **(Pripreme za glavnu raspravu)**

- (1) Osnovni sud odmah nakon prijama tužbe vrši pripreme za glavnu raspravu.
- (2) Pripreme za glavnu raspravu obuhvaćaju prethodno ispitivanje tužbe, dostavu tužbe na obvezni odgovor, održavanje pripremnog ročišta i zakazivanje glavne rasprave.

Članak 186
(Ovlasti stranaka tijekom pripremanja glavne rasprave)

Tijekom pripremanja glavne rasprave stranke mogu upućivati podneske u kojima će navesti činjenice na kojima zasnivaju svoje zahtjeve, te predložiti dokaze kojima se utvrđuju te činjenice.

Članak 187
(Ovlasti suda tijekom priprema glavne rasprave)

(1) Osnovni sud tijekom pripremanja glavne rasprave donosi odluke o upravljanju postupkom sukladno odredbama ovog zakona.

(2) Protiv rješenja iz stavka 1 ovog članka nije dopuštena posebna žalba.

Članak 188
(Donošenje presude i zaključenje nagodbe tijekom pripremanja glavne rasprave)

Osnovni sud može tijekom pripremanja glavne rasprave donijeti presudu na temelju priznanja, presudu na temelju odricanja i presudu zbog propuštanja, te primiti na zapisnik nagodbu stranaka.

Odjeljak B. Prethodno ispitivanje i dostavljanje tužbe

Članak 189
(Prethodno ispitivanje tužbe)

Kad utvrdi da je tužba nerazumljiva ili da ne sadrži elemente propisane člankom 152 ovog zakona (nepotpuna tužba), ili da postoje nedostaci koji se tiču sposobnosti tužitelja ili tuženog da budu stranke u parnici, ili nedostaci u pogledu zakonskog zastupanja stranke, ili nedostaci koji se odnose na ovlast zastupnika da pokrene parnicu kad je takva ovlast potrebna, Osnovni sud, radi otklanjanja tih nedostataka poduzima potrebne radnje propisane člancima 44 i 74 ovog zakona.

Članak 190
(Odbacivanje tužbe i oglašavanje nenadležnim)

(1) Nakon prethodnog ispitivanja tužbe Osnovni sud donosi rješenje kojim se tužba odbacuje ako utvrdi:

a) da rješavanje o tužbenom zahtjevu ne spada u sudsku nadležnost,

- b) da je tužba podnesena nepravodobno, ako je posebnim propisima određen rok za podnošenje tužbe,
- c) da o istom zahtjevu već teče parnica,
- d) da je stvar pravomoćno presuđena,
- e) da je o predmetu spora sklopljena sudska nagodba,
- f) da se tužitelj pred sudom odrekao tužbenog zahtjeva,
- g) da ne postoji pravni interes tužitelja za podnošenje tužbe za utvrđenje ili
- h) da tužitelj u roku koji je sud odredio nije otklonio nedostatke iz članka 189 ovog zakona.

(2) Osnovni sud donosi rješenje kojim se oglašava nenadležnim i predmet ustupa drugom sudu, ako utvrdi da nije mjesno nadležan ili da nije stvarno nadležan da rješava o tužbenom zahtjevu.

Članak 191 (Pretpostavke za postupanje)

Ako smatra da nema dovoljno činjenica za donošenje odluke o pitanju koje se postavilo tijekom prethodnog ispitivanja tužbe, Osnovni sud će o tom pitanju odluku donijeti naknadno, čim bude raspolagao s dovoljno činjenica.

Članak 192 (Dostava tužbe na odgovor)

Tužba s priložima dostavlja se tuženom na odgovor u roku od 30 dana računajući od dana prijama tužbe u Osnovnom sudu.

Odjeljak C. Odgovor na tužbu

Članak 193 (Odgovor na tužbu)

(1) Nakon prijama tužbe s priložima, tuženi je dužan najkasnije u roku od 30 dana dostaviti Osnovnom sudu pismeni odgovor na tužbu.

(2) Prilikom dostavljanja tužbe tuženom, sud poučava tuženog o obvezi iz stavka 1 ovog članka, o tome što treba sadržavati odgovor na tužbu i upozorava ga o posljedicama nedostavljanja odgovora na tužbu u određenom roku.

Članak 194 (Sadržaj odgovora na tužbu)

(1) U odgovoru na tužbu tuženi ističe moguće procesne prigovore i izjašnjava se priznaje li ili osporava postavljeni tužbeni zahtjev, te navodi i druge podatke koje, sukladno članku 72 ovog zakona, mora imati svaki podnesak.

(2) Ako tuženi osporava tužbeni zahtjev, odgovor na tužbu mora sadržavati i razloge iz kojih se tužbeni zahtjev osporava, činjenice na kojima tuženi zasniva svoje navode i dokaze kojima se utvrđuju te činjenice.

Članak 195

(Upuštanje tuženog u raspravu o glavnoj stvari)

Kad je u ovom zakonu propisano da stranka može staviti određeni prigovor ili prijedlog ili poduzeti kakvu drugu parničnu radnju dok se tuženi ne upusti u raspravljanje o glavnoj stvari, takav prigovor, odnosno prijedlog može se staviti dok Osnovni sud ne primi odgovor na tužbu.

Članak 196

(Postupanje s nerazumljivim ili nepotpunim odgovorom na tužbu)

(1) Kad utvrdi da je odgovor na tužbu nerazumljiv ili nepotpun, Osnovni sud radi otklanjanja tih nedostataka postupuje sukladno članku 74 ovog zakona.

(2) Ukoliko odgovor na tužbu bude odbačen ili povučen sukladno članku 74 stavku 3 ovog zakona, smatra se da tuženi nije odgovorio na tužbu.

Članak 197

(Protutužba i odgovor na protutužbu)

(1) Tuženi može u odgovoru na tužbu, a najkasnije na pripremnom ročištu, podnijeti protutužbu, ako je zahtjev protutužbe u svezi s tužbenim zahtjevom, ili ako se ti zahtjevi mogu prebiti, ili ako se protutužbom traži utvrđenje nekog prava ili pravnog odnosa o čijem postojanju ili nepostojanju ovisi u cjelini ili djelomično odluka o tužbenom zahtjevu.

(2) Nakon održavanja pripremnog ročišta, protutužba se može podnijeti samo ako tužitelj na to pristane i ako Osnovni sud ocijeni da podnošenje protutužbe nije usmjereno na odugovlačenje postupka.

(3) Protutužba se ne može podnijeti ako je za zahtjev iz protutužbe stvarno nadležan drugi sud.

(4) Odredbe ovog zakona o tužbi i odgovoru na tužbu na odgovarajući način se primjenjuju i na protutužbu i odgovor na protutužbu, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Odjeljak D. Pripremno ročište

Članak 198

(Zakazivanje pripremnog ročišta)

(1) Nakon prijama odgovora na tužbu, odnosno odgovora na protutužbu, Osnovni sud zakazuje pripremno ročište.

(2) Ako tuženi nije dostavio odgovor na tužbu, a tužitelj u tužbi nije tražio donošenje presude zbog propuštanja, sud zakazuje pripremno ročište nakon proteka roka za podnošenje odgovora na tužbu.

(3) Pripremno ročište održava se, po pravilu, najkasnije u roku od 30 dana od dana prijama u sudu pismenog odgovora na tužbu, odnosno od dana proteka roka za podnošenje odgovora na tužbu, ili ako je tuženi podnio protutužbu u roku od 30 dana od dana prijama odgovora na protutužbu.

Članak 199

(Održavanje pripremnog ročišta)

Održavanje pripremnog ročišta je obvezno, izuzev u slučajevima u kojima Osnovni sud, nakon ispitivanja tužbe i odgovora na tužbu, utvrdi da među strankama nema spornih činjenica ili da zbog jednostavnosti spora održavanje pripremnog ročišta nije potrebno.

Članak 200

(Poziv za pripremno ročište)

U pozivu za pripremno ročište Osnovni sud upozorava stranke o posljedicama izostanka s pripremnog ročišta, kao i o tome da su dužne najkasnije na pripremnom ročištu iznijeti sve činjenice na kojima zasnivaju svoje zahtjeve i predložiti sve dokaze koje žele izvesti tijekom postupka, te na pripremno ročište donijeti sve isprave i predmete koje žele upotrijebiti kao dokaz.

Članak 201

(Tijek pripremnog ročišta)

(1) Pripremno ročište počinje tako što tužitelj ukratko izlaže tužbu, a zatim tuženi ukratko izlaže odgovor na tužbu.

(2) Kad je potrebno, Osnovni sud će zatražiti od stranaka razjašnjenje u svezi s njihovim navodima ili prijedlozima.

Članak 202

(Upozorenje neukoj stranci)

Ako stranka ili njezin zakonski zastupnik nije u stanju jasno i određeno izjasniti se o predmetu raspravljanja, a nema opunomoćenika, Osnovni sud će upozoriti na potrebu da angažira opunomoćenika.

Članak 203

(Raspravljanje i odlučivanje o pitanjima koja se odnose na smetnje za daljnji tijek postupka)

(1) Nakon izlaganja tužbe i odgovora na tužbu, raspravlja se o pitanjima koja se odnose na smetnje za daljnji tijek postupka, a o tim pitanjima mogu se na pripremnom ročištu izvoditi dokazi kad je to potrebno.

(2) Osnovni sud, po prigovoru stranke ili po službenoj dužnosti, postupuje sukladno članku 190 ovog zakona, ako odredbama ovog zakona nije drugačije propisano.

(3) Ako sud ne usvoji prigovor da postoji koja od smetnji za vođenje postupka, odluku o prigovoru donosi zajedno s odlukom o glavnoj stvari.

(4) Protiv odluke iz stavka 3 ovog članka nije dopuštena posebna žalba.

Članak 204

(Raspravljanje o prijedlozima i činjenicama)

U daljnjem tijeku pripremnog ročišta raspravlja se o prijedlozima stranaka i činjeničnim navodima kojima stranke obrazlažu svoje prijedloge.

Članak 205

(Upravljanje postupkom)

(1) Osnovni sud prema rezultatima raspravljanja na pripremnom ročištu odlučuje o čemu će se raspravljati i koji će se dokazi izvesti na glavnoj raspravi.

(2) Prijedloge koje ne smatra bitnim za donošenje odluke sud odbija i u rješenju naznačuje razlog odbijanja.

(3) Protiv rješenja iz stavka 2 ovog članka nije dopuštena posebna žalba.

(4) Sud nije u daljnjem tijeku parnice vezan za svoja ranija rješenja iz ovog članka.

Članak 206

(Spajanje i razdvajanje postupka)

(1) Ako pred Osnovnim sudom teče više parnica između istih osoba ili u kojim je ista osoba protivnik raznih tužitelja ili raznih tuženih, sud može, na prijedlog stranaka ili po službenoj dužnosti, rješenjem spojiti sve te parnice radi zajedničkog raspravljanja, ako bi se time ubrzalo raspravljanje ili smanjili troškovi, a za sve spojene parnice sud donosi zajedničku presudu.

(2) Osnovni sud može, na prijedlog stranaka ili po službenoj dužnosti, odrediti da se odvojeno raspravlja o pojedinim zahtjevima iz iste tužbe, te nakon završetka odvojenog raspravljanja donosi posebne odluke o tim zahtjevima.

(3) Rješenja iz stavaka 1 i 2 ovog članka mogu se, po pravilu, donijeti najkasnije na pripremnom ročištu ili do početka glavne rasprave, ako pripremno ročište nije održano.

(4) Protiv rješenja iz stavaka 1 i 2 ovog članka nije dopuštena posebna žalba.

Članak 207 (Posljedice izostanka s pripremnog ročišta)

(1) Ako na pripremno ročište ne dođe tužitelj, a bio je uredno obaviješten, smatrat će se da je tužba povučena, izuzev ako tuženi ne zahtijeva da se ročište održi.

(2) Ako na pripremno ročište ne dođe uredno obaviješten tuženi, ročište će se održati bez njegove nazočnosti, a sud će pročitati ili ukratko izložiti bitne navode iz odgovora na tužbu.

Članak 208 (Ovlasti suda na pripremnom ročištu)

Na pripremnom ročištu Osnovni sud ima u pogledu upravljanja postupkom sve ovlasti koje ima i na glavnoj raspravi.

Odjeljak E. Medijacija i sudska nagodba

Članak 209 (Predlaganje medijacije)

(1) Najkasnije na pripremnom ročištu, Osnovni sud može, ukoliko ocijeni da je to svrsishodno, s obzirom na prirodu spora i druge okolnosti, predložiti strankama da spor riješe u postupku medijacije, kako je propisano posebnim zakonom.

(2) Takav prijedlog mogu staviti i stranke sporazumno do zaključenja glavne rasprave.

Članak 210 (Sudska nagodba)

(1) Stranke mogu zaključiti nagodbu o predmetu spora do njegovog pravomoćnog okončanja (sudska nagodba).

(2) Ako je sudska nagodba zaključenja nakon donošenja prvostupanjske presude, Osnovni sud će donijeti rješenje kojim će utvrditi da je prvostupanjska presuda bez učinka.

Članak 211 **(Uloga suda u nagodbi)**

(1) Osnovni sud, na način koji ne ugrožava njegovu nepristranost, na pripremnom ročištu, kao i tijekom cijelog postupka, nastoji da stranke zaključe sudsku nagodbu.

(2) S ciljem doprinosa nagodbi sud može, kada ocijeni da je to osnovano, strankama predložiti kako da se nagode, vodeći računa o željama stranaka, prirodi spora, odnosima među strankama i drugim okolnostima.

Članak 212 **(Sadržaj i dopuštenost nagodbe)**

(1) Sudska nagodba može se odnositi na cijeli tužbeni zahtjev ili na jedan njegov dio.

(2) Pred sudom se ne može zaključiti nagodba u pogledu zahtjeva kojima stranke ne mogu raspolagati (članak 3 stavak 2).

(3) Kada sud donese rješenje kojim ne dopušta nagodbu stranaka, zastaje s postupkom dok to rješenje ne postane pravomoćno.

Članak 213 **(Zaključenje nagodbe)**

(1) Sporazum stranaka o nagodbi unosi se u zapisnik.

(2) Nagodba je zaključena kad stranke potpišu zapisnik.

(3) Nagodba sadrži i sporazum o troškovima, a ako stranke ne postignu sporazum o troškovima, mogu se dogovoriti da odluku o troškovima donese sud.

(4) Sud strankama dostavlja ovjeren prijepis pismeno izrađene sudske nagodbe u roku od 30 dana od dana zaključenja nagodbe.

Članak 214 **(Učinak nagodbe)**

Sudska nagodba ima snagu ovršnog naslova.

Članak 215 **(Pobijanje nagodbe)**

- (1) Sudska nagodba može se pobijati samo tužbom.
- (2) Sudska nagodba može se pobijati ako je zaključena u zabludi ili pod utjecajem prisile ili prijevare.
- (3) Tužba iz stavka 1 ovog članka može se podnijeti u roku od jedne godine od dana saznanja za razloge pobijanja, a najkasnije u roku od tri godine od dana zaključenja sudske nagodbe.
- (4) Ako sudska nagodba bude poništena, postupak se nastavlja kao da sudska nagodba nije ni bila zaključena.

Članak 216 (Postojanje sudske nagodbe)

Sud tijekom cijelog postupka po službenoj dužnosti pazi vodi li se parnica o predmetu o kojem je ranije zaključena sudska nagodba, pa ako utvrdi da se radi o takvoj parnici, odbacuje tužbu.

Odjeljak F. Zakazivanje ročišta za glavnu raspravu

Članak 217 (Određivanje glavne rasprave)

- (1) Na pripremnom ročištu Osnovni sud rješenjem određuje:
 - a) dan i sat održavanja glavne rasprave,
 - b) pitanja o kojima će se raspravljati na glavnoj raspravi,
 - c) dokaze koji će se izvesti na glavnoj raspravi,
 - d) osobe koje će biti pozvane na glavnu raspravu.
- (2) Glavna rasprava se, po pravilu, održava najkasnije u roku od 30 dana od dana održavanja pripremnog ročišta.
- (3) Sud može odrediti da se glavna rasprava održi odmah nakon pripremnog ročišta.
- (4) Ako sud procjeni da će glavna rasprava trajati dulje od jednog dana, ročište će biti zakazano za onoliko dana uzastopno koliko je neophodno da se rasprava održi u kontinuitetu.

Članak 218 (Pozivanje na glavnu raspravu stranke koja je nazočna na pripremnom ročištu)

Sa sadržajem rješenja iz stavka 1 članka 217 ovog zakona upoznaje se nazočna stranka, te joj se ne dostavlja rješenje, niti poziv za glavnu raspravu, a Osnovni sud je upozorava i o posljedicama izostanka s ročišta za glavnu raspravu.

Članak 219

(Pozivanje na glavnu raspravu stranke koja nije bila nazočna na pripremnom ročištu, svjedoka i vještaka)

(1) Osnovni sud na ročište za glavnu raspravu poziva stranke koje nisu bile nazočne na pripremnom ročištu, kao i svjedoke i vještake koje je na pripremnom ročištu odlučio pozvati.

(2) U pozivu za glavnu raspravu, sud upozorava pozvane o posljedicama izostanka s ročišta.

(3) Stranci koja nije bila nazočna na pripremnom ročištu uz poziv za glavnu raspravu, dostavlja se ovjeren prijepis rješenja iz stavka 1 članka 217 ovog zakona.

POGLAVLJE XXI.

GLAVNA RASPRAVA

Odjeljak A. Tijek glavne rasprave

Članak 220

(Otvaranje glavne rasprave i posljedice izostanka stranaka)

(1) Osnovni sud otvara glavnu raspravu i objavljuje predmet raspravljanja.

(2) Nakon toga, sud utvrđuje jesu li došle sve pozvane osobe, pa ako nisu, provjerava jesu li nenazočne osobe uredno pozvane i imaju li opravdan razlog za izostanak.

(3) Ako tužitelj bez opravdanog razloga ne dođe na ročište za glavnu raspravu, a bio je uredno pozvan, smatrat će se da je povukao tužbu, izuzev ako se tuženi na tom ročištu upusti u raspravljanje.

(4) Ako na ročište za glavnu raspravu bez opravdanog razloga ne dođe tuženi, a bio je uredno pozvan, rasprava će se održati bez njegove nazočnosti.

Članak 221

(Procesne smetnje za održavanje)

(1) Osnovni sud prvo, po prigovoru stranke ili po službenoj dužnosti, utvrđuje postoje li procesne smetnje za daljnje postupanje i postupa sukladno odredbama članka 193 ovog zakona, ako odredbama ovog zakona nije drugačije propisano.

(2) Ako sud ne usvoji prigovor iz stavka 1 ovog članka, bez obzira je li o njemu raspravljano odvojeno od glavne stvari ili zajedno s njom, odluku o prigovoru donijet će zajedno s odlukom o glavnoj stvari.

(3) Protiv rješenja kojim se odbijaju prigovori stranaka iz stavka 1 ovog članka nije dopuštena posebna žalba.

Članak 222 **(Redoslijed odvijanja glavne rasprave)**

(1) Glavna rasprava odvija se sljedećim redom:

- a) tužitelj ukratko izlaže sva bitna pitanja iz tužbe, uključujući izvođenje dokaza čitanjem isprava,
- b) tuženi ukratko izlaže odgovor na tužbu, uključujući izvođenje dokaza čitanjem isprava i daje odgovor na bitne navode tužitelja iz točke a) ovog stavka,
- c) ako je stavljen prijedlog za izvođenje dokaza saslušanjem stranaka, saslušavaju se stranke, i to prvo tužitelj, a zatim tuženi,
- d) saslušavaju se svjedoci, i to prvo svjedoci tužitelja, a zatim svjedoci tuženog,
- e) izvode se ostali dokazi, uključujući i vještačenje,
- f) nakon izvođenja svih dokaza, obje stranke, počevši od tužitelja, imaju pravo obratiti se Osnovnom sudu završnim izlaganjem, kojim se rezimiraju pravni i činjenični aspekti predmeta,
- g) sud može dopustiti tužitelju da se ukratko izjasni na završno izlaganje tuženog,
- h) ako je tužitelju dopušteno da se izjasni na završno izlaganje tuženog i tuženi će imati pravo da se ukratko izjasni na konačne navode tužitelja.

(2) Iznimno, sud može odrediti redoslijed odvijanja glavne rasprave drugačiji od redoslijeda predviđenog u stavku 1 ovog članka.

Članak 223 **(Obveze suda tijekom glavne rasprave)**

(1) Osnovni sud vodi računa da se glavna rasprava odvija na pravilan način, bez nepotrebnih odlaganja, te da se raspravlja samo o pitanjima bitnim za donošenje odluke.

(2) Sud tijekom glavne rasprave brine o održavanju reda u sudnici i o dostojanstvu suda.

(3) Sud kažnjava osobe koje narušavaju red u sudnici ili vrijeđaju dostojanstvo suda i drugih sudionika u postupku sukladno odredbama ovog zakona o nepoštovanju suda.

Članak 224 **(Načelo usmenosti i neposrednosti)**

Postupak na glavnoj raspravi odvija se usmeno, a dokazi se izvode neposredno pred sudom, ukoliko nije drugačije propisano ovim zakonom.

Članak 225
(Obveze stranaka na glavnoj raspravi)

(1) Stranka treba u izlaganjima iznijeti činjenice potrebne za obrazloženje svojih prijedloga, ponuditi dokaze potrebne za utvrđivanje svojih navoda, te se izjasniti o navodima i ponuđenim dokazima protivne stranke.

(2) Stranke mogu tijekom glavne rasprave iznositi nove činjenice i predlagati nove dokaze samo ako učine vjerojatnim da ih bez svoje krivnje nisu bili u mogućnosti iznijeti, odnosno predložiti na pripremnom ročištu.

Članak 226
(Pravo stranaka na glavnoj raspravi)

Stranke mogu iznijeti i svoja pravna shvaćanja koja se odnose na predmet spora.

Članak 227
(Redoslijed ispitivanja stranaka)

(1) Prilikom izvođenja dokaza saslušanjem stranaka, stranku prvo ispituje njezin opunomoćenik, a nakon toga suprotna stranka.

(2) Ako stranka koja se sasluša nema opunomoćenika, najprije je ispituje Osnovni sud.

Članak 228
(Redoslijed ispitivanja svjedoka i vještaka)

(1) Stranke ispituju svjedoke i vještake.

(2) Osnovni sud prvo daje riječ stranci koja je predložila svjedoka ili vještaka, zatim suprotnoj strani, a zatim, ukoliko je potrebno, ponovno stranci koja ih je predložila.

Članak 229
(Pravo suda da postavlja pitanja)

Osnovni sud može postavljati pitanja strankama, svjedocima ili vještacima u svakoj fazi saslušanja.

Članak 230
(Ovlasti suda prilikom rukovođenja raspravom)

- (1) Osnovni sud odbija provedbu procesnih radnji koje nisu bitne za postupak.
- (2) Sud neće dopustiti postavljanje pitanja u kojima je sadržano kako na njih treba odgovoriti.
- (3) Sud neće dopustiti pitanja koja su nebitna za predmet i pitanja na koja je već dovoljno odgovoreno.
- (4) Na zahtjev stranke, u zapisnik se unose pitanja koja sud nije dopustio.
- (5) Sud neće dopustiti vrijeđanje i uznemiravanje stranaka, svjedoka i vještaka za vrijeme ispitivanja.

Članak 231

(Nazočnost svjedoka i vještaka u sudnici)

- (1) Saslušani svjedoci i vještaci ostaju u sudnici, ako im Osnovni sud to naloži.
- (2) Ako stranka to zahtijeva, a svjedok je još uvijek nazočan, sud može odlučiti da svjedoka koji je već saslušan na istom ročištu za glavnu raspravu još jednom pozove na ponovno saslušanje.

Članak 232

(Karakter rješenja kojim sud rukovodi parnicom)

- (1) Osnovni sud nije vezan za svoje rješenje koje se odnosi na rukovođenje raspravom.
- (2) Protiv rješenja koja se odnose na rukovođenje raspravom nije dopuštena posebna žalba.

Članak 233

(Zaključenje rasprave)

Nakon što budu okončane sve faze glavne rasprave i predmet bude spreman za presuđenje, Osnovni sud proglašava da je glavna rasprava zaključena.

Odjeljak B. Odlaganje i nastavak ročišta

Članak 234

(Odgađanje ročišta)

(1) Osnovni sud može odgoditi zakazano ročište za glavnu raspravu prije njegovog održavanja, ako utvrdi da nisu ispunjene zakonske pretpostavke za njegovo održavanje ili da dokazi čije je izvođenje određeno neće biti pribavljeni do ročišta (odgađanje ročišta).

(2) Sud je dužan, najkasnije osam dana prije održavanja ročišta, provjeriti jesu li ispunjeni uvjeti iz stavka 1 ovog članka.

(3) Kad odgodi ročište, sud o vremenu održavanja novog ročišta odmah obavješćuje sve pozvane.

Članak 235 (Odlaganje ročišta)

(1) Osnovni sud može, na prijedlog stranke, odložiti započeto ročište (odlaganje ročišta) samo iz sljedećih razloga:

- a) ako bez krivnje stranke, koja predlaže odlaganje ročišta, na ročištu nije moguće izvesti neki od dokaza čije je izvođenje određeno, a koji je važan za pravilno donošenje odluke,
- b) ako obje stranke predlažu odlaganje radi pokušaja mirnog rješenja spora ili zaključenja sudske nagodbe.

(2) Stranka može samo jednom tražiti odlaganje ročišta iz istog razloga.

(3) Kad se ročište odloži, sud nazočnima odmah priopćava mjesto i vrijeme novog ročišta.

(4) Sud je dužan o mjestu i vremenu novog ročišta obavijestiti stranku koja nije bila nazočna na odloženom ročištu.

Članak 236 (Naknadno izvođenje dokaza)

Ako na ročištu nije moguće izvesti neki od dokaza čije je izvođenje određeno, Osnovni sud može odlučiti da se rasprava nastavi, s tim da se naknadno, na novom ročištu, izvede samo taj dokaz i iznesu navodi u svezi s njim.

Članak 237 (Održavanje odloženog ročišta)

(1) Na novom ročištu zakazanom nakon odlaganja rasprave, radnje koje su već provedene ponovno se provode samo ako se ročište drži pred novim postupajućim sucem ili ako sud smatra da je to neophodno za pravilno donošenje presude.

(2) Ako se ročište drži pred novim postupajućim sucem, sud može, uz suglasnost stranaka, odlučiti da se ponovno ne saslušavaju svjedoci i vještaci i da se ne obavlja novi očevid, već da se preslušaju ili pročitaju zapisnici o izvođenju tih dokaza.

Članak 238 **(Pravila odgađanja odnosno odlaganja ročišta)**

- (1) Ročište za glavnu raspravu ne može se odgoditi na neodređeno vrijeme.
- (2) Ročište za glavnu raspravu ne može se odgoditi dulje od 30 dana, izuzev u slučaju iz članka 252 ovog zakona.
- (3) Prilikom odgađanja, odnosno odlaganja ročišta Osnovni sud nadnevak održavanja novog ročišta, po pravilu, određuje uz prethodnu konzultaciju sa strankama.
- (4) Kada odgodi ili odloži ročište, sud je dužan poduzeti sve radnje koje mu stoje na raspolaganju kako bi se do sljedećeg ročišta otklonili uzroci koji su doveli do odgađanja ili odlaganja, te kako bi se na tom ročištu rasprava mogla zaključiti.
- (5) Protiv rješenja suda kojim se odgađa ili odlaže ročište ili rješenja kojim se odbijaju prijedlozi stranaka za odgađanje ili odlaganje ročišta nije dopuštena posebna žalba.

Članak 239 **(Nastavak ročišta)**

Ako se započeto ročište ne može okončati tijekom istog dana, Osnovni sud određuje nastavak ročišta za sljedeći radni dan (nastavak ročišta).

Članak 240 **(Primjerena primjena na pripremno ročište)**

Odredbe članaka 234, 235, 238 i 239 ovog zakona na odgovarajući način primjenjuju se na pripremno ročište.

Odjeljak C. Javnost glavne rasprave

Članak 241 **(Načelo javnosti)**

- (1) Glavna rasprava je javna.
- (2) Raspravi mogu nazočiti samo punoljetne osobe.
- (3) Osobe koje su nazočne raspravi ne smiju nositi oružje ili opasno oruđe.

(4) Odredba stavka 3 ovog članka ne odnosi se na pripadnike policije, ako je nošenje oružja nužno za vršenje njihove dužnosti.

Članak 242 (Isključenje javnosti)

(1) Osnovni sud može isključiti javnost za cijelu glavnu raspravu ili jedan njezin dio ako to zahtijevaju interesi čuvanja službene, poslovne ili osobne tajne, zaštita interesa maloljetnika, interesi javnog reda ili razlozi morala.

(2) Sud može isključiti javnost i kada se mjerama za održavanje reda predviđenim u ovom zakonu ne bi moglo osigurati nesmetano održavanje rasprave.

Članak 243 (Učinak isključenja javnosti)

(1) Isključenje javnosti ne odnosi se na stranke, njihove zakonske zastupnike, opunomoćenike i umješake i ombudsmana.

(2) Osnovni sud može dopustiti da glavnoj raspravi na kojoj je javnost isključena budu nazočne pojedine službene osobe, kao i znanstveni i javni djelatnici, ako je to od interesa za njihovu službu, odnosno znanstvenu ili javnu djelatnost.

Članak 244 (Dužnost čuvanja tajne i karakter rješenja o isključenju)

(1) Osnovni sud upozorava osobe koje budu nazočne raspravi na kojoj je javnost isključena da su dužne kao tajnu čuvati ono što su na raspravi saznale, a što nije već poznato javnosti i upozorava ih na posljedice odavanja tajne.

(2) O isključenju javnosti odlučuje sud rješenjem koje mora biti obrazloženo i javno objavljeno.

(3) Protiv rješenja o isključenju javnosti nije dopuštena posebna žalba.

Članak 245 (Primjerena primjena odredbi o javnosti)

Odredbe o javnosti na glavnoj raspravi na odgovarajući način se primjenjuju i na pripremnom ročištu, na ročištu izvan glavne rasprave pred Osnovnim sudom te na ročištu pred zamoljenim sudom.

POGLAVLJE XXII.

DOKAZI I IZVOĐENJE DOKAZA

Odjeljak A. Opće odredbe

Članak 246 (Raspravno načelo i ocjena dokaza)

- (1) Svaka stranka dužna je dokazati činjenice na kojima zasniva svoj zahtjev.
- (2) Osnovni sud slobodnom ocjenom dokaza utvrđuje činjenice na temelju kojih donosi odluku.

Članak 247 (Iznimka od raspravnog načela)

- (1) Osnovni sud će naložiti strankama da izvedu i one dokaze koji su bitni za donošenje odluke, a koje stranke nisu predložile, ako utvrdi da stranke idu za tim da raspoložu zahtjevima kojima ne mogu raspolagati u smislu članka 3 stavka 2 ovog zakona.
- (2) Ako stranka ne postupi po nalogu iz stavka 1 ovog članka, sud je ovlašten, po službenoj dužnosti, pribaviti i izvesti te dokaze.

Članak 248 (Dokazivanje činjenica)

- (1) Ne treba dokazivati činjenice koje je stranka priznala pred sudom u tijeku parnice.
- (2) Ako stranka porekne činjenice koje je priznala, Osnovni sud će ocijeniti hoće li te činjenice smatrati priznatim ili osporenim.
- (3) Činjenice čije postojanje zakon pretpostavlja ne treba dokazivati, ali se može dokazivati da te činjenice ne postoje, ako zakonom nije što drugo propisano.
- (4) Ne treba dokazivati činjenice koje su općepoznate.

Članak 249 (Primjena pravila o teretu dokazivanja)

Ako Osnovni sud na temelju ocjene izvedenih dokaza ne može sa sigurnošću utvrditi neku činjenicu, o postojanju te činjenice zaključit će primjenom pravila o teretu dokazivanja.

Članak 250

(Ocjena suda o visini iznosa, odnosno količini zamjenjivih stvari)

Ako se utvrdi da stranci pripada pravo na naknadu štete, na novčani iznos ili na zamjenjive stvari, ali se točna visina iznosa, odnosno količina stvari ne može utvrditi ili bi se mogla utvrditi samo s nerazmjernim teškoćama, Osnovni sud će o tome odlučiti po svojoj ocjeni.

Članak 251

(Način izvođenja dokaza i iznimka od neposrednosti)

- (1) Dokazi se izvode na glavnoj raspravi.
- (2) Na prijedlog stranke, podnesen najkasnije na pripremnom ročištu, Osnovni sud može odlučiti da se određeni dokazi izvedu pred drugim sudom (zamoljeni sud) i u tom slučaju, zapisnici o izvedenim dokazima pročitati će se na glavnoj raspravi.
- (3) Kada sud donese odluku iz stavka 2 ovog članka, u zamolnici za izvođenje dokaza opisat će ukratko predmet spora, izložiti će stanje parnice i odrediti će koji će se dokazi izvesti, uz naznačenje o kojim okolnostima treba posebno voditi računa.
- (4) O ročištu za izvođenje dokaza pred zamoljenim sudom obavijestit će se stranke.
- (5) Sudac zamoljenog suda pri izvođenju dokaza ima sve ovlasti koje ima sudac kada se dokazi izvode na glavnoj raspravi.
- (6) Protiv rješenja suda kojim se određuje izvođenje dokaza pred zamoljenim sudom nije dopuštena posebna žalba.

Članak 252

(Rok za izvođenje dokaza)

- (1) Ako se zbog iznimnih okolnosti neki dokaz ne može izvesti u rokovima predviđenim ovim zakonom Osnovni sud rješenjem može odrediti dulji rok za izvođenje dokaza.
- (2) Kad određeni rok protekne, rasprava će se provesti bez obzira na to što određeni dokaz nije izveden.

Članak 253

(Pravo strane države)

(1) Ako Osnovnom sudu nije poznato pravo koje vrijedi u stranoj državi, zatražit će obavijest od Prvosudnog povjerenstva, odnosno Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine.

(2) Sud može i od stranke zatražiti da podnese javnu ispravu izdanu od nadležnog inozemnog tijela, kojom se potvrđuje koje pravo vrijedi u stranoj državi.

Odjeljak B. Očevid

Članak 254 (Uvjeti za poduzimanje)

(1) Očevid se poduzima kad je za utvrđivanje neke činjenice ili za razjašnjenje neke okolnosti potrebno neposredno opažanje suda.

(2) Očevid se može obavljati i uz sudjelovanje vještaka.

Članak 255 (Razgledanje stvari)

Ako treba razgledati stvar koja se nalazi kod jedne od stranaka, kod treće osobe, kod tijela vlasti, ili kod pravne osobe kojoj je povjereno vršenje javnih ovlasti, na odgovarajući način primijenit će se odredbe ovog zakona o pribavljanju isprava od ovih tijela ili pravnih osoba.

Odjeljak C. Isprave

Članak 256 (Javna isprava)

(1) Isprava koju je u propisanom obliku izdalo tijelo vlasti u granicama svoje nadležnosti, te isprava koju je u takvom obliku izdala pravna ili fizička osoba u vršenju javnih ovlasti, koje su joj povjerene zakonom ili propisom zasnovanim na zakonu (javna isprava), dokazuje istinitost onoga što se u njoj potvrđuje ili određuje.

(2) Istu dokaznu snagu imaju i druge isprave koje su posebnim propisima u pogledu dokazne snage izjednačene s javnim ispravama.

(3) Dopušteno je dokazivati da su u javnoj ispravi neistinito utvrđene činjenice ili da je isprava nepravilno sastavljena.

(4) Ako se posumnja u vjerodostojnost isprave, stranka može zatražiti da sud traži da se o tome izjasni tijelo, odnosno pravna ili fizička osoba od koje bi trebala potjecati ta isprava.

Članak 257 **(Inozemna javna isprava)**

Ako međunarodnim ugovorom nije što drugo određeno, inozemne javne isprave koje su propisno ovjerene imaju, pod uvjetom uzajamnosti, istu dokaznu snagu kao i tuzemne javne isprave.

Članak 258 **(Podnošenje isprave)**

- (1) Stranka je dužna sama podnijeti ispravu na koju se poziva za dokaz svojih navoda.
- (2) Uz ispravu sastavljenu na stranom jeziku podnosi se i ovjereni prijevod.
- (3) Ako se isprava nalazi kod tijela vlasti ili osobe kojoj je povjereno vršenje javne ovlasti, a sama stranka ne može postići da se isprava preda ili pokaže, Osnovni sud će po prijedlogu stranke narediti tom tijelu, odnosno osobi da ispravu dostavi sudu.

Članak 259 **(Pravo stranke da uskrati podnošenje isprave)**

- (1) Kada se jedna stranka poziva na ispravu i tvrdi da se ona nalazi kod druge stranke, Osnovni sud može tu stranku pozvati da podnese ispravu, ostavljajući joj za to određeni rok.
- (2) Stranka ne može uskratiti podnošenje isprave ako se ona sama u parnici pozvala na tu ispravu za dokaz svojih navoda, ili ako je riječ o ispravi koju je po zakonu dužna predati ili pokazati ili ako se isprava, s obzirom na njezin sadržaj, smatra zajedničkom za obje stranke.
- (3) U pogledu prava stranke da uskrati podnošenje drugih isprava, primjereno se primjenjuju članci 263 i 264 ovog zakona.
- (4) Kada stranka koja je pozvana da podnese ispravu poriče da se isprava kod nje nalazi, mogu se radi utvrđivanja ove činjenice izvoditi dokazi.
- (5) Sud, s obzirom na sve okolnosti, cijeni od kakvog je značaja što stranka koja drži ispravu neće postupiti po rješenju suda kojim joj se nalaže da podnese ispravu ili poriče da se isprava kod nje nalazi.
- (6) Protiv odluke suda iz stavka 1 ovog članka nije dopuštena posebna žalba.

Članak 260 **(Dužnost treće osobe da podnese ispravu)**

- (1) Osnovni sud može, na prijedlog stranke, narediti trećoj osobi da podnese ispravu samo kada je ona po zakonu dužna pokazati je ili podnijeti, ili kad je riječ o ispravi koja je po svom sadržaju zajednička za tu osobu i stranku koja se poziva na ispravu.

(2) Prije nego što donese odluku, kojom trećoj osobi nalaže da podnese ispravu, sud poziva treću osobu da se o tome izjasni.

(3) Kada treća osoba poriče svoju dužnost da podnese ispravu koja se kod nje nalazi, sud odlučuje je li treća osoba dužna podnijeti ispravu.

(4) Kada treća osoba poriče da se isprava nalazi kod nje, radi utvrđivanja te činjenice mogu se izvesti dokazi.

(5) Pravomoćno rješenje o dužnosti treće osobe da podnese ispravu može se izvršiti po pravilima ovršnog postupka, a sud ovo rješenje po službenoj dužnosti dostavlja nadležnom ovršnom sudu radi prisilne ovrhe.

(6) Treća osoba ima pravo na naknadu opravdanih troškova koje je imala u svezi s podnošenjem isprava.

(7) U slučaju iz stavka 6 ovog članka, primjereno se primjenjuje članak 270 ovog zakona.

Odjeljak D. Svjedoci

Članak 261

(Dužnost svjedočenja)

(1) Svaka osoba koja se poziva kao svjedok dužna je odazvati se pozivu, a ako ovim zakonom nije drugačije propisano, dužna je i svjedočiti.

(2) Kao svjedoci mogu se saslušati samo osobe koje su sposobne dati obavijest o činjenicama koje se dokazuju.

(3) Stranka koja predlaže da se određena osoba sasluša kao svjedok mora prije toga navesti o čemu ona treba svjedočiti i navesti njezino ime, prezime i boravište.

Članak 262

(Dužnost čuvanja službene ili vojne tajne)

Ne može se saslušati kao svjedok osoba koja bi svojim iskazom povrijedila dužnost čuvanja službene ili vojne tajne, dok ju nadležno tijelo ne oslobodi te dužnosti.

Članak 263

(Uskraćivanje svjedočenja)

(1) Svjedok može uskratiti svjedočenje:

- a) o onome što mu je stranka kao svom opunomoćeniku povjerila,
- b) o onome o čemu se stranka ili druga osoba svjedoku kao vjerskom ispovjedniku ispovijedala,
- c) o činjenicama koje je svjedok saznao kao odvjetnik, liječnik ili u vršenju nekog drugog poziva ili neke druge djelatnosti, ako postoji obveza da se kao tajna čuva ono što se saznalo u vršenju tog poziva ili djelatnosti.

(2) Osnovni sud upozorava ove osobe da mogu uskratiti davanje iskaza u slučajevima navedenim u stavku 1 ovog članka.

Članak 264 **(Uskraćivanje odgovora na pojedina pitanja)**

(1) Svjedok može uskratiti odgovor na pojedina pitanja ako bi svojim odgovorom na ta pitanja izložio opasnosti kaznenog gonjenja sebe ili svoje srodnike po krvi u pravoj liniji do bilo kojeg stupnja, a u pobočnoj liniji do trećeg stupnja zaključno, svoga bračnog druga ili srodnike po tazbini do drugog stupnja zaključno i onda kad je brak prestao, osobu s kojom živi u izvanbračnoj zajednici ili njezine srodnike do drugog stupnja zaključno, kao i svog skrbnika ili štíćenika, posvojitelja ili posvojenika.

(2) Osnovni sud upozorava svjedoka da može uskratiti davanje odgovora na postavljeno pitanje.

Članak 265 **(Ocjena suda o opravdanosti uskraćivanja)**

(1) Opravdanost razloga za uskraćivanje svjedočenja ili odgovora na pojedina pitanja ocjenjuje Osnovni sud, nakon što se o tome izjasne stranke.

(2) Protiv rješenja suda iz stavka 1 ovog članka stranke nemaju pravo na posebnu žalbu.

(3) Svjedok može rješenje iz stavka 1 ovog članka pobijati u žalbi protiv rješenja o novčanoj kazni zbog toga što je uskratio svjedočenje ili odgovor na pojedino pitanje.

Članak 266 **(Pozivanje svjedoka)**

(1) Svjedoci se pozivaju dostavljanjem pismenog poziva u kojem se navodi ime i prezime i ime jednog roditelja pozvanog, vrijeme i mjesto dolaska, predmet u svezi s kojim se poziva i naznaka da se poziva kao svjedok.

(2) Svjedok se u pozivu upozorava na posljedice neopravdanog izostanka predviđene odredbama članka 144 ovog zakona i na pravo na naknadu troškova iz članka 270 ovog zakona.

(3) Svjedoci koji se zbog starosti, bolesti ili teških tjelesnih mana ne mogu odazvati pozivu mogu se saslušati u svom stanu, odnosno u prostorijama u kojima borave.

Članak 267 **(Način saslušanja svjedoka)**

(1) Svjedoci se saslušavaju pojedinačno i bez nazočnosti svjedoka koji će se kasnije saslušavati.

(2) Svjedok je dužan odgovore davati usmeno.

(3) Svjedok se prethodno opominje da je dužan govoriti istinu i da ne smije ništa prešutjeti, a nakon toga se upozorava na posljedice davanja lažnog iskaza.

(4) Zatim se svjedok pita za ime i prezime, ime jednog roditelja, zanimanje, boravište, mjesto i nadnevak rođenja (godine života) i njegov odnos sa strankama.

Članak 268

(Redoslijed ispitivanja svjedoka)

(1) Poslije općih pitanja, svjedoka ispituje stranka koja ga je predložila, a poslije toga suprotna stranka.

(2) Osnovni sud uvijek može postavljati pitanja svjedoku.

(3) Svjedok se uvijek pita otkud mu je poznato ono o čemu svjedoči.

Članak 269

(Saslušanje preko tumača)

(1) Svjedok koji ne zna jezik na kome se vodi postupak saslušava se preko tumača.

(2) Ako je svjedok gluh, postavljaju mu se pitanja pismeno, a ako je nijem, poziva se da pismeno odgovara, a ako se saslušanje ne može izvršiti na ovaj način, poziva se, kao tumač osoba koja se sa svjedokom može sporazumjeti.

(3) Osnovni sud tumača upozorava na dužnost vjernog prenošenja pitanja koja se svjedoku postavljaju i izjava koje svjedok bude davao.

Članak 270

(Naknada troškova svjedoka)

(1) Svjedok ima pravo na naknadu putnih troškova i troškova za prehranu i prenoćište te na naknadu izgubljene zarade, nastalih zbog njegove obveze da svjedoči.

(2) Svjedok mora zahtijevati naknadu odmah nakon saslušanja, inače gubi pravo na nju, a Osnovni sud je dužan na ovo upozoriti svjedoka.

(3) U rješenju kojim se odmjeravaju troškovi svjedoka, sud određuje da se određeni iznos isplati iz položenog predujma, a ako predujam nije položen, nalaže stranci da određeni iznos plati svjedoku u roku od osam dana.

(4) Žalba protiv rješenja iz stavka 3 ovog članka ne zadržava izvršenje rješenja.

Odjeljak E. Vještaci

Članak 271 (Uvjeti za određivanje vještačenja)

Osnovni sud može, na prijedlog stranke, odrediti izvođenje dokaza vještačenjem kad je radi utvrđivanja ili razjašnjenja određenih činjenica potrebno stručno znanje kojim sud ne raspolaže.

Članak 272 (Predmet, obujam i osoba vještaka)

(1) Stranka koja predlaže vještačenje dužna je u prijedlogu naznačiti predmet i obujam vještačenja, kao i predložiti osobu koja će izvršiti vještačenje.

(2) Protivna stranka se izjašnjava o predloženom vještačenju, kao i o predmetu i obujmu vještačenja.

(3) Ako stranke ne postignu sporazum o osobi koja bi trebala biti određena za vještaka i predmetu i obujmu vještačenja, odluku o tome donosi Osnovni sud.

Članak 273 (Način određivanja vještaka)

(1) Vještačenje, u pravilu, obavlja jedan vještak.

(2) Osnovni sud može, na prijedlog stranke, odrediti više vještaka za različite vrste vještačenja.

(3) Vještaci se određuju ponajprije iz reda imenovanih sudskih vještaka za određenu vrstu vještačenja.

(4) Složenija vještačenja povjeravaju se ponajprije stručnim ustanovama, kao što su: bolnice, kemijski laboratoriji, fakulteti i slično.

(5) Ako postoje ustanove za određene vrste vještačenja, kao što su vještačenje lažnog novca, rukopisa, daktiloskopsko vještačenje i slično, takva vještačenja povjeravaju se, u pravilu, tim ustanovama.

Članak 274 (Rješenje o vještačenju)

Izvođenje dokaza vještačenjem određuje Osnovni sud rješenjem koje sadrži:

- a) ime, prezime i zanimanje vještaka,
- b) predmet spora,

- c) predmet i obujam vještačenja, i
- d) rok za podnošenje pismenog nalaza i mišljenja.

Članak 275

(Pozivanje vještaka)

- (1) Vještak se uvijek poziva na ročište za glavnu raspravu.
- (2) Prijepis rješenja iz članka 274 ovog zakona dostavlja se vještaku, zajedno s pozivom na ročište za glavnu raspravu.
- (3) U pozivu Osnovni sud upozorava vještaka da svoje mišljenje mora iznijeti savjesno i sukladno pravilima znanosti i vještine, upozorava ga na posljedice: nedostavljanja nalaza i mišljenja u ostavljenom roku, neopravdanog izostanka s ročišta za glavnu raspravu i obavješćuje ga o pravu na nagradu i naknadu troškova.

Članak 276

(Dužnosti vještaka)

- (1) Vještaci su dužni odazvati se pozivu suda i iznijeti svoj nalaz i mišljenje.
- (2) Osnovni sud će vještaka na njegov zahtjev osloboditi dužnosti vještačenja zbog razloga iz kojih svjedok može uskratiti svjedočenje ili odgovor na pojedino pitanje.
- (3) Sud može vještaka na njegov zahtjev osloboditi dužnosti vještačenja i iz drugih opravdanih razloga.
- (4) Oslobođenje od dužnosti vještačenja može tražiti i ovlaštenu radnik tijela ili organizacije u kojoj vještak radi.

Članak 277

(Izuzete vještaka)

- (1) Vještak će biti izuzet iz istih razloga iz kojih može biti izuzet sudac, ali se, iznimno, za vještaka može uzeti i osoba koja je ranije bila saslušana kao svjedok.
- (2) Stranka je dužna podnijeti zahtjev za izuzete vještaka čim sazna da postoji razlog za izuzete, a najkasnije prije početka izvođenja dokaza vještačenjem.
- (3) U zahtjevu za izuzete vještaka stranka je dužna navesti okolnosti na kojima zasniva svoj zahtjev za izuzete.
- (4) O zahtjevu za izuzete odlučuje Osnovni sud.
- (5) Protiv rješenja kojim se prihvaća zahtjev za izuzete nije dopuštena posebna žalba.

(6) Ako je stranka saznala za razlog izuzeća poslije obavljenog vještačenja i prigovara vještačenju iz tog razloga, sud će postupiti kao da je zahtjev za izuzeće stavljen prije obavljenog vještačenja.

Članak 278

(Dostava nalaza i usmeno obrazlaganje)

(1) Vještak svoj pismeni nalaz i mišljenje uvijek dostavlja Osnovnom sudu prije ročišta za glavnu raspravu, ukoliko sud ne odluči drugačije.

(2) Vještak mora uvijek obrazložiti na raspravi svoj pismeni nalaz i mišljenje.

Članak 279

(Određivanje drugog vještaka)

(1) Ako vještak ne dostavi nalaz i mišljenje u ostavljenom roku, Osnovni sud će, po isteku roka koji strankama ostavi da se o tome pismeno izjasne, odrediti drugog vještaka.

(2) Ako vještak dostavi nalaz i mišljenje koji su nejasni, nepotpuni ili proturječni sami sebi ili izvedenim dokazima, sud će pozvati vještaka da ih dopuni, odnosno ispravi i odrediti rok za ponovno dostavljanje nalaza i mišljenja.

(3) Ukoliko vještak ni po pozivu suda ne dostavi potpun i razumljiv nalaz i mišljenje, sud će uz prethodno izjašnjenje stranaka, odrediti drugog vještaka.

Članak 280

(Obveza suda da dostavi nalaz i mišljenje strankama)

Osnovni sud dostavlja strankama pismeni nalaz i mišljenje vještaka najkasnije osam dana prije ročišta za glavnu raspravu.

Članak 281

(Izostanak vještaka s rasprave)

(1) Ročište za glavnu raspravu održat će se i ako vještak ne pristupi na glavnu raspravu.

(2) Iznimno od stavka 1 ovog članka Osnovni sud može, na prijedlog stranke, odložiti raspravu i zakazati novo ročište na koje će ponovno pozvati vještaka, ako utvrdi da je njegova nazočnost na raspravi nužna radi razjašnjenja ili dopune nalaza i mišljenja.

Članak 282
(Prava vještaka)

Osnovni sud vještaku dopušta da pregleda spis, kao i da postavlja pitanja strankama, svjedocima i drugim vještacima u svezi s predmetom vještačenja.

Članak 283
(Dopuštenost žalbe kod izvođenja dokaza vještačenjem)

Protiv rješenja suda iz članaka 272, 274, 276 i 279 ovog zakona nije dopuštena žalba.

Članak 284
(Naknada troškova vještaku)

Vještak ima pravo na naknadu putnih troškova, troškova za prehranu i prenoćište i troškova vještačenja, kao i pravo na razumnu nagradu za izvršeno vještačenje.

Članak 285
(Primjerena primjena odredbi o saslušanju svjedoka)

Ako odredbama ovog zakona nije drugačije određeno, na izvođenje dokaza vještačenjem primjereno se primjenjuju odredbe o saslušanju svjedoka.

Članak 286
(Primjerena primjena na tumače)

Odredbe članka 272 stavka 1, članka 273 stavka 3, članka 275 stavaka 1 i 3, članka 276, članka 277 i 283 ovog zakona primjereno se primjenjuju i na tumače.

Odjeljak F. Saslušanje stranaka

Članak 287
(Određivanje saslušanja stranaka)

Na prijedlog stranke, Osnovni sud će odrediti izvođenje dokaza saslušanjem stranaka.

Članak 288
(Saslušanje samo jedne stranke)

(1) Osnovni sud će odlučiti da se sasluša samo jedna stranka, ako druga stranka uskrati davanje iskaza ili se ne odazove pozivu suda.

(2) Sud može odlučiti da se sasluša samo jedna stranka ako se uvjeri da drugoj stranci, odnosno osobi koja se ima saslušati za tu stranku, nisu poznate sporne činjenice, ili ako saslušanje te stranke nije moguće.

(3) Ako tijekom postupka stranka umre ili ponovno saslušanje stranke nije moguće, ili je otežano iz drugih razloga, sud će preslušati ili pročitati zapisnik sa iskazom te stranke.

Članak 289 **(Saslušanje parnično nesposobne stranke i pravne osobe)**

(1) Za stranku koja nema parničnu sposobnost saslušava se njezin zakonski zastupnik, a Osnovni sud može odlučiti da se umjesto ili pored zakonskog zastupnika, sasluša sama stranka, ako je njezino saslušanje moguće.

(2) Za pravnu osobu saslušava se osoba koja je zakonom ili općim aktima pravne osobe određena da ju zastupa.

(3) Ako, kao stranka u sporu, na jednoj strani sudjeluje više osoba, sud će odlučiti hoće li se saslušati sve te osobe ili samo neke od njih.

Članak 290 **(Pozivanje stranke)**

(1) Poziv na ročište dostavlja se opunomoćeniku stranke, koji je dužan o tome obavijestiti stranku, odnosno ako stranka nema opunomoćenika, stranci ili osobi koja se za stranku saslušava.

(2) U pozivu se naznačuje da će se na ročištu izvoditi dokaz saslušanjem stranaka i da će stranka koja dođe na ročište biti saslušana u izbivanju druge stranke.

Članak 291 **(Primjena prisilnih mjera)**

Ne mogu se primijeniti nikakve prisilne mjere prema stranci koja se nije odazvala pozivu suda radi saslušanja, niti se stranka može prisiliti na davanje iskaza.

Članak 292 **(Primjerena primjena odredbi o saslušanju svjedoka)**

Odredbe o izvođenju dokaza saslušanjem svjedoka primjenjuju se i pri izvođenju dokaza saslušanjem stranaka, ako za saslušanje stranaka nije šta drugo propisano.

Odjeljak G. Osiguranje dokaza

Članak 293 (Uvjeti za osiguranje dokaza)

(1) Ako postoji opravdana bojazan da se dokaz neće moći izvesti ili da će njegovo kasnije izvođenje biti otežano, može se tijekom, a i prije pokretanja parnice, predložiti da se taj dokaz izvede.

(2) Osiguranje dokaza može se tražiti i u tijeku postupka po prijedlogu za ponavljanje postupka.

Članak 294 (Nadležnost za odlučivanje o prijedlogu)

Ako je prijedlog za osiguranje dokaza stavljen tijekom parničnog postupka ili kada se osiguranje dokaza traži prije pokretanja postupka, nadležan je Osnovni sud.

Članak 295 (Sadržaj prijedloga za osiguranje)

(1) U podnesku kojim traži osiguranje dokaza, predlagač je dužan navesti činjenice koje se imaju dokazati, dokaze koje treba izvesti i razloge zbog kojih smatra da se kasnije dokaz neće moći izvesti ili da će njegovo izvođenje biti otežano.

(2) U podnesku predlagač treba navesti ime i prezime protivnika, izuzev ako iz okolnosti proistječe da on nije poznat.

Članak 296 (Postupak po prijedlogu za osiguranje i odluka o prijedlogu)

(1) Podnesak u kojem je stavljen prijedlog za osiguranje dokaza Osnovni sud dostavlja protivniku, ako je poznat, i ostavlja mu odgovarajući rok za odgovor.

(2) Iznimno, ako postoji opasnost za osiguranje dokaza, sud o prijedlogu odlučuje i bez prethodnog izjašnjenja protivnika.

(3) U rješenju kojim se usvaja prijedlog, sud određuje ročište za izvođenje dokaza, navodi činjenice o kojima će se izvoditi dokazi, kao i dokaze koji će se izvesti.

(4) Ako protivniku nije ranije bio dostavljen podnesak u kome je stavljen prijedlog za osiguranje dokaza, on će mu se dostaviti zajedno s rješenjem suda kojim se usvaja prijedlog za osiguranje dokaza.

(5) Protivniku koji je nepoznat, ili je nepoznato njegovo boravište, sud može radi sudjelovanja na ročištu za izvođenje dokaza postaviti privremenog zastupnika, a u tom slučaju nije potrebno izdati oglas.

(6) Sud može, u žurnim slučajevima, odrediti da izvođenje dokaza započne i prije nego što se rješenje kojim se usvaja prijedlog za osiguranje dokaza dostavi protivniku.

(7) Protiv rješenja suda kojim se usvaja prijedlog za osiguranje dokaza, kao i protiv rješenja kojim se odlučuje da izvođenje dokaza započne prije nego što se rješenje dostavi protivniku, nije dopuštena žalba.

Članak 297 **(Postupanje sa zapisnikom)**

(1) Ako su dokazi izvedeni prije nego što je postupak pokrenut, zapisnik o izvođenju dokaza čuvat će se kod suda pred kojim su dokazi izvedeni.

(2) Ako je postupak u tijeku, a osiguranje dokaza nije izveo sud koji vodi postupak, zapisnik će se dostaviti tom sudu.

POGLAVLJE XXIII. **SUDSKE ODLUKE**

Odjeljak A. Zajedničke odredbe

Članak 298 **(Način donošenja odluka)**

Sud donosi odluke na ročištu ili izvan ročišta.

Članak 299 **(Oblik sudskih odluka)**

(1) Sud donosi odluke u obliku presude ili rješenja.

(2) O tužbenom zahtjevu sud odlučuje presudom, a u postupku zbog smetanja posjeda rješenjem.

(3) O svim drugim pitanjima sud odlučuje rješenjem.

(4) Odluka o troškovima u presudi smatra se rješenjem.

Odjeljak B. Presuda

Članak 300

(Odlučivanje o zahtjevu stranke)

- (1) Presudom sud odlučuje o zahtjevu koji se tiče glavne stvari i sporednih tražbina.
- (2) Ako postoji više zahtjeva, sud će o svim tim zahtjevima odlučiti jednom presudom.

Članak 301

(Dospjelost činidbe)

- (1) Osnovni sud može naložiti tuženom da izvrši određenu činidbu samo ako je ona dospjela do zaključenja glavne rasprave.
- (2) Ako sud usvoji zahtjev za uzdržavanje, može obvezati tuženog i na činidbe koje nisu dospjele.
- (3) Presuda kojom se tuženi obvezuje da preda ili preuzme stvari dane u najam ili zakup može se donijeti i prije prestanka tih odnosa.

Članak 302

(Alternativna ovlast tuženog)

Ako je tužitelj u tužbi tražio da mu se dosudi određena stvar, a istodobno je u tužbi ili do zaključenja glavne rasprave izjavio da je voljan umjesto stvari primiti određeni novčani iznos, Osnovni sud će, ako usvoji tužbeni zahtjev, izreći u presudi da se tuženi može osloboditi davanja stvari, ako plati taj novčani iznos.

Članak 303

(Rok za izvršenje činidbe)

- (1) Kad se stranci u presudi nalaže izvršenje kakve činidbe, odredit će se i rok u kome je tu činidbu dužna izvršiti.
- (2) Ako posebnim propisima nije drugačije određeno, rok za izvršenje činidbe je 30 dana, ali za činidbe koje se ne sastoje u novčanom davanju sud može odrediti duži rok.
- (3) U mjeničnim i čekovnim sporovima rok za izvršenje činidbe je 15 dana.
- (4) Rok za izvršenje činidbe počinje teći prvog dana nakon dostave prijepisa presude stranci kojoj je naloženo izvršenje.

Članak 304

(Presuda na temelju priznanja)

(1) Ako tuženi do zaključenja glavne rasprave prizna tužbeni zahtjev, Osnovni sud će bez daljnjeg raspravljanja donijeti presudu kojom usvaja tužbeni zahtjev (presuda na temelju priznanja).

(2) Sud neće donijeti presudu na temelju priznanja i kad je udovoljeno potrebnim uvjetima, ako nađe da je riječ o zahtjevu kojim stranke ne mogu raspolagati (članak 3 stavak 2).

(3) Donošenje presude na temelju priznanja odgodit će se ako je potrebno da se o okolnostima iz stavka 2 ovog članka prije toga pribave obavijesti.

(4) Priznanje tužbenog zahtjeva, na ročištu ili u pismenom podnesku, tuženi može i bez pristanka tužitelja opozvati do donošenja presude.

Članak 305

(Presuda na temelju odricanja)

(1) Ako se tužitelj do zaključenja glavne rasprave odrekne tužbenog zahtjeva, Osnovni sud će bez daljnjeg raspravljanja donijeti presudu kojom odbija tužbeni zahtjev (presuda na temelju odricanja).

(2) Za odricanje od tužbenog zahtjeva nije potreban pristanak tuženog.

(3) Tužitelj može do donošenja presude, na ročištu ili u pisanom podnesku, opozvati odricanje od tužbenog zahtjeva bez pristanka tuženog.

Članak 306

(Presuda zbog propuštanja)

(1) Kad tuženi, kome je uredno dostavljena tužba u kojoj je tužitelj predložio donošenje presude zbog propuštanja, ne dostavi pismeni odgovor na tužbu u zakonskom roku, Osnovni sud će donijeti presudu kojom se usvaja tužbeni zahtjev (presuda zbog propuštanja), izuzev ako je tužbeni zahtjev očito neosnovan.

(2) Tužbeni zahtjev očito je neosnovan:

a) ako je tužbeni zahtjev očito suprotan činjenicama navedenim u tužbi,

b) ako su činjenice na kojima se zasniva tužbeni zahtjev u očitoj proturječnosti s dokazima koje je sam tužitelj predložio ili s činjenicama koje su općepoznate.

Članak 307

(Posebne pretpostavke za donošenje presude zbog propuštanja)

Presuda zbog propuštanja neće se donijeti:

a) ako tužitelj nije uz tužbu dostavio dokaze koji se po svojoj prirodi mogu dostaviti,

b) o zahtjevu ili dijelu zahtjeva kojim stranke ne mogu raspolagati.

Članak 308 **(Donošenje presude)**

Presuda se donosi u ime Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Članak 309 **(Pismena izrada i dostavljanje presude)**

(1) Presuda se mora pismeno izraditi u roku od 30 dana od dana zaključenja glavne rasprave.

(2) Strankama se dostavlja ovjeren prijepis presude.

(3) Ukoliko sudac prekorači rok iz stavka 1 ovog članka, dužan je u pismenoj formi izvijestiti predsjednika suda o razlozima prekoračenja.

Članak 310 **(Izvornik presude)**

Izvornik presude potpisuje postupajući sudac Osnovnog suda, odnosno predsjednik vijeća Apelacijskog suda.

Članak 311 **(Sadržaj presude)**

(1) Pismeno izrađena presuda mora imati uvod, izreku, obrazloženje i pouku o pravnom lijeku.

(2) Uvod presude sadrži: naznaku da se presuda izriče u ime Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, naziv suda, ime i prezime postupajućeg suca Osnovnog suda, odnosno članova vijeća Apelacijskog suda, ime i prezime i prebivalište odnosno boravište stranaka, njihovih zastupnika i opunomoćenika, kratku oznaku predmeta spora i njegovu vrijednost, dan zaključenja glavne rasprave, naznaku stranaka, njihovih zastupnika i opunomoćenika koji su toj raspravi nazočili.

(3) Izreka presude sadrži odluku suda o usvajanju ili odbijanju pojedinih zahtjeva koji se tiču glavne stvari i sporednih tražbina te odluku o postojanju ili nepostojanju tražbine istaknute radi prebijanja.

(4) U obrazloženju sud će izložiti: zahtjeve stranaka, činjenice koje su stranke iznijele i dokaze koje su izveli, koje je od tih činjenica sud utvrđivao, zašto i kako ih je utvrdio, a ako ih je utvrdio dokazivanjem, koji su dokazi izvedeni, te kako ih je ocijenio.

(5) U obrazloženju, sud će posebno navesti koje je odredbe materijalnog prava primijenio odlučujući o zahtjevima stranaka, a izjasnit će se, ako je to potrebno, i o stajalištima stranaka o pravnoj osnovi spora, te o njihovim prijedlozima i prigovorima o kojima nije dao svoje razloge u odlukama koje je već donio tijekom postupka.

(6) U obrazloženju presude zbog propuštanja, presude na temelju priznanja ili presude na temelju odricanja, sud iznosi samo razloge koji opravdavaju donošenje takvih presuda.

(7) Pouka o pravnom lijeku sadrži uputu o pravu na izjavljivanje pravnog lijeka.

Članak 312

(Prijedlog za dopunu presude)

(1) Ako je sud propustio da odluči o dijelu zahtjeva ili o svim zahtjevima o kojima se mora odlučiti presudom, a koji su već raspravljeni, stranka može u roku od 30 dana od dana prijama presude predložiti sudu da se presuda dopuni.

(2) Nepravodoban ili neosnovan prijedlog za dopunu presude odbacuje, odnosno odbija sud bez održavanja ročišta.

(3) Ako stranka ne predloži donošenje dopunske presude u roku iz stavka 1 ovog članka, smatra se da je tužba u tom dijelu povučena.

Članak 313

(Dopunska presuda)

Kad sud ocjeni da je prijedlog za dopunu presude osnovan, izvan ročišta, donosi, u roku od osam dana, presudu o zahtjevu koji nije riješen (dopunska presuda).

Članak 314

(Odnos između prijedloga za dopunu i žalbe na presudu)

(1) Ako je uz prijedlog za dopunu presude podnesena i žalba protiv presude, Osnovni sud će zastati s dostavljanjem te žalbe Apelacijskom sudu dok ne donese odluku o prijedlogu za dopunu presude i dok ne protekne rok za žalbu protiv te odluke.

(2) Ako protiv odluke o dopuni presude bude podnesena žalba, ta žalba zajedno sa žalbom protiv prvostupanjske presude dostavit će se Apelacijskom sudu.

(3) Ako se prvostupanjska presuda pobija žalbom samo zato što Osnovni sud nije presudom odlučio o svim zahtjevima stranaka koji su predmet parnice, žalba će se smatrati prijedlogom stranke da se donese dopunska presuda.

Članak 315

(Ispravljanje presude)

(1) Pogreške u imenima i brojevima, kao i druge očite pogreške u pisanju i računanju, nedostatke u obliku i nesuglasnost prijepisa presude s izvornikom ispravlja sud u svako doba.

(2) Ispravljanje se vrši posebnim rješenjem i unosi na koncu izvornika, a strankama se dostavlja prijepis rješenja.

(3) Ako između izvornika i prijepisa presude postoji nesuglasnost u pogledu neke odluke sadržane u izreci presude, strankama će se dostaviti ispravljeni prijepis presude s naznakom da se tim prijepisom presude zamjenjuje raniji prijepis presude i u takvom slučaju rok za izjavljivanje pravnog lijeka u pogledu ispravljenog dijela presude teče od dana dostavljanja ispravljenog prijepisa presude.

(4) O ispravljanju presude sud može odlučiti bez saslušanja stranaka.

Članak 316

(Pravomoćnost presude)

(1) Presuda koja se više ne može pobijati žalbom postaje pravomoćna.

(2) Sud do pravomoćnosti odluke po službenoj dužnosti pazi je li stvar pravomoćno presuđena i ako utvrdi da je parnica pokrenuta o zahtjevu o kojem je već pravomoćno odlučeno, odbacit će tužbu.

(3) Ako je u presudi odlučeno o tražbini koju je tuženi istakao prigovorom radi prebijanja, odluka o postojanju ili nepostojanju te tražbine postaje pravomoćna.

Članak 317

(Učinak presude)

(1) Sud je vezan za svoju presudu čim je otpremljena.

(2) Presuda prema strankama ima učinak tek od dana kad im je dostavljena.

Odjeljak C. Rješenje

Članak 318

(Rješenja koja se donose na ročištu)

(1) Sva rješenja koja se donose na ročištu objavljuje postupajući sudac, odnosno predsjednik vijeća.

(2) Rješenje koje je na ročištu objavljeno dostavit će se strankama u ovjerenom prijepisu samo ako je protiv tog rješenja dopuštena posebna žalba, ili ako se na temelju rješenja može odmah tražiti ovrha ili ako to zahtijeva upravljanje parnicom.

(3) Sud je vezan za svoja rješenja ako se ona ne odnose na upravljanje parnicom ili ako ovim zakonom nije što drugo određeno.

(4) Kad se rješenje ne dostavlja pismeno, ono prema strankama ima učinak čim je objavljeno.

Članak 319 **(Rješenja koja se donose izvan ročišta)**

Rješenja koja sud donosi izvan ročišta priopćavaju se strankama dostavljanjem ovjerenog prijepisa rješenja.

Članak 320 **(Sadržaj rješenja)**

(1) Rješenje mora biti obrazloženo ako se njime odbija prijedlog stranke ili ako se njime rješava o prijedlozima stranaka koji su među sobom u opreci, a može biti obrazloženo i u drugim slučajevima kad je to potrebno.

(2) Pismeni sastav rješenja treba sadržavati uvijek uvod i izreku, a obrazloženje samo ako prema stavku 1 ovog članka rješenje mora biti obrazloženo.

Članak 321 **(Ovršenje rješenja o kazni)**

Rješenja o kaznama izrečenim prema odredbama ovog zakona ovršavaju se po službenoj dužnosti.

Članak 322 **(Primjerena primjena odredbi koje se odnose na presudu)**

Odredbe članka 303, članaka od 310 do 315 i članka 317 stavka 2 ovog zakona primjereno se primjenjuju i na rješenja.

POGLAVLJE XXIV.

REDOVITI PRAVNI LIJEKOVI

Odjeljak A. Žalba protiv presude

Članak 323 **(Pravo na žalbu i rok za izjavljivanje žalbe)**

- (1) Protiv presude donesene u prvom stupnju stranke mogu izjaviti žalbu u roku od 30 dana od dana prijama prijepisa presude, ako u ovom zakonu nije određen drugi rok.
- (2) U mjeničnim i čekovnim sporovima rok za izjavljivanje žalbe je 15 dana.
- (3) Pravodobno izjavljena žalba sprečava da presuda postane pravomoćna u dijelu koji se pobija žalbom.
- (4) O žalbi protiv presude odlučuje Apelacijski sud.

Članak 324 **(Odricanje i odustanak od žalbe)**

- (1) Stranka se može odreći prava na žalbu od trenutka prijama presude.
- (2) Do donošenja odluke Apelacijskog suda stranka može odustati od već izjavljene žalbe.
- (3) Odricanje ili odustanak od žalbe ne može se opozvati.
- (4) U slučaju da podnositelj žalbe odustane od izjavljene žalbe sud će rješenjem utvrditi odustanak od žalbe.

Članak 325 **(Sadržaj žalbe)**

Žalba mora sadržavati:

- a) označenje presude protiv koje se izjavljuje žalba,
- b) izjavu da se presuda pobija u cjelini ili u određenom dijelu,
- c) razlog žalbe i
- d) potpis podnositelja žalbe.

Članak 326 **(Nepotpuna žalba i postupanje po nepotpunoj žalbi)**

- (1) Ako žalba ne sadrži podatke iz članka 325 ovog zakona (nepotpuna žalba), Osnovni sud će rješenjem protiv koga nije dopuštena žalba pozvati žalitelja da u roku od osam dana dopuni ili ispravi žalbu.
- (2) Ako žalitelj u roku iz stavka 1 ovog članka ne postupi po traženju suda, Osnovni sud će rješenjem odbaciti žalbu kao nepotpunu.

Članak 327 **(Iznošenje novih činjenica i dokaza i isticanje prigovora u žalbi)**

(1) U žalbi se ne mogu iznositi nove činjenice i predlagati novi dokazi, izuzev ako žalitelj pruži dokaze da ih bez svoje krivnje nije mogao iznijeti, odnosno predložiti do zaključenja glavne rasprave.

(2) Pozivajući se na nove činjenice, žalitelj je dužan navesti dokaze kojima bi se te činjenice utvrdile, a predlažući nove dokaze, dužan je navesti činjenice koje tim dokazima treba utvrditi.

(3) Prigovor zastare i prigovor radi prebijanja koji nisu izneseni pred Osnovnim sudom ne mogu se iznositi u žalbi.

(4) Ako su zbog iznošenja novih činjenica i predlaganja novih dokaza prouzrokovani troškovi u postupku povodom žalbe, te troškove će, neovisno od ishoda spora, snositi ona stranka koja je iznijela nove činjenice, odnosno predložila nove dokaze.

Članak 328

(Razlozi zbog kojih se presuda može pobijati)

(1) Presuda se može pobijati:

- a) zbog povrede odredaba parničnog postupka,
- b) zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja,
- c) zbog pogrešne primjene materijalnog prava.

(2) Presuda zbog propuštanja ne može se pobijati zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

(3) Presuda na temelju priznanja i presuda na temelju odricanja mogu se pobijati zbog povrede odredaba parničnog postupka ili zbog toga što je izjava o priznanju, odnosno o odricanju dana u zabludi ili pod utjecajem prisile ili prijevare.

(4) Kada se presuda na temelju priznanja i presuda na temelju odricanja pobija zbog toga što je izjava o priznanju ili odricanju dana u bitnoj zabludi ili pod utjecajem prisile ili prijevare, stranka može u žalbi iznijeti i nove činjenice te predložiti nove dokaze koji se tiču tih mana volje.

Članak 329

(Povreda odredaba parničnog postupka)

(1) Povreda odredaba parničnog postupka postoji ako sud tijekom postupka nije primijenio ili je nepravilno primijenio koju odredbu ovog zakona, a to je bilo od utjecaja na donošenje pravilne i zakonite presude.

(2) Povreda odredaba parničnog postupka uvijek je od utjecaja na donošenje pravilne i zakonite presude:

- a) ako je u donošenju presude sudjelovao sudac koji je po zakonu morao biti isključen ili izuzet,
- b) ako je odlučeno o zahtjevu koji nije u sudskoj nadležnosti,
- c) ako je Osnovni sud odlučio o tužbenom zahtjevu za koji je stvarno nadležan Apelacijski sud ili neki drugi sud u Bosni i Hercegovini,

- d) ako je suprotno odredbama ovog zakona Osnovni sud zasnovao svoju odluku na nedopuštenim raspolaganjima stranaka,
 - e) ako je Osnovni sud donio presudu bez održavanja glavne rasprave,
 - f) ako je suprotno odredbama ovog zakona Osnovni sud donio presudu na temelju priznanja, presudu na temelju odricanja ili presudu zbog propuštanja,
 - g) ako je suprotno odredbama ovog zakona Osnovni sud odbio zahtjev stranke da se u postupku služi svojim jezikom i pismom i da prati tijek postupka na svom jeziku,
 - h) ako je u postupku kao tužitelj ili tuženi sudjelovala osoba koja ne može biti stranka u postupku, ili ako stranku koja je pravna osoba nije zastupala ovlaštena osoba, ili ako parnično nesposobnu stranku nije zastupao zakonski zastupnik, ili ako zakonski zastupnik, odnosno opunomoćenik stranke nije imao potrebnu ovlast za vođenje parnice ili za pojedine radnje u postupku, ako vođenje parnice, odnosno obavljanje pojedinih radnji u postupku, nije bilo naknadno odobreno,
 - i) ako je odlučeno o zahtjevu o kojem već teče parnica, ili kojeg se tužitelj odrekao, ili o kojem je već prije pravomoćno presuđeno, ili o kojem je već zaključena sudska nagodba, ili nagodba koja po posebnim propisima ima svojstvo sudske nagodbe,
 - j) ako je suprotno zakonu bila isključena javnost na glavnoj raspravi,
 - k) ako je presudom prekoračen tužbeni zahtjev,
 - l) ako je odlučeno o nepravodobno podnesenoj tužbi, a zbog toga je tužbu trebalo odbaciti,
 - m) ako prije podnošenja tužbe nije proveden zakonom predviđeni postupak mirnog ili drugačijeg ostvarivanja prava, a zbog toga je tužbu trebalo odbaciti.
- (3) Zbog povrede odredaba parničnog postupka iz stavka 2 točke g) ovog članka žalbu može izjaviti samo stranka na koju se ti nedostaci odnose.

Članak 330

(Pogrešno ili nepotpuno utvrđeno činjenično stanje)

(1) Pogrešno ili nepotpuno utvrđeno činjenično stanje postoji kad je sud neku odlučnu činjenicu pogrešno utvrdio, odnosno kad je nije utvrdio.

(2) Nepotpuno utvrđeno činjenično stanje postoji i kad na to ukazuju nove činjenice ili novi dokazi.

Članak 331

(Pogrešna primjena materijalnog prava)

Pogrešna primjena materijalnog prava postoji kad sud nije primijenio odredbu materijalnog prava koju je trebalo primijeniti ili kad takvu odredbu nije pravilno primijenio.

Članak 332

(Podnošenje žalbe)

Žalba se podnosi Osnovnom sudu u dovoljnom broju primjeraka za sud i protivnu stranku.

Članak 333 **(Odbacivanje žalbe)**

(1) Nepravodobnu, nepotpunu ili nedopuštenu žalbu odbacuje rješenjem Osnovni sud bez održavanja ročišta.

(2) Žalba je nepravodobna ako je izjavljena poslije isteka zakonskog roka za njezino podnošenje.

(3) Žalba je nedopuštena ako je žalbu izjavila osoba koja nije ovlaštena za izjavljivanje žalbe, ili osoba koja se odrekla prava na žalbu ili ako osoba koja je izjavila žalbu nema pravnog interesa za izjavljivanje žalbe.

Članak 334 **(Odgovor na žalbu)**

(1) Primjerak pravodobne, potpune i dopuštene žalbe dostavlja Osnovni sud protivnoj stranci odmah, a najkasnije u roku od osam dana od dana prijama žalbe.

(2) Protivna stranka može u roku od osam dana od dana prijama žalbe podnijeti Osnovnom sudu odgovor na žalbu.

(3) Primjerak odgovora na žalbu dostavlja Osnovni sud žalitelju odmah, a najkasnije u roku od osam dana od dana prijama odgovora na žalbu.

(4) Nepravodobno podnesen odgovor na žalbu ne uzima se u razmatranje.

(5) Podnesci primljeni po prijemu odgovora na žalbu ili po isteku roka za odgovor na žalbu ne uzimaju se u razmatranje, izuzev u slučajevima u kojima sud izričito od stranke zatraži dodatno izjašnjenje.

Članak 335 **(Dostava spisa i objašnjenja Apelacijskom sudu)**

(1) Nakon prijama odgovora na žalbu ili nakon proteka roka za odgovor na žalbu Osnovni sud žalbu i odgovor na žalbu, ako je podnesen, sa svim spisima dostavlja Apelacijskom sudu najkasnije u roku od osam dana.

(2) Ako žalitelj tvrdi da su u prvostupanjskom postupku povrijeđene odredbe parničnog postupka, sudac Osnovnog suda će dati objašnjenje povodom navoda žalbe koji se tiču tih povreda, a prema potrebi, provjerit će istinitost tih navoda u žalbi.

Članak 336 **(Sudac izvjestitelj)**

- (1) Kad spis po žalbi stigne Apelacijskom sudu određuje se sudac izvjestitelj.
- (2) Sudac izvjestitelj može, po potrebi, od Osnovnog suda pribaviti izvješće o povredama odredaba parničnog postupka i zatražiti da se radi utvrđivanja tih povreda provedu provjere.

Članak 337 **(Sjednica vijeća i održavanje rasprave)**

- (1) Apelacijski sud odlučuje o žalbi na sjednici vijeća ili na temelju održane rasprave.
- (2) Apelacijski sud će zakazati raspravu kada ocijeni da je radi pravilnog utvrđivanja činjeničnog stanja potrebno pred Apelacijskim sudom utvrditi nove činjenice ili izvesti nove dokaze ili ponovno izvesti već izvedene dokaze, kao i kada ocijeni da je zbog povreda odredaba parničnog postupka u prvostupanjskom postupku potrebno održati raspravu pred Apelacijskim sudom.
- (3) Apelacijski sud, u pravilu, održava sjednicu vijeća, odnosno raspravu, u roku od tri mjeseca nakon što od Osnovnog suda primi spise po žalbi.
- (4) Apelacijski sud će donijeti odluku u roku od 30 dana od dana održavanja sjednice vijeća na kojoj je odlučeno po žalbi, odnosno, ako je održana rasprava u roku od 30 dana od dana zaključenja rasprave.

Članak 338 **(Pozivanje na raspravu i posljedice izostanka stranaka s rasprave)**

- (1) Na raspravu se pozivaju stranke, odnosno njihovi zakonski zastupnici ili opunomoćenici, kao i oni svjedoci i vještaci za koje Apelacijski sud odluči da se saslušaju.
- (2) Ako s rasprave izostane žalitelj, rasprava se neće održati, a odluka će se donijeti na temelju navoda žalbe i odgovora na žalbu.
- (3) Ako s rasprave izostane stranka koja nije žalitelj sud će raspravljati o žalbi i donijeti odluku.
- (4) U pozivu za raspravu stranka će biti upozorena na posljedice nedolaska na raspravu.

Članak 339 **(Tijek rasprave pred Apelacijskim sudom)**

- (1) Rasprava pred Apelacijskim sudom počinje kratkim izlaganjem izvjestitelja o stanju predmeta, bez iznošenja njegovog mišljenja o osnovanosti žalbe.
- (2) Nakon toga, pročitat će se presuda ili dio presude na koji se odnosi žalba, a prema potrebi, i zapisnik o glavnoj raspravi pred Osnovnim sudom.
- (3) Zatim će žalitelj obrazložiti svoju žalbu, a protivna stranka odgovor na žalbu.

Članak 340 **(Primjerena primjena odredbi o glavnoj raspravi)**

Ako u člancima od 337 do 339 ovog zakona nije što drugo određeno, odredbe o glavnoj raspravi pred Osnovnim sudom na odgovarajući način se primjenjuju i na raspravu pred Apelacijskim sudom.

Članak 341 **(Granice ispitivanja prvostupanjske presude)**

Apelacijski sud ispituje prvostupanjsku presudu u onom dijelu u kojem se pobija žalbom, u granicama razloga navedenih u žalbi, pazeći po službenoj dužnosti na primjenu materijalnog prava i povrede odredaba parničnog postupka iz članka 329 stavka 2 točki b), c), h), i), l) i m) ovog zakona.

Članak 342 **(Vijećanje i glasovanje)**

- (1) Odluke Apelacijskog suda donose se poslije vijećanja glasovanjem.
- (2) U prostoriji u kojoj se vijeća i glasuje mogu biti nazočni samo članovi vijeća i zapisničar.
- (3) Kad treba donijeti odluku o jednostavnijim pitanjima, vijeće može donijeti odluku i u samom zasjedanju.
- (4) Predsjednik vijeća rukovodi vijećanjem i glasovanjem i glasuje posljednji.
- (5) Predsjednik vijeća se brine da se sva pitanja svestrano i potpuno razmotre.
- (6) Za svaku odluku vijeća potrebna je većina glasova.
- (7) Članovi vijeća ne mogu odbiti da glasuju o pitanjima koja postavi predsjednik vijeća.
- (8) Član vijeća koji je pri glasovanju o kome ranijem pitanju ostao u manjini ne može se suzdržati od glasovanja o pitanju o kojem se ima kasnije odlučiti.
- (9) Ako se u svezi s pojedinim pitanjima o kojima se odlučuje glasovi podijele na više različitih mišljenja, tako da nijedno od njih nema većinu, razdvojit će se pitanja i glasovanje će se opetovati sve dok se ne postigne većina.
- (10) Ako se u pogledu visine novčanog iznosa ili količine, glasovi podijele na više od dva mišljenja, ponovno će se raspravljati o razlozima za svako mišljenje, a ako se i nakon toga ne može postići većina, glasovi dani za najveći novčani iznos ili količinu, dodat će se glasovima danim za najbliži manji novčani iznos ili količinu, dok se ne postigne većina.

Članak 343 **(Odluke po žalbi)**

Apelacijski sud može u sjednici vijeća ili na temelju održane rasprave:

- a) odbaciti žalbu kao nepravodobnu, nepotpunu ili nedopuštenu,
- b) odbiti žalbu kao neosnovanu i potvrditi prvostupanjsku presudu,
- c) ukinuti prvostupanjsku presudu i uputiti predmet Osnovnom sudu na ponovno suđenje,
- d) ukinuti prvostupanjsku presudu i odbaciti tužbu ili
- e) preinačiti prvostupanjsku presudu.

Članak 344

(Posljedice zaključenja sudske nagodbe u postupku po žalbi)

Apelacijski sud će rješenjem utvrditi da je prvostupanjska presuda bez učinka i da je žalitelj odustao od žalbe, ako su stranke tijekom postupka po žalbi zaključile sudsku nagodbu.

Članak 345

(Odbacivanje žalbe u slučaju da to nije učinio Osnovni sud)

Nepravodobnu, nepotpunu ili nedopuštenu žalbu odbacit će Apelacijski sud rješenjem, ako to nije učinio Osnovni sud.

Članak 346

(Odbijanje žalbe kao neosnovane)

Apelacijski sud će presudom odbiti žalbu kao neosnovanu i potvrditi prvostupanjsku presudu kad ustanovi da ne postoje razlozi zbog kojih se presuda pobija, a ni razlozi na koje pazi po službenoj dužnosti.

Članak 347

(Ukidanje prvostupanjske presude)

(1) Apelacijski sud će u sjednici vijeća ili na temelju održane rasprave rješenjem ukinuti prvostupanjsku presudu i predmet vratiti Osnovnom sudu radi održavanja nove glavne rasprave, ako utvrdi da postoji jedan od sljedećih razloga iznesenih u žalbi:

- a) ako je suprotno odredbama ovog zakona Osnovni sud donio presudu na temelju priznanja, ili presudu na temelju odricanja ili presudu zbog propuštanja,
- b) ako kojoj stranici nezakonitim postupanjem, a osobito propuštanjem dostavljanja, nije dana mogućnost da raspravlja pred sudom, a to je postupanje bilo od utjecaja na donošenje zakonite i pravilne presude,
- c) ako je sud donio presudu bez održavanja glavne rasprave,
- d) ako je presudu donio sudac koji je po zakonu morao biti isključen ili izuzet,
- e) ako je suprotno odredbama ovog zakona Osnovni sud odbio zahtjev stranke da se u postupku služi svojim jezikom i pismom i da prati tijek postupka na svom jeziku.

(2) Ako Apelacijski sud utvrdi da je u postupku pred Osnovnim sudom odlučeno o zahtjevu koji nije u sudskoj nadležnosti, ili o zahtjevu po tužbi koja je podnesena poslije zakonom propisanog roka, ili ako prije podnošenja tužbe nije proveden zakonom predviđeni postupak mirnog ili drugačijeg ostvarivanja prava, a zbog toga je tužbu trebalo odbaciti, ili o kome već teče parnica, ili o kome je već prije pravomoćno presuđeno, ili koga se tužitelj odrekao ili o kome je već zaključeno sudsko poravnanje, ukinut će prvostupanjsku presudu i odbaciti tužbu.

(3) Ako Apelacijski sud utvrdi da je u prvostupanjskom postupku kao tužitelj, ili tuženi sudjelovala osoba koja ne može biti stranka u postupku, ili ako stranku koja je pravna osoba nije zastupala ovlaštena osoba, ili ako parnično nesposobnu stranku nije zastupao zakonski zastupnik, ili ako zakonski zastupnik, odnosno opunomoćenik stranke nije imao potrebne ovlasti za vođenje parnice, odnosno vršenje pojedinih radnji u postupku, ukoliko vođenje parnice, odnosno obavljanje pojedinih radnji u postupku nije bilo naknadno odobreno, s obzirom na prirodu povrede, ukinut će prvostupanjsku presudu i vratiti predmet Osnovnom sudu ili će ukinuti prvostupanjsku presudu i odbaciti tužbu.

(4) Ako Apelacijski sud utvrdi da je Osnovni sud prvostupanjsku presudu donio kao stvarno nenadležan sud, ukinut će prvostupanjsku presudu i predmet vratiti Osnovnom sudu radi ustupanja stvarno nadležnom sudu u Bosni i Hercegovini.

(5) Kad Apelacijski sud ukine presudu Osnovnog suda i vrati predmet istom sudu na ponovno suđenje, može narediti da se nova glavna rasprava ili pripremno ročište održi pred drugim sucem.

(6) U obrazloženju rješenja kojim se prvostupanjska presuda ukida treba navesti koje su odredbe parničnog postupka povrijeđene i u čemu se povrede sastoje.

Članak 348 **(Posljedice prekoračenja tužbenog zahtjeva)**

(1) Apelacijski sud će rješenjem ukinuti presudu Osnovnog suda i predmet vratiti na ponovno suđenje ako utvrdi da je prvostupanjskom presudom prekoračen tužbeni zahtjev na način da je odlučeno o nečem drugom, a ne o onome što je traženo.

(2) Ako utvrdi da je prvostupanjskom presudom prekoračen tužbeni zahtjev na način da je dosuđeno više od onoga što je traženo, Apelacijski sud će rješenjem ukinuti presudu Osnovnog suda u dijelu u kojem je prekoračen tužbeni zahtjev.

Članak 349 **(Postupanje po uputama)**

Osnovni sud je dužan, odmah po prijemu rješenja Apelacijskog suda, odrediti pripremno ročište ili ročište za glavnu raspravu, koje će se održati, po pravilu, u roku od 30 dana od dana prijama rješenja Apelacijskog suda, na kojem će se izvesti sve parnične radnje i raspraviti sva sporna pitanja na koja ga je upozorio Apelacijski sud u svom rješenju.

Članak 350 (Preinaka prvostupanjske presude)

Apelacijski sud će, u sjednici vijeća ili na temelju održane rasprave, presudom preinačiti prvostupanjsku presudu, ako utvrdi da postoji jedan od sljedećih razloga iznesenih u žalbi:

- a) ako je utvrdio da postoji povreda odredaba parničnog postupka, izuzev u slučajevima iz članka 347 ovog zakona,
- b) ako je u sjednici vijeća drugačijom ocjenom isprava i posredno izvedenih dokaza već izvedenih pred Osnovnim sudom utvrdio drugačije činjenično stanje nego što je ono u prvostupanjskoj presudi,
- c) ako je nakon održane rasprave, na temelju novih dokaza ili ponovnog izvođenja već izvedenih dokaza, utvrdio drugačije činjenično stanje nego što je ono u prvostupanjskoj presudi,
- d) ako smatra da je činjenično stanje u prvostupanjskoj presudi pravilno utvrđeno, ali da je Osnovni sud pogrešno primijenio materijalno pravo,
- e) ako je Osnovni sud iz činjenica koje je utvrdio izveo nepravilan zaključak o postojanju drugih činjenica na kojima je zasnovana presuda.

Članak 351 (Zabrana Reformatio in peius)

Apelacijski sud ne može preinačiti presudu na štetu stranke koja se žalila, ako je samo ona izjavila žalbu.

Članak 352 (Sadržaj obrazloženja odluke Apelacijskog suda)

U obrazloženju presude, odnosno rješenja, Apelacijski sud cijeni žalbene navode koji su od odlučnog značaja.

Članak 353 (Dostavljanje odluke Apelacijskog suda strankama)

- (1) Apelacijski sud vraća sve spise Osnovnom sudu s dovoljnim brojem ovjerenih prijepisa svoje presude, radi dostavljanja strankama i drugim zainteresiranim osobama.
- (2) Osnovni sud dužan je odluku Apelacijskog suda dostaviti u roku od osam dana, računajući od dana prijama spisa.

Članak 354 (Dopuna odluke Apelacijskog suda)

- (1) Ako je Apelacijski sud propustio odlučiti u pogledu svih dijelova presude koji se žalbom pobijaju, ili ako je propustio donijeti sve odluke koje je odbacujući, odnosno

odbijajući ili uvažavajući žalbu, trebalo donijeti, ili ako je propustio odlučiti u pogledu jedne ili više žalbi, žalitelj može u roku od 30 dana od dana dostave odluke Apelacijskog suda predložiti Apelacijskom sudu da svoju odluku dopuni.

(2) Prijedlog za donošenje dopunske odluke ne može se podnijeti zbog toga što Apelacijski sud nije odlučio o svim razlozima zbog kojih je žalba izjavljena ili na koje je bio dužan paziti po službenoj dužnosti.

(3) Prijedlog iz stavka 1 ovog članka podnosi se Osnovnom sudu, koji ga je dužan bez odgađanja, zajedno sa spisom proslijediti Apelacijskom sudu.

(4) Na postupak u svezi s prijedlogom iz stavka 1 ovog članka primjereno se primjenjuju članci od 312 do 314 ovog zakona.

Odjeljak B. Žalba protiv rješenja

Članak 355 (Dopuštenost žalbe protiv rješenja)

(1) Protiv rješenja Osnovnog suda dopuštena je žalba ako u ovom zakonu nije propisano da žalba nije dopuštena.

(2) Ako ovaj zakon izričito određuje da posebna žalba nije dopuštena, rješenje Osnovnog suda može se pobijati samo u žalbi protiv konačne odluke.

Članak 356 (Učinak žalbe)

(1) Pravodobno izjavljena žalba zadržava ovrhu rješenja, ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

(2) Rješenje protiv kojeg nije dopuštena posebna žalba može se odmah izvršiti.

Članak 357 (Odluka po žalbi na rješenje)

Rješavajući o žalbi Apelacijski sud može:

- a) odbaciti žalbu kao nepravodobnu, nepotpunu ili nedopuštenu,
- b) odbiti žalbu kao neosnovanu i potvrditi rješenje Osnovnog suda,
- c) uvažiti žalbu i rješenje preinačiti ili ukinuti te prema potrebi predmet vratiti na ponovni postupak.

Članak 358 (Primjerena primjena odredbi o žalbi na presudu)

U postupku po žalbi protiv rješenja primjereno se primjenjuju odredbe ovog zakona koje vrijede za žalbu protiv presude, izuzev odredaba o održavanju rasprave pred Apelacijskim sudom.

Odjeljak A. Revizija

**Članak 359
(Pravodobnost i dopuštenost revizije)**

(1) Stranke mogu izjaviti reviziju protiv pravomoćne presude donesene u drugom stupnju u roku od 30 dana od dana dostavljanja prijepisa presude.

(2) Revizija nije dopuštena ako vrijednost pobijanog dijela pravomoćne presude ne prelazi 50.000,00 KM, a u trgovačkim sporovima 100.000,00 KM.

(3) U slučajevima u kojima revizija nije dopuštena prema odredbi stavka 2 ovog članka, stranke mogu izjaviti reviziju protiv drugostupanjske presude, ako odluka o sporu ovisi od rješenja nekog materijalnopravnog ili procesnopravnog pitanja bitnog za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, a osobito:

- a) ako o tom pitanju revizijski sud još nije zauzeo shvaćanje odlučujući o pojedinim predmetima ili na sjednici odjela, a riječ je o pitanju o kojem postoji različita praksa drugostupanjskog suda,
- b) ako je o tom pitanju revizijski sud već zauzeo shvaćanje, ali je odluka drugostupanjskog suda zasnovana na shvaćanju koje nije podudarno s tim shvaćanjem,
- c) ako je o tom pitanju revizijski sud već zauzeo shvaćanje i presuda se drugostupanjskog suda zasniva na tom shvaćanju, ali bi, uvažavajući razloge iznesene tijekom prethodnog prvostupanjskog i žalbenog postupka zbog promjene u pravnom sustavu, uvjetovane novim zakonodavstvom ili međunarodnim sporazumima te odlukom Ustavnog suda Bosne i Hercegovine ili Europskog suda za ljudska prava, trebalo da se preispita sudska praksa.

(4) U reviziji iz stavka 3 ovog članka stranka je obvezna jasno naznačiti pravno pitanje zbog kojeg je izjavila reviziju, uz određeno navođenje propisa i drugih važećih izvora prava koji se na njega odnose, te izložiti razloge zbog kojih smatra da je ono bitno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni.

**Članak 360
(Odlučivanje o reviziji)**

O reviziji odlučuje revizijsko vijeće Apelacijskog suda sastavljeno od trojice sudaca koji nisu sudjelovali u odlučivanju po žalbi.

**Članak 361
(Učinak revizije)**

Izjavljena revizija ne zadržava izvršenje pravomoćne presude.

Članak 362

(Razlozi zbog kojih se revizija može izjaviti)

(1) Revizija se može izjaviti:

- a) zbog povrede odredaba parničnog postupka iz članka 329 ovog zakona koja je učinjena u postupku pred Apelacijskim sudom,
- b) zbog pogrešne primjene materijalnog prava,
- c) zbog prekoračenja tužbenog zahtjeva, ako je ta povreda učinjena u postupku pred Apelacijskim sudom.

(2) Revizija se ne može izjaviti zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

Članak 363

(Granice ispitivanja drugostupanjske presude)

(1) Revizijski sud ispituje pobijanu presudu samo u onom dijelu u kojem se ona pobija revizijom, u granicama razloga navedenih u reviziji, pazeći po službenoj dužnosti na primjenu materijalnog prava.

(2) U povodu revizije iz članka 359 stavka 3 ovog zakona, revizijski sud ispituje pobijanu presudu samo u dijelu u kojem se pobija revizijom i samo zbog pitanja koje je bitno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, zbog kojeg je izjavljena i koje je u njoj jasno naznačeno kao takvo, uz pozivanje na propise i druge izvore prava koji se na to pitanje odnose.

Članak 364

(Iznošenje novih činjenica i dokaza u reviziji)

Stranke mogu u reviziji iznositi nove činjenice i predlagati nove dokaze samo ako se oni odnose na povrede odredaba parničnog postupka koje su učinjene u postupku pred Apelacijskim sudom.

Članak 365

(Podnošenje revizije)

Revizija se podnosi Osnovnom sudu u dovoljnom broju primjeraka za sud i protivnu stranku.

Članak 366

(Odbacivanje i odustanak od revizije)

(1) Nepravodobnu ili nepotpunu reviziju odbacuje rješenjem Osnovni sud, bez održavanja ročišta.

(2) U slučaju da je podnositelj revizije odustao od izjavljene revizije, Osnovni sud rješenjem utvrđuje odustanak od revizije.

Članak 367

(Odgovor na reviziju)

(1) Primjerak pravodobne i potpune revizije Osnovni sud dostavlja protivnoj stranci.

(2) U roku od osam dana od dana dostavljanja revizije, protivna stranka može podnijeti sudu odgovor na reviziju.

(3) Nakon prijama odgovora na reviziju ili nakon proteka roka za odgovor, Osnovni sud dostavlja reviziju i odgovor na reviziju, ako je podnesen, sa svim spisima revizijskom sudu.

(4) Primjerak revizije i odgovora na reviziju dostavlja se žalbenom vijeću Apelacijskog suda.

Članak 368 (Sjednica vijeća)

O reviziji revizijski sud odlučuje bez rasprave.

Članak 369 (Odbacivanje revizije)

(1) Nedopuštenu reviziju odbacuje revizijski sud rješenjem, kao i nepravodobnu i nepotpunu reviziju, ako to, u granicama svojih ovlasti, nije učinio Osnovni sud.

(2) Revizija je nedopuštena, ako ju je izjavila osoba koja nije ovlaštena za izjavljivanje revizije, ili ako osoba koja je izjavila reviziju nema pravni interes za izjavljivanje revizije ili ako je revizija izjavljena protiv presude protiv koje se po zakonu ne može izjaviti.

(3) Revizijski sud rješenjem utvrđuje da je podnositelj revizije odustao od podnesene revizije ako je to pustio učiniti Osnovni sud.

(4) Reviziju iz članka 359 stavka 3 ovog zakona revizijski sud rješenjem odbacuje kao nedopuštenu i ako u reviziji ne bude naznačeno pravno pitanje zbog kojeg se izjavljuje, uz određeno navođenje propisa i drugih važećih izvora prava koji se na njega odnose, kao i zato što u njoj nisu jasno izloženi razlozi zbog kojih podnositelj smatra da je to pitanje bitno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni.

(5) Revizijski sud reviziju iz članka 359 stavka 3 ovog zakona odbacuje i ako ocjeni da pravno pitanje zbog kojeg je ona izjavljena nije bitno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni.

(6) U obrazloženju rješenja iz stavaka 4 i 5 ovog članka revizijski sud se poziva samo na odredbe navedenih stavaka koje propisuju odbacivanje takve revizije iz razloga navedenih u tim stavcima, a ako ocjeni da bi to bilo svrsishodno, revizijski sud će obrazložiti razloge zbog kojih je donio takvo rješenje.

(7) Ako revizijski sud iz stavka 5 ovog članka nađe da samo neko od više istaknutih pravnih pitanja nije bitno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, revizija će se odbaciti samo u pogledu tog pitanja.

Članak 370 **(Odbijanje revizije kao neosnovane)**

Revizijski sud će presudom odbiti reviziju kao neosnovanu, ako utvrdi da ne postoje razlozi zbog kojih je revizija izjavljena, kao i razlog na koji pazi po službenoj dužnosti.

Članak 371 **(Preinačenje i ukidanje drugostupanjske i prvostupanjske presude)**

(1) Ako utvrdi da postoji povreda odredaba parničnog postupka zbog koje se revizija može izjaviti, izuzev povreda određenih u stavcima 2 i 3 ovog članka, revizijski sud će s obzirom na prirodu povrede, presudom preinačiti presudu drugostupanjskog suda, ili rješenjem ukinuti u cjelini, ili djelomično drugostupanjsku presudu i prvostupanjsku presudu, ili samo presudu drugostupanjskog suda i predmet vratiti na ponovno suđenje istom ili drugom sucu Osnovnog suda, odnosno istom ili drugom žalbenom vijeću Apelacijskog suda.

(2) Ako je u postupku pred Osnovnim sudom ili žalbenim vijećem Apelacijskog suda odlučeno o zahtjevu koji nije u sudskoj nadležnosti, ili po tužbi koja je podnesena nakon zakonom propisanog roka, ili ako prije podnošenja tužbe nije proveden zakonom propisani postupak mirnog ili drugačijeg ostvarivanja prava, a zbog toga je tužbu trebalo odbaciti, ili o kojem je već prije pravomoćno presuđeno, ili koje se tužitelj odrekao ili o kojem je već zaključena sudska nagodba, revizijski sud ukinut će rješenjem donesene odluke i odbaciti tužbu.

(3) Ako je u postupku pred Osnovnim sudom ili žalbenim vijećem Apelacijskog suda, kao tužitelj ili tuženi sudjelovala osoba koja ne može biti stranka u postupku, ili ako stranku u postupku koja je pravna osoba nije zastupala ovlaštena osoba, ili ako parnično nesposobnu stranku nije zastupao zakonski zastupnik, ili ako zakonski zastupnik, odnosno opunomoćenik stranke nije imao potrebne ovlasti za vođenje parnice ili za pojedine radnje u postupku, ako vođenje parnice, odnosno vršenje pojedinih radnji u postupku nije bilo naknadno odobreno, revizijski sud će s obzirom na prirodu povrede, postupiti po odredbama stavaka 1 i 2 ovog članka.

Članak 372 **(Usvajanje revizije)**

(1) Ako revizijski sud utvrdi da je materijalno pravo pogrešno primijenjeno, presudom će usvojiti reviziju i preinačiti pobijanu presudu.

(2) Ako revizijski sud ustanovi da je zbog pogrešne primjene materijalnog prava ili zbog povrede pravila postupka činjenično stanje nepotpuno utvrđeno i da zbog toga nema uvjeta za preinačenje pobijane presude, rješenjem će usvojiti reviziju, ukinuti u cjelini ili djelomično presudu žalbenog vijeća Apelacijskog suda i predmet vratiti na ponovno suđenje istom ili drugom žalbenom vijeću Apelacijskog suda.

Članak 373
(Posljedice prekoračenja tužbenog zahtjeva)

(1) Ako utvrdi da je drugostupanjskom, odnosno i prvostupanjskom presudom prekoračen tužbeni zahtjev na način da je odlučeno o nečemu drugom, a ne o onome što je traženo, revizijski sud će rješenjem ukinuti samo drugostupanjsku presudu ili i prvostupanjsku presudu i predmet vratiti drugostupanjskom, odnosno prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

(2) Ako utvrdi da je drugostupanjskom presudom, odnosno i prvostupanjskom presudom prekoračen tužbeni zahtjev na način da je dosuđeno više od onoga što je traženo, revizijski sud će rješenjem ukinuti presudu drugostupanjskog suda, odnosno i presudu prvostupanjskog suda u dijelu kojim je prekoračen tužbeni zahtjev.

Članak 374
(Primjerena primjena odredbi o žalbi protiv presude)

Ako u člancima od 359 do 373 ovog zakona nije što drugo propisano, u postupku povodom revizije primjereno se primjenjuju odredbe ovog zakona o žalbi protiv presude, izuzev odredbi o održavanju rasprave pred drugostupanjskim sudom.

Članak 375
(Revizija protiv rješenja)

(1) Stranke mogu izjaviti reviziju i protiv rješenja žalbenog vijeća Apelacijskog suda kojim je postupak pravomoćno završen.

(2) Revizija protiv rješenja iz stavka 1 ovog članka nije dopuštena u sporovima u kojima ne bi bila dopuštena revizija protiv pravomoćne presude.

(3) Revizija je uvijek dopuštena protiv rješenja žalbenog vijeća Apelacijskog suda kojim se podnesena žalba odbacuje, odnosno kojim se potvrđuje rješenje Osnovnog suda o odbacivanju revizije.

(4) U postupku povodom revizije protiv rješenja primjereno se primjenjuju odredbe ovog zakona o reviziji protiv presude.

Odjeljak B. Ponavljanje postupka

Članak 376
(Razlozi zbog kojih se može podnijeti prijedlog za ponavljanje postupka)

(1) Postupak koji je odlukom suda pravomoćno završen može se na prijedlog stranke ponoviti:

- a) ako je pri donošenju odluke sudjelovao sudac koji je po zakonu morao biti isključen ili izuzet,
- b) ako kojoj stranci nezakonitim postupanjem nije bila dana mogućnost da raspravlja pred sudom,
- c) ako je u postupku kao tužitelj ili tuženi sudjelovala osoba koje ne može biti stranka u postupku, ili ako stranku koja je pravna osoba nije zastupala ovlaštena osoba, ili ako parnično nesposobnu stranku nije zastupao zakonski zastupnik, ili ako zakonski zastupnik, odnosno opunomoćenik stranke nije imao potrebne ovlasti za vođenje parnice, ili za pojedine radnje u postupku, ako vođenje parnice, odnosno obavljanje pojedinih radnji u postupku nije bilo naknadno odobreno,
- d) ako se odluka suda zasniva na lažnom iskazu svjedoka ili vještaka ili na ispravi koja je krivotvorena ili u kojoj je ovjeren neistinit sadržaj,
- e) ako je do odluke suda došlo zbog kaznenog djela suca, zakonskog zastupnika ili opunomoćenika stranke, protivne stranke ili koje treće osobe,
- f) ako stranka stekne mogućnost da upotrijebi pravomoćnu odluku suda koja je ranije između istih stranaka donesena o istom zahtjevu,
- g) ako se odluka suda zasniva na drugoj odluci suda ili na odluci nekog drugog tijela, a ta odluka bude pravomoćno preinačena, ukinuta, odnosno poništena,
- h) ako je naknadno pred nadležnim tijelom na drugačiji način, pravomoćno, odnosno konačno, riješeno prethodno pitanje (članak 12) na kojem je sudska odluka zasnovana,
- i) ako stranka sazna za nove činjenice ili nađe ili stekne mogućnost da upotrijebi nove dokaze na temelju kojih je za stranku mogla biti donesena povoljnija odluka da su te činjenice ili dokazi bili upotrijebljeni u ranijem postupku.

(2) U slučajevima kada se Pravobraniteljstvo Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Pravobraniteljstvo) pojavljuje kao stranka u postupku, a s ciljem zaštite javnog interesa, Pravobraniteljstvo može u takvim slučajevima podnijeti prijedlog za ponavljanje postupka pod uvjetima propisanim ovim zakonom.

Članak 377 (Zahtjev za izmjenu odluke)

(1) Kad Europski sud za ljudska prava utvrdi povredu kojeg ljudskog prava ili osnovnih sloboda zagwarantiranih Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i dodatnih Protokola uz tu Konvenciju, koju je Bosna i Hercegovina ratificirala, stranka može, u roku od 30 dana od konačnosti presude Europskog suda za ljudska prava, podnijeti zahtjev Osnovnom sudu za izmjenu odluke kojom je to pravo ili osnovna sloboda povrijeđena.

(2) Postupak iz stavka 1 ovog članka provodi se primjereno odredbama o ponavljanju postupka.

(3) U ponovljenom postupku Apelacijski sud je dužan poštovati pravno stanovište izraženo u konačnoj presudi Europskog suda za ljudska prava kojom je utvrđena povreda osnovnog ljudskog prava i slobode.

Članak 378 (Uvjeti za ponavljanje)

(1) Iz razloga navedenih u članku 376 stavku 1 točkama od a) do c) ovog zakona ne može se zahtijevati ponavljanje postupka ako je taj razlog bio bez uspjeha iznesen u ranijem postupku.

(2) Zbog okolnosti navedenih u članku 376 stavku 1 točkama a), f), g), h) i i) ovog zakona, ponavljanje postupka može se dopustiti samo ako stranka bez svoje krivnje nije mogla te okolnosti iznijeti prije nego što je raniji postupak završen pravomoćnom sudskom odlukom.

Članak 379 (Rok za podnošenje prijedloga)

(1) Prijedlog za ponavljanje postupka podnosi se u roku od 30 dana i to:

a) u slučaju iz članka 376 stavka 1 točke a) ovog zakona od dana kad je stranka

saznala za taj razlog,

b) u slučaju iz članka 376 stavka 1 točke b) ovog zakona od dana kad je odluka dostavljena stranci,

c) u slučaju iz članka 376 stavka 1 točke c) ovog zakona, ako je u postupku kao tužitelj ili tuženi sudjelovala osoba koja ne može biti stranka u postupku i to:

1) od dana kad je odluka dostavljena toj osobi, ako stranku koja je pravna osoba nije zastupala ovlaštena osoba ili ako parnično nesposobnu stranku nije zastupao zakonski zastupnik,

2) od dana kad je odluka dostavljena stranci, odnosno njezinom zakonskom zastupniku, ako zakonski zastupnik, odnosno opunomoćenik stranke nije imao potrebnu ovlast za vođenje parnice ili za pojedine radnje u postupku,

3) od dana kad je stranka saznala za taj razlog,

d) u slučajevima iz članka 376 stavka 1 točki d) i e) ovog zakona od dana kada je stranka saznala za pravomoćnu presudu u kaznenom postupku, a ako se kazneni postupak ne može provesti, onda od dana kad je saznala za obustavu tog postupka ili za okolnosti zbog kojih se postupak ne može pokrenuti,

e) u slučajevima iz članka 376 stavka 1 točki f), g), h) i i) ovog zakona od dana kada je stranka mogla iznijeti sudu nove činjenice, odnosno nova dokazna sredstva.

(2) Ako bi rok određen u stavku 1 ovog članka počeo teći prije nego što je odluka postala pravomoćna, taj rok računat će se od pravomoćnosti odluke ako protiv nje nije bio izjavljen pravni lijek, odnosno od dostavljanja odluke žalbenog vijeća Apelacijskog suda.

(3) Nakon što protekne rok od pet godina od dana kad je odluka postala pravomoćna, prijedlog za ponavljanje postupka ne može se podnijeti, izuzev ako se ponavljanje traži iz razloga navedenih u članku 376 stavku 1 točkama b) i c) ovog zakona.

Članak 380 (Odlučivanje o prijedlogu)

O prijedlogu za ponavljanje postupka odlučuje sudac pojedinac Apelacijskog suda koji nije sudjelovao u donošenju drugostupanjske odluke.

Članak 381 (Podnošenje i sadržaj prijedloga)

(1) Prijedlog za ponavljanje postupka podnosi se uvijek Osnovnom sudu.

(2) U prijedlogu se posebno moraju navesti: zakonska osnova po kojoj se traži ponavljanje, okolnosti iz kojih proizlazi da je prijedlog podnesen u zakonskom roku i dokazi kojima se potkrepljuju navodi predlagača, te učiniti vjerojatnim da bi u ponovljenom postupku mogla za predlagača biti donesena povoljnija odluka.

Članak 382 (Odbacivanje prijedloga i odgovor na prijedlog)

(1) Nepravodobne, nepotpune ili nedopuštene prijedloge za ponavljanje postupka odbacuje rješenjem Osnovni sud bez održavanja ročišta.

(2) Ako Osnovni sud ne odbaci prijedlog, dostavit će primjerak prijedloga protivnoj stranci, koja ima pravo u roku od petnaest dana odgovoriti na prijedlog.

Članak 383 (Postupanje s prijedlogom)

Nakon prijama odgovora na prijedlog ili nakon proteka roka za davanje odgovora, Osnovni sud prijedlog i odgovor na prijedlog, ako je podnesen, sa svim spisima dostavlja Apelacijskom sudu najkasnije u roku od osam dana.

Članak 384 (Odbacivanje prijedloga)

Nepravodoban, nepotpun ili nedopušten prijedlog za ponavljanje postupka odbacuje rješenjem Apelacijski sud, ako to u granicama svojih ovlasti nije učinio Osnovni sud.

Članak 385
(Održavanje rasprave)

(1) Apelacijski sud odlučuje o prijedlogu za ponavljanje postupka, po pravilu, bez održavanja rasprave.

(2) Ako sud ocijeni da je održavanje rasprave nužno postupit će sukladno člancima od 338 do 340 ovog zakona.

Članak 386
(Odluke po prijedlogu)

(1) Nakon što Apelacijski sud donese odluku o prijedlogu, Osnovnom sudu vraća sve spise s dovoljnim brojem ovjerenih prijepisa svoje odluke.

(2) Rješenjem kojim se dopušta ponavljanje postupka ukida se odluka donesena u ranijem postupku.

(3) Protiv rješenja Apelacijskog suda kojim se usvaja prijedlog za ponavljanje postupka žalba nije dopuštena.

(4) Žalba protiv rješenja Apelacijskog suda kojim se odbacuje ili odbija prijedlog za ponavljanje postupka podnosi se istom sudu, koji o žalbi odlučuje u vijeću od trojice sudaca koji nisu sudjelovali u donošenju odluke u ranijem postupku.

Članak 387
(Postupanje u ponovljenom postupku)

(1) U ponovljenom postupku pred Osnovnim sudom ne može postupati sudac koji je odlučivao u ranijem postupku.

(2) Osnovni sud određuje pripremno ročište odmah po prijemu rješenja Apelacijskog suda, a u pravilu najkasnije u roku od osam dana.

Odjeljak C. Odnos između prijedloga za ponavljanje postupka i revizije

Članak 388
(Postupanje suda u slučaju izjavljene revizije i podnesenog prijedloga za ponavljanje postupka)

(1) Ako u roku za izjavljivanje revizije stranka podnese prijedlog za ponavljanje postupka samo iz razloga iz kojih se može izjaviti i revizija, smatrat će se da je stranka izjavila reviziju.

(2) Ako stranka izjavi reviziju iz razloga što je u prvostupanjskom ili drugostupanjskom postupku odlučeno o zahtjevu o kojem je već prije pravomoćno

presuđeno, ili koga se tužitelj već odrekao, ili o kojem je sklopljena sudska nagodba i istodobno ili nakon toga podnesen prijedlog za ponavljanje postupka iz bilo kojeg razloga iz članka 376 ovog zakona, sud će prekinuti postupak povodom prijedloga za ponavljanje postupka do završetka postupka po reviziji.

(3) Ako stranka izjavi reviziju iz bilo kojeg razloga, izuzev iz razloga navedenih u stavku 2 ovog članka i istodobno ili nakon toga podnese prijedlog za ponavljanje postupka iz razloga iz članka 376 stavka 1 točki d) i e) ovog zakona, koji su potkrijepljeni pravomoćnom presudom donesenom u kaznenom postupku, sud će prekinuti postupak po reviziji do završetka postupka povodom prijedloga za ponavljanje postupka.

(4) U svima ostalim slučajevima u kojima je stranka izjavila reviziju i istodobno ili nakon toga podnese prijedlog za ponavljanje postupka, sud odlučuje koji će postupak nastaviti, a koji prekinuti, uzimajući u obzir sve okolnosti, a posebno razloge zbog kojih su oba pravna lijeka izjavljena i dokaze, koje su stranke predložile.

Članak 389 (Prekid postupka po reviziji)

(1) Odredbe članka 388 stavaka 1 i 3 ovog zakona primjenjuju se i kad je stranka najprije podnijela prijedlog za ponavljanje postupka, a nakon toga izjavila reviziju.

(2) U svima ostalim slučajevima u kojima stranka podnese prijedlog za ponavljanje postupka i nakon toga izjavi reviziju, Apelacijski sud, po pravilu, prekida postupak po reviziji do završetka postupka povodom prijedloga za ponavljanje postupka, izuzev ako ustanovi da postoje ozbiljni razlozi da postupi drugačije.

Članak 390 (Donošenje rješenja o prekidu)

(1) Rješenje iz članka 388 ovog zakona donosi Osnovni sud ako je prijedlog za ponavljanje postupka podnesen Osnovnom sudu prije nego što je predmet povodom revizije upućen Apelacijskom sudu.

(2) Ako je prijedlog za ponavljanje postupka podnesen nakon što je predmet povodom revizije upućen Apelacijskom sudu, rješenje iz članka 388 ovog zakona donosi revizijsko vijeće Apelacijskog suda.

(3) Rješenje iz članka 388 ovog zakona donosi Osnovni sud, izuzev ako je predmet, u vrijeme kad je revizija dostavljena Osnovnom sudu, povodom prijedloga za ponavljanje postupka upućen Apelacijskom sudu radi donošenja odluke, u kojem slučaju rješenje donosi Apelacijski sud.

(4) Protiv rješenja suda iz stavaka 1, 2 i 3 ovog članka nije dopuštena žalba.

D I O T R E Ć I

POSEBNI POSTUPCI

POGLAVLJE XXVI.

POSTUPAK U PARNICAMA IZ OBITELJSKIH ODNOSA

Članak 391 (Primjena Zakona)

Ako u ovoj glavi ne postoje posebne odredbe, u parnicama iz obiteljskih odnosa primjenjivat će se ostale odredbe ovog zakona.

Članak 392 (Pokretanje bračnog spora)

(1) Parnični postupak radi utvrđivanja postojanja ili nepostojanja braka, poništenja braka ili razvoda braka (bračni sporovi) pokreće se tužbom.

(2) Ako oba bračna partnera zahtijevaju razvod braka, parnični postupak pokreće se sporazumnim prijedlogom za razvod braka.

Članak 393 (Postupak mirenja)

(1) Po prijemu tužbe, odnosno sporazumnog prijedloga za razvod braka, ako bračni partneri imaju zajedničku maloljetnu ili posvojenu djecu ili djecu nad kojom je produljeno roditeljsko pravo, Osnovni sud će zatražiti od tijela skrbništva da pokuša mirenje bračnih partnera i dostavit će mu primjerak tužbe.

(2) Do završetka ovog postupka sud zastaje s postupkom po tužbi, odnosno zajedničkom prijedlogu.

Članak 394 (Zastara pokretanja postupka i prijelaz prava na nasljednike)

(1) Pravo na tužbu u bračnom sporu ne zastarijeva, niti je ograničeno drugim rokovima i uvjetima, ako ovim zakonom nije drukčije propisano.

(2) Pravo na tužbu za poništenje braka i za razvod braka ne prelazi na nasljednike bračnih partnera, ali nasljednici bračnog partnera koji je podnio tužbu mogu nastaviti već započeti postupak radi utvrđivanja da je postojala osnova za poništenje, odnosno razvod braka istican do trenutka smrti tužitelja.

Članak 395 (Specijalna punomoć)

Ako tužbu u bračnom sporu podnosi opunomoćenik stranke, u punomoći se mora izričito navesti kakvu će tužbu opunomoćenik podnijeti i iz kojih razloga.

Članak 396 (Javnost postupka)

U postupku u bračnim sporovima isključena je javnost.

Članak 397 (Pomirenje bračnih partnera)

Osnovni sud je dužan tijekom cijelog postupka nastojati da dođe do pomirenja bračnih partnera.

Članak 398 (Presuda zbog propuštanja, na temelju priznanja i odricanja)

U bračnim sporovima ne može se izreći presuda zbog propuštanja, niti presuda na temelju priznanja, odnosno odricanja.

Članak 399 (Povlačenje tužbe i sporazumnog prijedloga)

(1) U parnicama za razvod braka tužitelj može tužbu povući do zaključenja glavne rasprave bez pristanka tuženog, a s pristankom tuženog dok postupak nije pravomoćno završen.

(2) Sporazumni prijedlog za razvod braka bračni partneri mogu povući dok postupak nije pravomoćno završen.

(3) U slučajevima iz stavaka 1 i 2 ovog članka, ako je povlačenje tužbe, odnosno sporazumnog prijedloga za razvod braka uslijedilo nakon donošenja prvostupanjske presude, Osnovni sud će rješenjem utvrditi da je presuda bez pravnog učinka i da se postupak obustavlja, a na isti način će sud postupiti i kad je od sporazumnog prijedloga za razvod braka odustao samo jedan od bračnih partnera.

(4) Na način iz stavka 3 ovog članka Osnovni sud postupa i u slučaju smrti bračnog partnera, čime se ne dira u pravo nasljednika da nastave postupak sukladno ovom zakonu.

(5) U bračnim sporovima odricanje od tužbenog zahtjeva ima isti pravni učinak kao i povlačenje tužbe.

Članak 400 (Odluka o zaštiti, odgoju i uzdržavanju)

Presudom kojom se utvrđuje da brak ne postoji, ili da se brak poništava, ili da se brak razvodi, Osnovni sud odlučuje i o zaštiti, odgoju i uzdržavanju zajedničke djece, kao i o uzdržavanju bračnog partnera, ako je on to zahtijevao.

Članak 401 (Uloga tijela skrbništva)

(1) Ako se u bračnom sporu rješava i o zaštiti, odgoju i uzdržavanju djece, tijelo skrbništva sudjeluje u tom postupku radi zaštite interesa djece.

(2) U postupku iz stavka 1 ovog članka tijelo skrbništva stavlja prijedlog o zaštiti, odgoju i uzdržavanju djece, a ovlašteno je, u granicama tog prijedloga, iznositi i činjenice koje stranke nisu navele i predlagati da se izvedu potrebni dokazi, ulagati pravna sredstva i poduzimati druge parnične radnje.

(3) Sud koji rješava bračni spor obavješćuje tijelo skrbništva o postupku radi zaštite, odgoja i uzdržavanja djece, poziva ga na sva ročišta i dostavlja mu sve odluke donesene u tom postupku.

Članak 402 (Privremene mjere)

(1) U tijeku postupka u bračnim sporovima Osnovni sud može, po službenoj dužnosti, rješenjem odrediti privremene mjere radi davanja uzdržavanja zajedničkoj maloljetnoj djeci, kao i za njihov smještaj.

(2) Privremene mjere iz stavka 1 ovog članka sud može odrediti i u korist bračnog partnera po njegovom prijedlogu.

(3) Protiv rješenja kojim je određena privremena mjera stranke mogu izjaviti prigovor u roku od tri dana od dana dostave prijepisa rješenja.

(4) O prigovoru odlučuje Apelacijski sud u roku od osam dana od dana prijama spisa po prigovoru.

(5) Prigovor protiv rješenja iz stavaka 1 i 2 ovog članka ne zadržava izvršenje rješenja.

Članak 403 (Razlozi zbog kojih se presuda na temelju sporazumnog prijedloga može pobijati)

Presuda kojom se brak razvodi na temelju sporazumnog prijedloga bračnih partnera može se pobijati zbog povreda odredaba parničnog postupka, zbog toga što je pristanak za razvod braka dan u zabludi ili pod utjecajem sile ili prijevare, kao i u slučaju ako za donošenje presude nije bilo uvjeta određenih ovim zakonom.

Članak 404

(Učinak prijedloga za ponavljanje i prijedloga za povrat u prijašnje stanje)

Ako je pravomoćnom presudom utvrđeno da brak ne postoji, ili da je brak poništen ili da je brak razveden, ne može se povodom prijedloga za ponavljanje postupka, ili prijedloga za povrat u prijašnje stanje izmijeniti pravomoćna presuda u dijelu o prestanku braka, bez obzira je li koja od stranaka zaključila novi brak.

Članak 405

(Pokretanje spora za utvrđivanje, odnosno osporavanje očinstva i materinstva)

(1) Postupak u sporovima za utvrđivanje, odnosno osporavanje očinstva i materinstva pokreće se tužbom.

(2) Stranke u sporu za utvrđivanje očinstva su osobe čije se očinstvo utvrđuje, dijete i majka djeteta.

(3) Stranke u sporu o osporavanju očinstva su osoba koja se po zakonu smatra ocem djeteta, dijete i majka djeteta.

(4) Kad treća osoba osporava očinstvo osobi koja je dijete priznala za svoje, stranke u sporu su osoba koja osporava očinstvo, osoba čije se očinstvo osporava, dijete i majka djeteta.

Članak 406

(Suparničarstvo)

(1) Ako tužbom za utvrđivanje, odnosno za osporavanje očinstva nisu kao tužitelj ili kao tuženi obuhvaćene sve stranke u sporu, Osnovni sud će pozvati tužitelja da dopuni tužbu tako što će navesti i stranku koja tužbom nije obuhvaćena.

(2) Ako tužitelj u roku koji je sud odredio ne postupi na način iz stavka 1 ovog članka, tužba će se odbaciti.

Članak 407

(Priroda suparničarstva)

(1) Stranke koje podnose tužbu radi utvrđivanja, odnosno osporavanja očinstva, odnosno protiv kojih je upravljen tužbeni zahtjev jedinstveni su suparničari.

(2) Ako je tužbu za utvrđivanje, odnosno osporavanje očinstva podnijela ovlaštena osoba u zakonskom roku, tužbi se, kao suparničar, može pridružiti i osoba kojoj je istekao rok za podnošenje tužbe.

Članak 408 (Zastupanje u postupku)

(1) Ako dijete i roditelj koji po zakonu zastupa dijete zajedno podnose tužbu za utvrđivanje ili osporavanje očinstva, odnosno ako su tuženi istom tužbom, taj će roditelj zastupati dijete i u parnici, ali tijelo skrbništva može djetetu postaviti posebnog skrbnika, ako između djeteta i roditelja u toj parnici postoje suprotni interesi.

(2) Ako su dijete i roditelj koji po zakonu zastupa dijete u parnici u suprotnim stranačkim ulogama tužitelja i tuženog, tijelo skrbništva postaviti će djetetu posebnog skrbnika.

Članak 409 (Javnost u postupku i donošenje presude zbog propuštanja, na temelju priznanja i odricanja)

(1) U postupku u sporovima radi utvrđivanja, odnosno osporavanja očinstva i materinstva isključena je javnost.

(2) U sporovima za utvrđivanje ili osporavanje očinstva ili materinstva ne može se donijeti presuda zbog propuštanja, niti presuda na temelju priznanja, odnosno odricanja.

(3) U parnicama za utvrđivanje ili osporavanje očinstva ili materinstva odricanje od tužbenog zahtjeva ima isto pravno djelovanje kao i povlačenje tužbe.

Članak 410 (Privremene mjere)

(1) U postupku za utvrđivanje, odnosno osporavanje očinstva ili materinstva, Osnovni sud može na prijedlog jedne od stranaka odrediti privremene mjere radi zaštite smještaja i uzdržavanja djece.

(2) Protiv rješenja kojim je određena privremena mjera stranke mogu izjaviti prigovor u roku od tri dana od dana dostave prijepisa rješenja.

(3) O prigovoru odlučuje Apelacijski sud u roku od osam dana od dana prijama spisa po prigovoru.

(4) Prigovor protiv rješenja o privremenoj mjeri ne zadržava izvršenje rješenja.

POGLAVLJE XXVII.

POSTUPAK U PARNICAMA IZ RADNIH ODNOSA

Članak 411 (Primjena Zakona)

Ako u poglavlju XXVII. ne postoje posebne odredbe, u parnicama iz radnih odnosa primjenjivat će se ostale odredbe ovog zakona.

Članak 412 (Žurnost u postupanju)

U postupku u parnicama iz radnih odnosa, a posebno pri određivanju rokova i ročišta, sud uvijek obraća posebnu pozornost na potrebu žurnog rješavanja radnih sporova.

Članak 413 (Privremene mjere)

(1) Tijekom postupka Osnovni sud može na prijedlog stranaka odrediti privremene mjere koje se primjenjuju u ovršnom postupku radi sprečavanja nasilnog postupanja ili radi otklanjanja nenadoknadive štete.

(2) Protiv rješenja iz stavka 1 ovog članka nije dopušten prigovor.

Članak 414 (Rok za izvršenje činidbe)

Sud u presudi kojom nalaže izvršenje neke činidbe određuje rok od 15 dana za njezino izvršenje.

Članak 415 (Rok za izjavljivanje žalbe)

Rok za izjavljivanje žalbe na presudu, odnosno rješenje iz radnih odnosa je 15 dana.

POGLAVLJE XXVIII.

POSTUPAK U PARNICAMA ZBOG SMETANJA POSJEDA

Članak 416 (Primjena Zakona)

Ako u poglavlju XXVIII. ne postoje posebne odredbe, u parnicama zbog smetanja posjeda primjenjivat će se ostale odredbe ovog zakona.

Članak 417 (Žurnost u postupanju)

Pri određivanju rokova i ročišta po tužbama zbog smetanja posjeda sud uvijek obraća osobitu pozornost na potrebu žurnog rješavanja prema prirodi svakog pojedinog slučaja.

Članak 418 (Predmet raspravljanja)

(1) Raspravljanje o tužbi zbog smetanja posjeda ograničava se samo na raspravljanje i dokazivanje činjenica posljednjeg stanja posjeda i nastalog smetanja.

(2) Isključeno je raspravljanje o pravu na posjed, o pravnoj osnovi, savjesnosti ili nesavjesnosti posjeda ili o zahtjevima za naknadu štete.

Članak 419 (Rokovi i dopuštenost revizije)

(1) Rok za udovoljenje dužnostima koje su naložene strankama sud određuje prema okolnostima pojedinog slučaja.

(2) Rok za izjavljivanje žalbe je 15 dana.

(3) U iznimnim okolnostima sud može odlučiti da žalba ne zadržava ovrhu rješenja.

(4) Protiv rješenja donesenih u parnicama zbog smetanja posjeda revizija nije dopuštena.

Članak 420 (Prekluzija prava na prisilnu ovrhu)

Tužitelj gubi pravo da u ovršnom postupku zahtijeva ovrhu rješenja kojim se tuženom po tužbi zbog smetanja posjeda nalaže izvršenje određene radnje, ako nije zahtijevao ovrhu u roku od 60 dana nakon proteka roka koji je rješenjem određen za izvršenje te radnje.

POGLAVLJE XXIX.

POSTUPAK U SPOROVIMA MALE VRIJEDNOSTI

Članak 421 (Primjena Zakona)

Ako u poglavlju XXIX. ne postoje posebne odredbe, u postupku u sporovima male vrijednosti primjenjivat će se ostale odredbe ovog zakona.

Članak 422 (Spor male vrijednosti)

(1) Sporovi male vrijednosti, u smislu odredaba ovog zakona, jesu sporovi u kojima se tužbeni zahtjev odnosi na tražbinu u novcu koja ne prelazi iznos od 5 000,00 KM.

(2) Sporovima male vrijednosti smatraju se i sporovi u kojima se tužbeni zahtjev ne odnosi na tražbinu u novcu, a tužitelj je u tužbi naveo da pristaje da umjesto udovoljenja određenom zahtjevu primi određeni novčani iznos koji ne prelazi iznos iz stavka 1 ovog članka.

(3) Sporovima male vrijednosti smatraju se i sporovi u kojima predmet tužbenog zahtjeva nije novčani iznos, već predaja pokretne stvari čija vrijednost, koju je tužitelj u tužbi naveo, ne prelazi iznos iz stavka 1 ovog članka.

Članak 423 (Iznimka bez obzira na imovinski cenzus)

Ne smatraju se sporovima male vrijednosti, u smislu odredaba ovog zakona, sporovi o nekretninama, sporovi iz radnih odnosa i sporovi zbog smetanja posjeda.

Članak 424 (Pravo na žalbu)

(1) U postupku u sporovima male vrijednosti dopuštena je posebna žalba samo protiv rješenja kojim se završava postupak.

(2) Ostala rješenja protiv kojih je po ovom zakonu dopuštena žalba mogu se pobijati samo žalbom protiv odluke kojom se postupak završava.

(3) Rješenja iz stavka 2 ovog članka ne dostavljaju se strankama, već se objavljuju na ročištu i unose u pismeni sastav odluke.

Članak 425

(Preinačenje tužbe i smanjenje tužbenog zahtjeva tijekom postupka)

(1) Ako tužitelj preinači tužbeni zahtjev tako da vrijednost predmeta spora prelazi iznos od 5 000,00 KM, postupak će se dovršiti prema odredbama ovog zakona o redovitom postupku.

(2) Ako tužitelj do zaključenja glavne rasprave koja se vodi prema odredbama ovog zakona o redovitom postupku smanji tužbeni zahtjev tako da više ne prelazi iznos od 5 000,00 KM, daljnji postupak provest će se prema odredbama ovog zakona o postupku u sporovima male vrijednosti.

Članak 426

(Pravni lijekovi)

(1) Presuda ili rješenje kojim se završava spor male vrijednosti može se pobijati samo zbog povrede odredaba parničnog postupka i zbog pogrešne primjene materijalnog prava.

(2) U presudi, odnosno rješenju iz stavka 1 ovog članka Osnovni sud je dužan navesti razloge iz kojih se može izjaviti žalba.

(3) Protiv prvostupanjske presude, odnosno rješenja iz stavka 1 ovog članka, stranke mogu izjaviti žalbu u roku od 15 dana.

(4) U postupku u sporovima male vrijednosti rok iz članka 303 stavka 2 i članka 312 stavka 1 ovog zakona je 15 dana.

(5) Žalba u kojoj su izneseni razlozi zbog kojih se žalba ne može izjaviti odbacuje se kao nedopuštena.

(6) Protiv odluke Apelacijskog suda kojom je žalba odbačena iz razloga propisanih u stavku 5 nije dopuštena revizija.

POGLAVLJE XXX.

POSTUPAK PRED ARBITRAŽOM

Članak 427

(Arbitraža)

Stranke se mogu sporazumjeti da rješavanje spora povjere arbitraži, izuzev ako se radi o zahtjevu kojim stranke ne mogu raspolagati u smislu članka 3 stavka 2 ovog zakona.

Članak 428

(Ugovor o arbitraži)

(1) Ugovor o arbitraži može se zaključiti kako u pogledu određenog spora, tako i u pogledu budućih sporova koji mogu proizaći iz određenog pravnog odnosa.

(2) Ugovor o arbitraži pravovaljan je samo ako je zaključen u pismenom obliku i ako su ga potpisale sve stranke.

(3) Ugovor o arbitraži zaključen je u pismenom obliku i kad je zaključen razmjenom pisama, brzjava, teleksa ili drugih sredstava telekomunikacija koja omogućuju pismeni dokaz o zaključenom ugovoru.

(4) Ugovor o arbitraži sklopljen je u pismenom obliku i kada je zaključen razmjenom tužbe u kojoj tužitelj navodi postojanje tog ugovora i odgovora na tužbu u kome tuženi to ne osporava.

(5) Ugovor o arbitraži može se dokazivati samo ispravama.

Članak 429 **(Pravovaljanost ugovora)**

Ugovor o arbitraži je pravovaljano zaključen i kad je odredba o nadležnosti arbitraže sadržana u općim uvjetima za zaključenje pravnog posla.

Članak 430 **(Broj arbitara)**

(1) Broj arbitara arbitraže mora biti neparan.

(2) Ako ugovorom stranaka nije određen broj arbitara, svaka stranka postavlja po jednog arbitra, a oni biraju predsjednika.

Članak 431 **(Arbitraža kao procesna smetnja)**

(1) Ako su stranke za rješavanje određenog spora ugovorile nadležnost arbitraže, Osnovni sud ako mu je podnesena tužba u istom sporu i među istim strankama, na prigovor tuženog, oglasit će se nenadležnim, ukinuti provedene radnje u postupku i odbacit će tužbu.

(2) Prigovor iz stavka 1 ovog članka tuženi može staviti najkasnije u odgovoru na tužbu.

Članak 432 **(Postavljanje arbitra)**

(1) Stranku, koja po ugovoru o arbitraži treba postaviti arbitra, može pozvati protivna stranka da u roku od 15 dana izvrši to postavljenje i da je o tome obavijesti.

(2) Poziv u smislu stavka 1 ovog članka pravovaljan je samo ako je stranka koja ga upućuje postavila svog arbitra i o tome obavijestila protivnu stranku.

(3) Kad na temelju ugovora o arbitraži postavljanje arbitra treba izvršiti treća osoba, svaka stranka može uputiti poziv iz stavka 2 ovog članka toj osobi.

(4) Osoba koja je pozvana da postavi arbitra arbitraže vezana je za postavljenje koje je izvršeno čim je to postavljenje priopćeno protivniku, odnosno jednoj od stranaka.

Članak 433 (Postupanje suda)

- (1) Ako arbitar arbitraže ne bude na vrijeme postavljen, a iz ugovora ne proizlazi što drugo, arbitra će na prijedlog stranke postaviti sud.
- (2) Ako se arbitri ne mogu složiti o izboru predsjednika, a iz ugovora ne proizlazi što drugo, predsjednika će na prijedlog svakog arbitra ili stranke, postaviti sud.
- (3) Za postavljanje arbitra, odnosno predsjednika arbitraže, nadležan je Osnovni sud.
- (4) Protiv rješenja Osnovnog suda nije dopuštena žalba.
- (5) Stranka koja se ne želi koristiti ovlašću iz stavka 1 ili stavka 2 ovog članka može tužbom zahtijevati da Osnovni sud proglasi prestanak važnosti ugovora o arbitraži.

Članak 434 (Prestanak važnosti arbitraže)

- (1) Izuzev slučaja iz članka 433 ovog zakona, svaka stranka može tužbom zahtijevati da sud proglasi prestanak važnosti ugovora o arbitraži:
 - a) ako se stranke ne mogu složiti o izboru arbitara koje one zajednički trebaju postaviti,
 - b) ako osoba koja je u samom ugovoru o arbitraži postavljena za arbitra arbitraže neće ili ne može vršiti tu dužnost.
- (2) O zahtjevu odlučuje Osnovni sud.
- (3) Na ročište za raspravljanje po zahtjevu sud poziva stranke.

Članak 435 (Isključenje i izuzeće arbitra)

- (1) Arbitar arbitraže dužan je da se izuzme kad postoje razlozi za isključenje ili izuzeće propisani ovim zakonom.
- (2) Iz razloga navedenih u stavku 1 ovog članka stranke mogu zahtijevati isključenje ili izuzeće arbitra arbitraže.
- (3) Stranka koja je sama ili zajedno s protivnom strankom postavila arbitra može zahtijevati njegovo isključenje ili izuzeće samo ako je razlog za isključenje ili izuzeće nastao ili je stranka za njega saznala nakon što je arbitar postavljen.
- (4) Ako se stranke nisu drugačije sporazumjele, o isključenju ili izuzeću odlučuje Osnovni sud.

Članak 436 (Postupak arbitraže)

Ako se stranke nisu drugačije sporazumjele, arbitri će odrediti postupak pred arbitražom.

Članak 437 **(Prisilna sredstva, kazne i izvođenje dokaza)**

(1) Prema svjedocima, strankama i drugim osobama koje sudjeluju u postupku, arbitraža ne može upotrijebiti prisilna sredstva, niti izricati kazne.

(2) Arbitraža može zatražiti od Osnovnog suda da se pred Osnovnim sudom izvedu pojedini dokazi koji se pred arbitražom ne mogu izvesti.

(3) Na postupak za izvođenje dokaza primjenjuju se odredbe ovog zakona o izvođenju dokaza pred Osnovnim sudom.

Članak 438 **(Pravednost)**

Arbitraža može donijeti presudu po pravednosti, samo ako su joj stranke dale takve ovlasti.

Članak 439 **(Donošenje presude)**

(1) Kada se arbitraža sastoji više od jednog arbitra, presuda se donosi većinom glasova, ako u ugovoru o arbitraži nije drugačije određeno.

(2) Ako se ne može postići potrebna većina glasova, arbitraža je dužna o tome obavijestiti stranke.

(3) Ako se za slučaj iz stavka 2 ovog članka stranke nisu drugačije sporazumjele, svaka od stranaka može tužbom zahtijevati da Osnovni sud izrekne prestanak važenja ugovora o arbitraži.

Članak 440 **(Sadržaj presude)**

(1) Presuda arbitraže mora biti obrazložena, ako stranke nisu što drugo ugovorile.

(2) Izvornik presude i sve prijepise potpisuju svi arbitri.

(3) Presuda vrijedi i kad jedan od arbitara uskrati da je potpiše, ako je presudu potpisala većina arbitara i na presudi utvrdila to uskraćivanje potpisa.

(4) Strankama se dostavljaju prijepisi presude preko Osnovnog suda.

Članak 441

(Čuvanje presude i potvrde o dostavljanju)

Izvornik presude i potvrde o izvršenom dostavljanju čuvaju se kod Osnovnog suda.

Članak 442 (Učinak presude)

(1) Presuda arbitraže ima prema strankama snagu pravomoćne presude, ako ugovorom nije predviđena mogućnost pobijanja presude pred arbitražom višeg stupnja.

(2) Na zahtjev stranke Osnovni sud stavlja na prijepis presude potvrdu o pravomoćnosti i ovršnosti.

Članak 443 (Poništenje presude)

(1) Presuda arbitraže može se poništiti po tužbi stranke.

(2) Za rješavanje po tužbi nadležan je Osnovni sud.

Članak 444 (Razlozi za poništenje)

Poništenje presude arbitraže može se zahtijevati:

- a) ako uopće nije zaključen ugovor o arbitraži ili ako taj ugovor nije pravovaljan,
- b) ako je u pogledu sastava arbitraže ili u pogledu odlučivanja povrijeđena neka odredba ovog zakona ili ugovora o arbitraži,
- c) ako presuda nije obrazložena u smislu članka 440 stavka 1 ovog zakona ili ako izvornik i prijepisi presude nisu potpisani na način određen u članku 440 stavku 2 ovog zakona,
- d) ako je arbitraža prekoračila granicu svog zadatka,
- e) ako je izreka presude nerazumljiva ili je sama sebi proturječna,
- f) ako je presuda arbitraže u suprotnosti s Ustavom Bosne i Hercegovine i Statutom Brčko distrikta Bosne i Hercegovine i
- g) ako postoji koji od razloga za opetovanje postupka iz članka 376 ovog zakona.

Članak 445 (Rok za poništenje)

(1) Tužba za poništenje arbitraže može se podnijeti Osnovnom sudu u roku od trideset 30 dana.

(2) Ako se poništenje presude zahtijeva iz razloga navedenih u članku 444 točkama od a) do f) ovog zakona, rok za tužbu se računa od dana kada je presuda dostavljena stranci, a ako je stranka za razlog saznala kasnije, rok se računa od dana saznanja.

(3) U pogledu računanja roka kad se poništenje zahtijeva iz razloga navedenog u članku 444 točki g) ovog zakona, primjereno se primjenjuje članak 379 stavci 1 i 2 ovog zakona.

(4) Nakon isteka jedne godine od pravomoćnosti presude arbitraže, ne može se zahtijevati poništenje te presude.

Članak 446 (Odricanje od primjene Zakona)

Stranke se ne mogu sporazumno odreći primjene članka 435 stavaka 1, 2 i 3, članka 440 stavaka 2, 3 i 4 i članaka od 443 do 445 ovog zakona.

POGLAVLJE XXXI. POSTUPAK U TRGOVAČKIM SPOROVIMA

Članak 447 (Primjena Zakona)

Ako u poglavlju XXXI. ovog zakona ne postoje posebne odredbe, u parnicama u trgovačkim sporovima primjenjivat će se ostale odredbe ovog zakona.

Članak 448 (Trgovački spor)

Pravila o postupku u trgovačkim sporovima primjenjuju se:

- a) u sporovima u kojima su stranke Distrikt, poduzeća i druge pravne osobe,
- b) u sporovima koji se odnose na brodove i na plovidbu na unutarnjim vodama te u sporovima na koje se primjenjuje plovidbeno pravo (plovidbeni sporovi), izuzev sporova o prijevozu putnika,
- c) u sporovima koji proistječu iz međusobnih trgovačkih odnosa vlasnika radnji i drugih pojedinaca koji u obliku registriranog zanimanja obavljaju neku trgovačku djelatnost, odnosno iz međusobnih trgovačkih odnosa tih osoba i pravnih osoba iz točke a) ovog članka,
- d) u sporovima između osoba iz točke a) ovog članka i inozemnih fizičkih i pravnih osoba, koji proistječu iz njihovih međusobnih trgovačkih odnosa, te i u takvim međusobnim sporovima inozemnih fizičkih ili pravnih osoba.

Članak 449 (Primjena pravila o postupku u trgovačkim sporovima)

Pravila o postupku u trgovačkim sporovima primjenjuju se i kada u sporu uz osobe iz članka 448 točke a) i točke c) ovog zakona, kao materijalni suparničari sudjeluju i druge fizičke i pravne osobe.

POGLAVLJE XXXII.

TUŽBA ZA ZAŠTITU KOLEKTIVNIH PRAVA I INTERESA

Članak 450

(Zaštita kolektivnih prava i interesa)

(1) Udruge, tijela, ustanove ili druge organizacije koje su osnovane sukladno zakonu, koje se u sklopu svoje registrirane ili propisom određene djelatnosti bave zaštitom zakonom utvrđenih kolektivnih prava ili interesa građana, mogu (kada je takva ovlast posebnim zakonom izričito propisana i uz uvjete propisane tim zakonom) podnijeti tužbu za zaštitu kolektivnih prava i interesa protiv fizičke ili pravne osobe koja obavljanjem određene djelatnosti ili uopće radom, postupanjem, pa i propuštanjem, teže povređuje ili ozbiljno ugrožava takva kolektivna prava i interese.

(2) Interesi iz stavka 1 ovog članka mogu biti interesi koji se tiču čovjekovog okružja i životnog okoliša, moralni, etnički, potrošački, protudiskriminacijski i drugi interesi, koji su zakonom zagarantirani i koji moraju biti teže povrijeđeni ili ozbiljno ugroženi djelatnošću, odnosno uopće postupanjem osobe protiv koje se tužba podnosi.

(3) Odredbe ovog zakona neće se primjenjivati u slučajevima ako je posebnim zakonom postupak povodom tužbe iz stavka 1 ovog članka drugačije uređen.

Članak 451

(Predmet tužbenog zahtjeva)

(1) Podnositelj tužbe iz članka 450 stavka 1 ovog zakona može, ako posebnim zakonom nije drugačije uređeno, zatražiti:

- a) da se utvrdi da su određenim postupanjem, uključujući i propuštanjem tuženog, povrijeđeni ili ugroženi zakonom zaštićeni kolektivni interesi i prava osoba koje je tužitelj ovlašten štiti,
- b) da se zabrani poduzimanje radnji kojima se povređuju ili ugrožavaju interesi ili prava osoba koje je tužitelj ovlašten štiti, uključujući i korištenje određenih ugovornih odredaba ili poslovne prakse,
- c) da se tuženom naloži poduzimanje radnji radi otklanjanja nastalih ili mogućih općih štetnih posljedica nedopuštenih postupanja tuženog, uključujući i uspostavljanje prijašnjeg stanja, ili stanja koje će po mogućnosti najviše odgovarati tom stanju, ili stanju u kojem moguća povreda zaštićenih kolektivnih interesa ili prava ne bi mogla da nastupi i
- d) da se presuda kojom će biti prihvaćen neki od zahtjeva iz točaka a), b) i c) ovog stavka objavi na trošak tuženog u medijima.

(2) Postupanje tuženog iz stavka 1 točke a) ovog članka, kojima mogu biti povrijeđeni ili ugroženi interesi i prava osoba koje je tužitelj ovlašten štiti, mogu biti i

donošenje određenih pravila o uvjetima i načinu obavljanja djelatnosti tuženog ili odgovarajuća njegova praksa, izgradnja određenih objekata, propuštanje ugradnje propisanih zaštitnih i drugih uređaja, imisije i tome slično.

Članak 452 **(Vežanost suda za pravno utvrđenje)**

Fizičke i pravne osobe mogu se u posebnim parnicama za naknadu štete pozvati na pravno utvrđenje iz presude kojom će biti prihvaćeni zahtjevi iz tužbe iz članka 450 stavka 1 ovog zakona da su određenim postupanjem, uključujući i propuštanjem tuženog, povrijeđeni ili ugroženi zakonom zaštićeni kolektivni interesi i prava osoba koje je tužitelj ovlašten štititi i u tom će slučaju sud biti vezan za pravno utvrđenje u parnici u kojoj će se ta osoba na njih pozvati.

Članak 453 **(Umješač u postupku)**

(1) U postupku koji je pokrenut tužbom iz članka 450 stavka 1 ovog zakona mogu se kao umješači na strani tužitelja, ako se on s time suglasi, umiješati i drugi ovlašteni podnositelji tužbe.

(2) U postupak se mogu umiješati kao umješači i fizičke i pravne osobe radi zaštite čijih je kolektivnih interesa tužba iz članka 450 stavka 1 ovog zakona podnesena.

Članak 454 **(Nadležnost za odlučivanje)**

O tužbi iz članka 450 stavka 1 ovog zakona prema odredbama ovog poglavlja u prvom stupnju odlučuje Osnovni sud ako je opće mjesno nadležan za tuženog ili ako je na području Distrikta počinjena radnja kojom se povrjeđuju kolektivni interesi ili prava radi zaštite kojih je ta tužba podnesena, ako posebnim propisom nije drugačije propisano.

Članak 455 **(Učinak žalbe i rok za izvršenje činidbi)**

U presudi kojom prihvaća zahtjeve iz tužbe iz članka 450 stavka 1 ovog zakona, Osnovni sud može odlučiti da žalba ne zadržava izvršenje ili odrediti kraći rok od propisanog za ispunjenje činidbi koje su naložene tuženom.

Članak 456 **(Mjere osiguranja)**

(1) Prije pokretanja ili tijekom postupka pokrenutog tužbom iz članka 450 stavka 1 ovog zakona Osnovni sud može, na prijedlog tužitelja, odrediti mjere osiguranja predviđene Zakonom o ovršnom postupku, ako tužitelj učini vjerojatnim:

- a) da je tuženi postupao na način kojim je povrijedio ili ozbiljno ugrozio kolektivne interese ili prava čija se zaštita tužbom traži i
- b) da je određivanje mjere potrebno radi otklanjanja opasnosti nastupanja nenadoknadive štete ili sprječavanja nasilja.

(2) Sudskom mjerom osiguranja iz stavka 1 ovog članka može se zatražiti od suda da privremeno utvrdi pravila po kojima će tuženi u obavljanju svoje djelatnosti postupati, sukladno zatraženoj izmjeni, odnosno dopuni njegovih pravila ili prakse.

Članak 457 **(Zaštita prava suprotne stranke)**

(1) Fizička ili pravna osoba koja obavlja određenu djelatnost u svezi s kojom osoba ovlaštena za podnošenje tužbe iz članka 450 stavka 1 ovog zakona tvrdi da se njome povrjeđuju ili ugrožavaju kolektivni interesi ili prava osoba koje je taj podnositelj ovlašten štiti takvom tužbom, ovlaštena je podnijeti tužbu kojom će zatražiti da sud utvrdi da određenim postupanjem, pa i propuštanjima, ne povrjeđuje, odnosno da ne ugrožava te kolektivne interese ili prava, odnosno da ih ne povrjeđuje ili ugrožava na nedopušten način.

(2) Fizička ili pravna osoba iz stavka 1 ovog članka u toj parnici može zatražiti da se osobi ovlaštenoj za podnošenje tužbe iz članka 450 stavka 1 ovog zakona zabrani određeno ponašanje, osobito određeno istupanje u javnosti, naknadu štete, te objavu presude na trošak tuženog u sredstvima javnog informiranja.

(3) Tužbom iz stavka 1 ovog članka fizičke ili pravne osobe iz stavka 1 ovog članka mogu obuhvatiti kao tužene i osobe koje su ovlaštene da zastupaju ovlaštenu osobu za podnošenje tužbe iz članka 450 stavka 1 ovog zakona ili su članovi njezinih tijela, ali može obuhvatiti i njezine bitne članove koji u njezino ime istupaju u javnosti.

(4) Zahtjevi iz stavaka 1, 2 i 3 ovog članka mogu se istaknuti i protutužbom u parnici pokrenutoj tužbom iz članka 450 stavka 1 ovog zakona.

(5) Fizičke ili pravne osobe iz stavka 1 ovog članka mogu zatražiti da se podnositelj tužbe iz članka 450 stavka 1 ovog zakona i osobe koje su ovlaštene da ga zastupaju, obvežu na naknadu posebne štete u visini koju će sud utvrditi po slobodnoj ocjeni, ako se pokaže da je tužba iz članka 450 stavka 1 ovog zakona bila očito neosnovana i da su vođenjem parnice povodom te tužbe, a osobito njezinim praćenjem u sredstvima javnog informiranja teže povrijeđeni ugled i poslovni interesi tog tužitelja.

DIO ČETVRTI

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

POGLAVLJE XXXIII.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 458

(Primjena ovog zakona)

Ako je prije stupanja na snagu ovog zakona započet postupak pred Osnovnim sudom, daljnji postupak provest će se prema dosadašnjim propisima.

Članak 459

(Posljedice ukidanja prvostupanjske odluke na primjenu ovog zakona)

Ako nakon stupanja na snagu ovog zakona bude ukinuta prvostupanjska odluka, daljnji postupak provest će se prema odredbama ovog zakona.

Članak 460

(Zakon o medijaciji)

Odredba članka 209 ovog zakona primjenjuje se sukladno posebnom zakonu kojim je uređen postupak medijacije.

Članak 461

(Rješavanje sukoba zakona s propisima drugih zemalja)

(1) Do stupanja na snagu posebnog zakona sudovi će u parničnom postupku primjenjivati članke od 46 do 68 i članke od 79 do 101 Zakona o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima (Službeni list SFRJ, brojevi 43/82 i 72/82).

(2) U odredbama članka navedenih u stavku 1 ovog članka riječi „Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija“ zamjenjuju se riječima „Bosna i Hercegovina“ u odgovarajućem padežu.

Članak 462

(Prestanak važenja)

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje važiti Zakon o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, brojevi: 8/09, 52/10 i 27/14), izuzev u postupcima propisanim u članku 458 ovog zakona.

Članak 463
(Stupanje na snagu)

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Broj: 01-02-411/18
Brčko, 20. lipnja 2018. godine

PREDSJEDNIK
SKUPŠTINE BRČKO DISTRIKTA BiH

Esed Kadrić